Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

1998. márc.–ápr. VII. évfolyam 8. szám

TARTALOMBÓL:

– *A haldokló lator*

– *Társadalmi igazságosság kérdése az Újszövetségben*

– *Amikor az élet igazságtalan*

– *A Vízöntő korszaka*

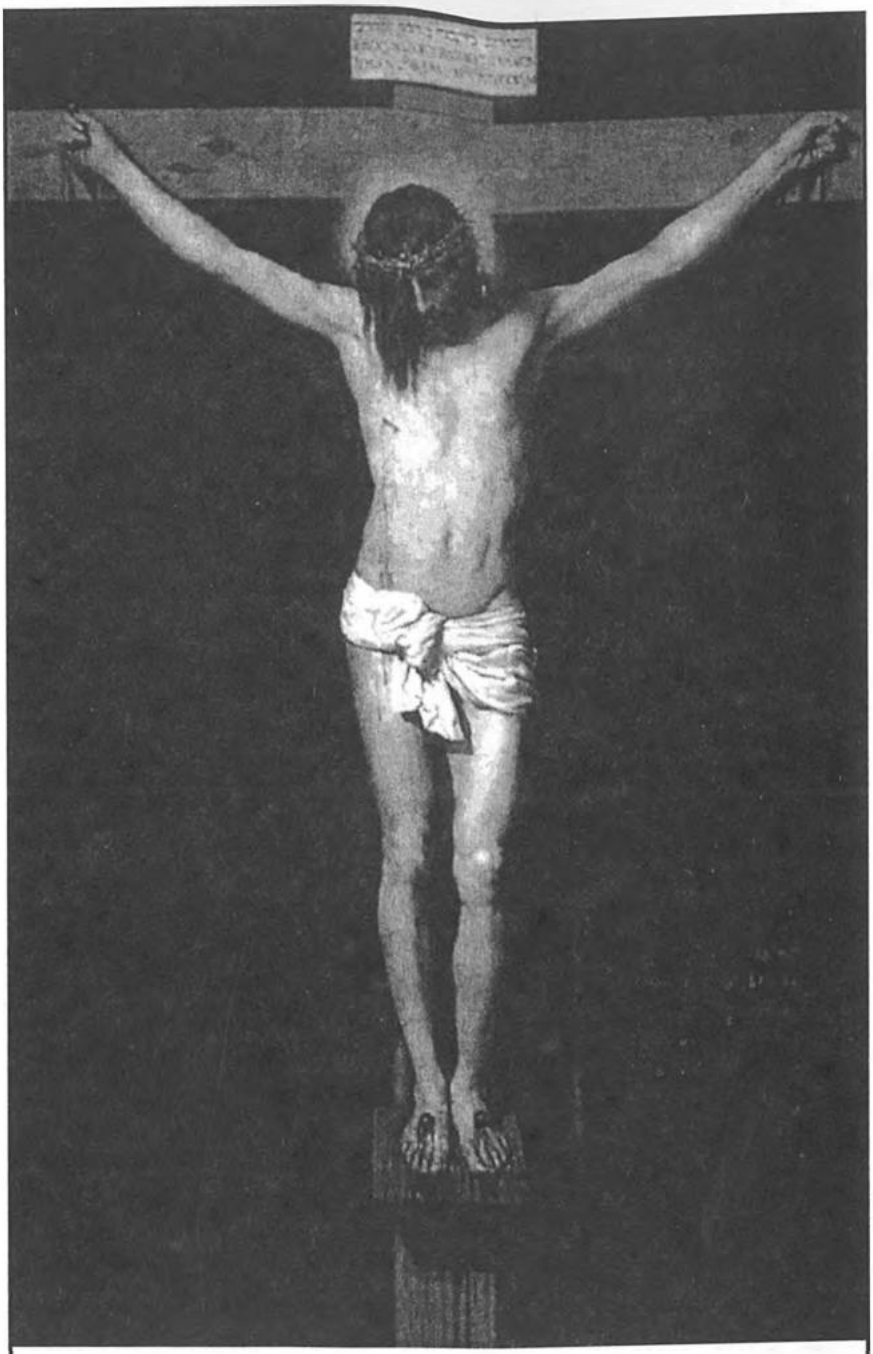
– *A keresztyén és a karrier*

– *A trafipax-os angyal*

– *Az eredményes igehirdetés titka*

– *A misszionárius és a misszionáriusi feladat*

– *A hit és a teológia mai helyzetéről*

KRISZTUS KERESZTREFESZÍTÉSE

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT
Dr. Haraszti Sándor: Halál, hol a te fullánkod 1
Geoffrey Thomas: A haldokló lator 3
Michael Duduit: Prédikálás a 20. század végén 7

BIBLIATANULMÁNY
Dr. Almási Tibor: A társadalmi igazságosság kérdése az Újszövetségben 10

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN
Ifj. Ádány Mihály: Tanulmány a gyülekezet növekedésének kérdéseiről 13
John R. W. Stott: A Biblia a világevangélizációban 18

INNEN-ONNAN
A keresztyén és a karrier 22
Ön is megtölti a korsót vízzel? 23
A reformációra emlékezünk 24

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK
Dr. Gerzsenyi László: Dr. Haraszti Sándor rövid életrajza 25
Kovács Géza: 110 éves az Ócsai Baptista Gyülekezet 29

IFJÚSÁG A GYÜLEKEZETBEN
Joseph S. Bednar: Amikor az élet igazságtalan 32

SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN...
Fukk Lóránt: A Vízöntő korszaka 34

SZOLGATÁRS-NÉ
Diana Dilligham: Trafipax-os angyal 39
John S. Ross: A nyitott kapuk egyike 40

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN
Kovács Géza: Az eredményes igehirdetés titka 42
Hegyi András: A misszionárius és a misszionáriusi feladat 44

TANULMÁNYI SZEMLE
Joseph Ratzinger: A hit és a teológia mai helyzetéről 50

ILLUSZTRÁCIÓK GYÜJTEMÉNYE 57

Szolgatárs

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa
Szerkeszti: a szerkesztőbizottság
Felelős szerkesztő: Lukács Tamás
Felelős kiadó: Dr. Almási Mihály, egyházelnök
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1068 Budapest, Benczúr u. 31.
Telefon: 352-9993 Fax: 352-9707
E-MAIL: tlukacs freemail.c3.hu

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál
Egy szám ára: 300 Ft; Egyéves előfizetési díj: 1800 Ft
Nyomás: MA-MO Kft. Telefon: 226-5540
Megjelenik: kéthavonta
ISSN 1218-425X

HIRDESD AZ IGÉT!

Halál, hol a te fullánkod?

Dr. Haraszti Sándor

Mintegy tíz hónappal ezelőtt kaptuk ezt a leírt prédikációt a Szerzőtől. Vártuk a közlés legidőszerűbb pillanatát. Ki gondolta volna, hogy az időszerűséget Haraszti testvérünk hazaköltözése fogja jelenteni.
Orvos volt. Ambrois Parétől vett idézettel így vallott munkájáról: „Én kezeltem, Ő gyógyított. Ő ma is ad üdvösséget a bűnbánó embernek, és őbenne elnyeletett a halál diadalra".

Szeretettel emlékezünk dr. Haraszti Sándor orvos-misszionáriusra. Isten iránti hálával gondolunk a Lapunk iránt megnyilvánuló érdeklődésére és támogatására.

Az életnek vannak olyan tényei, amelyekkel előbb-utóbb mindenkinek számolnia kell. Ilyenek: a szenvedés ténye, a bűn nyomorúsága és a halál elkerülhetetlensége.

Filozófusok a végső kérdések közé sorolják ezeket, és egész filozófiai rendszereket dolgoztak ki a megmagyarázásukra. A világ nagy vallási rendszerei ugyancsak igen tekintélyes helyet szentelnek ezeknek a problémáknak. Egy történet szerint az emberiség nagy eseményei ebben a három szóban foglalhatók össze: születtek, szenvedtek, meghaltak.

A Szentírás nagyon valóságosnak veszi a szenvedés, a bűn és a halál problémáját, és csupán az élet kérdéseivel foglalkozik bővebben, mint a haláléval. Jézus Krisztus földrejövetelének a főcélja az volt, hogy *„megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok valának"* (Zsid 2:15). Egy alkalommal azt a kijelentést teszi a Megváltó, hogy aki Őbenne hisz, az *„általment halálból az életre"*. Jézus Krisztus váltsághalálának és feltámadásának az üzenete nem egyéb, mint felelet erre a gyötrő kérdésre: mire számíthatok a halál után?

A Szentírás felelete nem bizonytalan, hanem világos és egyértelmű: *„Ha az Ő halálának hasonlatossága szerint vele eggyé lettünk, bizonyára feltámadása szerint is azok leszünk"* (Róm 6:5).

Igehirdetői működésem során nem egyszer tapasztaltam, hogy az igei igazságokról való bizonyságtevésnek van egy nagy gyengéje: a hallgatók úgy veszik az igehirdetést, mint valami bölcselkedő eszmefuttatást különböző érdekes, esetleg éppen fontos dolgokról is, melyeknek azonban kevés gyakorlati jelentősége van. Valahogy úgy vannak ezekkel a dolgokkal, mint jómagam is voltam nemrégen, mikor a kórházunkban tűzoltási gyakorlatot mutattak be a tűzoltók. Be kellett csuknunk az ablakokat, lezárnunk az emeleteket összekötő ajtókat, hordágyakra tettük a betegeket, ellenőriztük, hogy az ápolónők és a segédszemélyzet a helyükön voltake, megvizsgáltuk, hogy minden orvos tudta-e a beosztását, stb. Azonban magamban azon gondolkodtam, hogy mikor lesz már vége ennek a gyakorlatnak, hiszen olyan sok mindent kellett még elvégeznem azon a napon, mielőtt befejeztem a munkámat. Tudtam, hogy nem helyes a gondolkodásom, de az ember a mindennapi élet problémáit elébe helyezi azoknak a dolgoknak, amik majd csak később következnek. Erre vall az a mondás, amit sokszor hallottam Magyarországon: „Annyi a dolgunk, hogy még meghalni sem érünk rá."

Szeretném, ha az olvasó most megállna egy rövid időre, és őszintén megválaszolná ezt a kérdésemet: Mit jelent nekem Jézus Krisztus váltsághalála és feltámadása? Tudod-e, hogy az Ő feltámadása a biztosíték arra, hogy Ő él, te is élni fogsz? *„Hogyha pedig meghaltunk a Krisztussal, hisszük, hogy élünk is Övele"* – mondja az apostol (Róm 6:8). Tudatában vagy-e annak, hogy ez a beszéd nem bölcselkedés, hanem nagyon is gyakorlati igazság? Gondoltál-e arra, hogy egyszer a te szíved is megszűnik dobogni, és akkor élet vagy halál kérdése lesz az, hogy mit tartasz Jézus Krisztusról. Nem véletlen az, hogy egyszer a Mester megkérdezte tanítványaitól: *„Kinek mondanak engemet az emberek?"* (Lk 9:18). Én most megkérdezem tőled, kinek mondod

te az Élet és Halál Urát? Ugyan érezted-e a maga valóságában bűneidnek a terhét, melyet Jézus Krisztus az Ő testében felvitt a keresztfára, átokká lévén érettünk, hogy mi Isten igazsága legyünk Őbenne? Érezted-e már, milyen szörnyű lenne Isten előtt megállanod, ha nem ölthetnéd magadra Jézus Krisztus érdemét, *„Aki bölcsességül lőn nekünk Istentől, és igazságul, szentségül és váltságul"?* (1Kor 1:30). Átélted-e legalább egyszer azt a felszabadulást és boldog bizonyosságot, amire az apostol hivatkozik, mikor felkiált: *„elnyeletett a halál diadalra"* (1Kor 15:54).

Pál tanítása szerint ez akkor következik be, amikor ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik. Csodálatos isteni bölcsesség rejtőzik emögött a kinyilatkoztatás mögött. Az ember nem hinné, mennyi romlandóság és nyomorúság fér meg ebben a romlandó és halandó testben. Valóban, nem lenne gyönyörűség örökké élni, ha az ember ebben a testben kényszerülne maradni egy örökkévalóságon át. De Isten új testet ad a feltámadásban, hasonlót ahhoz, amiben Jézus Krisztus megjelent az Ő feltámadása után a tanítványoknak. Mert Ő volt a feltámadottak első zsengéje az új testben, melyet az Írás „lelki test"-nek nevez (1Kor 15:44). Hogy milyen nagy szükség van erre a lelki testre, hadd mondjak el erről egy történetet. Egy 25 éves fiatal házas ember részegeskedő züllött életet élt. Egyik éjjeli tivornyázása után részegen vezette autóját, nekiment egy villanyoszlopnak, kiesett az autójából, és eltörte a hátgerincét. Ennek következtében egész alsó teste megbénult. Azóta (1956 óta) ágyhoz kötött nyomorékként élte az életét, elkeseredve Isten és ember ellen. Lábai elsorvadtak, térdben és csípőben összezsugorodtak, teljesen használhatatlanná váltak. Mivel állandóan a hátán volt kénytelen feküdni (zsugorodott lábai miatt hasra nem fekhetett), felfekvései (bedsoars) támadták, ezek megfertőződtek, ugyancsak felfekvési betegségek támadtak a bal térdén, ezek annyira megfertőződtek, hogy vérmérgezés (septicemia) fejlődött ki, és a beteg vagy egy hónapig magas lázban élet és halál között lebegett. A vezetésem alatt álló kórházi osztályra kapott beutalást vagy két hónappal ezelőtt. Minden kísérlet csődöt mondott arra, hogy a lázat levigyük és a fertőzést megállítsuk. Nem maradt más hátra, mint hogy mindkét lábát tőből amputáljuk. A beteg eleinte visszautasította ezt a javaslatot, de ugyanakkor kért, hogy tartsuk életben, mert nincs kész a halálra.

Egyik délután leültem az ágya mellé, és teljes nyíltsággal feltártam előtte, hogyha nem járul hozzá a műtéthez, nincs mentség a számára, de a műtét sem biztosan menti meg, mert már nagyon előrehaladt a betegsége. Az volt a tervem, hogy előbb az egyik lábat amputálom, és ha ezt túléli, akkor egy hét múlva a másikat. Azt is megmondtam neki, hogy legjobban teszi, ha elrendezi a házát, mert lehet, hogy Isten elé kell állnia. Beszéltem feleségével és édesanyjával is. Utána megkértem a kórházi lelkészt, hogy ő is beszéljen vele. A lelkésztől tudtam meg a beteg züllött múltját, de azt is, hogy Isten előtt bűnvallást tett a műtét előtt való éjszakán, és felajánlotta életét Istennek, ha életben maradna. Egy hétfői napon amputáltam a jobb lábát csípőben. Öt egység vért kellett adnom a műtét alatt a nagy vérveszteség pótlására (2500 köbcentiméter), óriási mennyiségű penicillint és műtét után hosszú napokon át, de egy hét múlva meg mertem kockáztatni a másik láb amputációját is. Ez volt a betegebb és nehezebben amputálható láb. Most csak 3 egység vér kellett. Újabb egy hét élet-halál közt lebegés, magas láz, végtelen kimerülés, de lassanként a beteg kezdett magához térni. A láza kezdett csökkenni, most már a hasára tudtuk fektetni és a felfekvései kezdtek javulni, miután végre hozzájuk tudtunk férni, és el tudtuk távolítani az elhalt részeket. A napokban eltávolítottam azokat a bőrlebenyeket, melyek az amputáció során visszamaradtak, de hiányos vérellátás miatt elhaltak. A beteg néhány nap óta láztalan, eszik és a könyökére tud támaszkodni. Azelőtt érzéketlenül és szinte élettelenül feküdt heteken át. Még hónapokig tartó kezelésre van szüksége, mielőtt megvalósul az a vágya, ami most kitölti az életét: ismét el akar jutni a gyülekezetbe, nyilvánosan bizonyságot akar tenni arról, amit Isten kegyelme érte tett, és élete hátralevő részét Isten dicsőségére óhajtja élni.

Ez az ember soha többé nem fog tudni járni vagy ülni, csak a hátán vagy a hasán feküdni, tolókocsiban mozogni.

Milyen megváltás lesz majd őneki a feltámadott test, melyet biztosra remél a Krisztus ígérete alapján.

Szeretném, ha látnátok az arcát, amikor beszélek hozzá. Új ember lett belőle a Krisztusban. Nincs elkeseredve, hanem hálás azért a kegyelemért, amelynek osztályosa lett.

De nekem is nagy élményt jelentett annak a megtapasztalása, hogy *„Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz"* (Zsid 13:8). Ő ma is tud gyógyulást adni. Mikor a beteg felesége hálálkodott nekem, a tizenhatodik századbeli nagy francia sebész, Ambrois Paré szavaival feleltem: *„én kezeltem, Ő gyógyított.* Ő ma is ad üdvösséget a bűnbánó embernek, és őbenne elnyeletett a halál diadalra". (Hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által) (1Kor 15:57).

Te is elnyerheted ezt a diadalt a Krisztusban.

(Evangéliumi Hírnök, 1964. április 15.)

A haldokló lator

Geoffrey Thomas igemagyarázó prédikációja

Lukács 23:19–43.

A haldokló lator története, aki Jézus Krisztussal együtt függött a kereszten, az egyik legnevezetesebb esemény Urunk életében, és azért emlékezünk rá, mert a haldokló latort halálának pillanatában váltotta meg az Úr. Ezt mindig úgy idézik, mint a 12. órában bekövetkezett megváltás egyik esetét.

Egy emberről mondtak egy történetet, aki lovaskocsiját hajtotta egy emelkedő úton Lewis szigetén, és letért az útról, majd leesett egy hegyfokról, és miközben zuhant lefelé, kegyelemért könyörgött Istenhez: *„A nyereg és a talaj között irgalmat kerestem és irgalmat találtam."* Ezt élte át zuhanása közben; kérte Istent, hogy váltsa meg őt. Esésének erejét csökkentette a homok, a hínár és a bokrok, és még sok éven át élt, magasztalva az evangéliumot. De a lényeg ez volt az egészben: ha sziklára esett volna, meghalt volna, és akkor az emberek ezt mondták volna: *„Ó, szegény Donald, elveszett bűneiben és a pokolba jutott."* Nem tudták volna meg azt, hogy mielőtt a talajra zuhant volna, Krisztushoz kiáltott megváltásért, és irgalmat talált a szerető Megváltóban.

Nem tudjuk, hogy szeretteink milyen állapotban halnak meg. Nem tudjuk, mi megy végbe szívükben azokban az órákban, amelyek a kóma óráinak tűnnek. Nem tudjuk, hogy milyen beszélgetés folyik le köztük és Isten között. Isten tudja. A haldokló lator üdvösséget nyert azért, hogy senki se csüggedjen el és senki ne feltételezzen.

Sok tanulságot találhatunk ebben a nekünk szóló nagy Igében.

1. Isten szuverén hatalmú a bűnösök megváltásában.

W. G. T. Shedd csodálatos prédikációjának a címe ez volt: *„Az irgalom gyakorlása Isten hatalmában van"*, annak a szövegnek az alapján, hogy *„Kegyelmez annak, akinek kegyelmez."* Mindig emlékszünk a két fölfeszített gonosztevőre, akik közül az egyik Krisztus jobbjánál, a másik Krisztus baljánál volt keresztre feszítve, de egyformán Krisztus közelében lehettek. Mindketten látták és hallották mindazt, ami történt azon a felejthetetlen napon, a sötétség hat órája alatt. Hallották az imádságot: *„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek."* Mindketten hallották Jézus kiáltásait a keresztről; mindketten haldokoltak, mindketten iszonyú kínokat éltek át, amint a szögek odabilincselték őket a keresztekhez. Egyformák voltak, elítélt gonosztevők. Mindkettejüknek szükségük volt a bűnbocsánatra, de az egyik meghalt bűneiben anélkül, hogy bűntudatot érzett volna, és nem látta meg a Megváltó személyét, aki mellette volt, sohasem könyörögve irgalomért vagy kegyelemért a szerető Megváltótól. Meghalt, ahogy élt: keményen, megtéretlenül és hitetlenül. A másik hitt és Jézushoz kiáltott irgalomért és üdvözült.

Miért így történt ez? Miért csak az egyik üdvözült? Nem azért, mintha jobb lett volna. Miért veszett el a másik? Nem azért, mintha rosszabb lett volna. De sorsuk annyira eltérő volt, mint amennyire eltér a pokol a mennytől. Ez óriási figyelmeztetés nekünk. Itt sokan bíznak az Úr Jézus Krisztusban, megtértek bűneikből, mások nem. Ugyanannyiszor gyülekezetbe jönnek a kegyelem egyik eszközéhez, hallják az evangélium prédikálását, amely így szól: *„Ha vétkeitek skarlátpirosak is, hófehérekké válhattok, ha vörösek is, mint a bíbor, fehérekké lehettek, mint a gyapjú."* De az egyik elfogadja az Igét, a másik meg elutasítja.

Figyelj Saul és Dávid királyra; mindkettejüknek Sámuel volt a prédikátora; mindketten nagy kiváltságokat nyertek; mindketten ugyanannyi ideig uralkodtak; az egyik a mennybe jutott, a másik a pokolba került. Figyeld az Úr két tanítványát, Júdást és Pétert. Mindketten látták Lázár feltámasztását, mindketten hallották a Hegyi beszédet; mindketten bűnösök voltak katasztrofális módon; az egyikük a mennybe jutott és a másikuk a pokolba. Ugyanabból a keresztyén otthonból származó gyermekek ugyanolyan evangéliumi hatás alá kerülnek, ugyanazt az oktatást és szeretetet kapják; de az egyikük elutasítja a kegyelmet, a másikuk hisz benne.

Ezt nem tudjuk megmagyarázni. Csak a Megváltó szavaival mondhatjuk: *„Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura azért, hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és értelmesek elől, és felfedted a gyermekeknek. Igen, Atyám, így láttad jónak"* (Lk 10:21-22). Hogyan lehetséges az, hogy mindketten összetalálkoztak egy helyen, és az egyikük a bizonyosság késztetését érezte a szívében, hogy valóban Jézushoz tartozik, és a másik eltávozott közömbösen, ahogy jött? Csak azt tudjuk, hogy ez így történt. Hasztalan vitázunk rajta. Az üdvösség az Úrtól jön. Ez az ő kegyelme kezdettől végig; a fogantatástól a folytatáson át egészen a kiteljesedésig. Ez mind kegyelem. Ezt mondom neked, bűnös, ne élj vissza az ő kegyelmével! Ne tipord meg együttérzését! Éljünk Isten kegyelmének eszközével, amelyet nekünk adott, hogy figyeljünk Isten Igéjére és lelkünk örökké éljen, mert *„Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen."* Ne élj vissza irgalmával; ne feltételezz kegyelmére alapozva! Az egyik lator üdvözült, a másik elkárhozott.

üdvösség megszerzéséért és Krisztus kegyelme mégis megérintette. Az üdvösség kegyelemből van. Nem merítkezett be és nem járult az Úr asztalához. Megtért bűnéből és elismerte Krisztust mint szent, mennyei lényt. Felkiáltott hozzá, hogy csak emlékezzék meg róla, és a mennybe jutott.

Krisztus sohasem változik. Az üdvösség útja sohasem változik. Úgy élt, ahogy kereste őt a haldokló lator és megtalálta. A forrás még mindig buzog: *„Aki értem megnyíltál, Rejts el ó, örök Kőszál. Az a víz s a drága vér, Melyet ontál bűnömért, Gyógyír légyen lelkemnek, Bűntől, vádtól mentsen meg!"*

6. Milyen közel van a hívő a dicsőséghez!

„Ma velem leszel a paradicsomban." A Sátán ezt mondja: „Holnap. Tedd holnap!" A világ ezt mondja: „Holnap." A hitetlen így szól: „Holnap." Krisztus így szól: *„Ma van a kellemes idő, ma van az üdvösség napja."* Az egyetlen napunk, az egyetlen biztos időnk a ma. Az istenség testesül meg a „ma" szóban. Milyen csodálatos rendszeres teológia rejlik a „ma" szócskában! Kétféle módon kezelhetjük ezt. Abban a pillanatban, amikor az ember hisz Jézus Krisztusban, a lelke megváltást nyer. Felkészül a mennyországra abban a pillanatban éppen úgy, mint a halál pillanatában. A haldokló lator felkészült a dicsőségre abban a pillanatban, mint ahogy Pál apostol felkészült az evangélium szolgálatáért vállalt küzdelmek évei után. Mihelyt az ember hisz Jézus Krisztusban, egyesül az Úrral. *„Mert benne lakik az istenség egész tejessége testileg, és benne vagyunk tökéletesek."* Bízott Krisztusban és teljessé lett Krisztusban. Krisztus lett neki „bölcsességgé, igazsággá, megszentelődéssé és megváltássá". Tökéletessé vált. A menny nem a mi életünktől függ; Krisztus életétől függ. Nem jó cselekedeteinktől függ, hanem attól a nagyszerű munkától, amit Krisztus végzett el a Golgotán.

„Törvényednek eleget bűnös ember nem tehet. Buzgóságom égne bár, s folyna könnyem, mint az ár; Elégtételt az nem ad, Csak te válthatsz meg magad."

A „ma" lett az a nap, amikor „kiköltözött a testből" és „együtt volt az Úrral". Azon a napon tökéletesen jelent meg dicsősége előtt, kibeszélhetetlen örömmel, teljesen megtisztultan, teljesen megmosva minden bűntől. Valamennyi bűncselekménye, még a legsúlyosabb, a legkimondhatatlanabb, a legelképzelhetetlenebb is, amire az ember úgy gondol szörnyű lelkiismeretében, mint megbocsáthatatlanra, amikor egy ilyen gyülekezetben megjelenik, és ezt mondja magában: „Ha tudnák, hogy mi voltam, ha csak ismernék, mit tettem, akkor rémületükben elborzadnának és visszahúzódnának tőlem."

De Krisztus vére elégséges bocsánat neked, hogy megtisztítson, hogy belépést adjon királyságába. A lator föltekintett Jézusra és üdvösséget nyert. Krisztus nem ezt mondta: „Egy kicsit még törjön össze jobban a szíved; hullass még több könnyet kemény szívedből; szenvedj még egy kicsit tovább a kereszten." Ezt mondta: *„Ma velem leszel a paradicsomban."*

Krisztus milyen nagy hatalommal beszél! Ez az üdvösség a Biblia szerint! Talán egyesek alig tudják elhinni. Ez tökéletes megváltás. A bűn mélységeiből Krisztus fölemel minket a paradicsomba. Amikor az első Ádám elveszett értünk, az utolsó Ádám visszaszerezte az üdvösséget, hogy belépést adjon nekünk az ő királyságába. A lator egyedül Krisztusra hagyatkozott.

Milyen nagyszerű nap! Milyen csodálatos napja a latornak! Azon a reggelen az ördöggel együtt evett, de Krisztussal vacsorázott a mennyben, és azon az éjszakán a dicsőségben terítettek neki asztalt. Azon a reggelen bűnösnek találták mint gonosztevőt a földi igazságszolgáltatás ítélőszéke előtt. Azon az estén a mennyei ítélőszék előtt állva fölmentették, megigazították. Azon a reggelen kiment Jeruzsálem kapuin, és gúnyolva csúfolta a tömeg, hogy többé oda vissza ne térjen. Azon az estén az örökkévaló ajtók nyíltak fel előtte és belépett a mennyei Jeruzsálembe, hogy soha többé ne távozzék onnan. Azon a napon ez mind végbement, az dicsőséges napja volt ez ember életének!

Milyen csodálatos az üdvösség! Az nemcsak az apostolok és mártírok dicsőséges seregéé. Az Magdalai Máriáké és a Dávidoké, meg a tarzuszi Sauloké és a haldokló latroké. Bizonyára, ha nem azonosíthatod magad az apostolokkal és a prófétákkal, akkor azonosíthatod magad ezzel az emberrel. Bizonyára odajöhetsz Krisztushoz ezen a napon úgy, amint vagy, semmit nem hozva magaddal, és odahullhatsz a Megváltó kitárt karjaiba, aki fölemel téged és magához fogad, bárki légy, akármilyen gonosz volt a múltad. *„Mi tisztít meg bűnömtől? Csak a Bárány Jézus vére." „Ahol a bűn megnövekedett, ott a kegyelem sokkal inkább bővelkedik." „Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint. Eltemették és feltámadt ismét a halálból az Írások szerint."* Mindenkit elfogad, akit az Atya neki adott. Senkit el nem utasít.

Jöjj tehát és köszönt téged ez a szerető Megváltó, Igéjének prófétája, asztalának vendéglátója, egyházának Királya, aki közelebb van hozzád, mint a levegő, amit belélegzel vagy az az ember, aki melletted ül. Most kényszerít téged a Szentírással, hogy jöjj, mint a haldokló lator jött. Ezt a lépést Isten Igéje teremtette meg. Isten Lelke indít téged az Úr Jézus Krisztushoz, mindenki Prófétájához, Papjához és a Királyához, aki jön.

Isten áldja meg Igéjét közöttünk ezen a napon!

Prédikálás a 20. század végén

Írta: Michael Duduit

Nem régóta történik, hogy sok tudós és felekezeti vezető gyászbeszédeket mond a prédikálás fölött. A prédikálás halálát főként az ősibb gyülekezetek hirdették meg, de szószólói megtalálhatók a baptisták között is. A prédikálás többé nem eredményes módja a szekuláris generáció elérésének, jelentik ki ezek az egyházasdit játszó próféták. Új eszközöket – lelkigondozást, kiscsoportos foglalkozást, szociális szolgálatokat – kell a jövőben alkalmazni; a prédikálás kora lejárt. Számos szemináriumban többé nem tartozik a homiletika az alapvető teológiai oktatás rendszeréhez.

Mint ahogy azonban olyan gyakran megtörténik, amikor a „szakértők" megjósolják a jövő eseményeket, a jövő váratlan fordulatot vesz. A prédikálás fölötti halotti beszédet, úgy látszik, egy kicsit idő előtt mondták el.

A legutóbbi évtized tanúja volt az egyházon belül a prédikálás iránti érdeklődés robbanásszerű felerősödésének – mind az evangéliumi közösségekben, mind az ősi egyházakban. Föltűnő, hogy egyre több könyvet adnak ki és számos folyóirat és más forrásmunka elérhető a prédikátoroknak. Azok a gyülekezetek, ahol a prédikálást hangsúlyozzák, hatékonyak és bibliailag megalapozottak, jelentős mértékben növekednek és közülük sokan „megagyülekezetekké" válnak, ami ma különösen az érdeklődés előterében áll. Még a római katolikus szemináriumok is, ahol a homiletikára nem sok figyelmet fordítottak az előző nemzedékekben, kezdik újból fölfedezni a tehetséges lelkészek képzésének fontosságát. Az Odyssey kábeltelevízió (amely korábban a Faith and Values csatornaként működött és aminek az ACTS az egyik része) heti programot kezdett sugározni „Nagy prédikátorok" címmel.

Mindezek az események és irányzatok illusztrálják, hogy a prédikálás továbbra is erőteljes és lényeges eleme a lelkipásztori szolgálatnak és missziómunkának a helyi gyülekezetekben. Valóban, aligha lehetne találni olyan dinamikus, növekvő gyülekezetet, ahol a prédikálás nem az egyik legfőbb eleme a gyülekezeti életnek és az istentiszteletnek. Nem számít, hogy milyen más szolgálati tevékenységek folynak, a gyülekezetek nem virágzanak hatékony prédikálás nélkül.

Ennek ellenére, nem mindenütt nyílik rózsa a homiletika kertjében. A What Americans Believe (Regal Books, 1991) című könyvében George Barna bemutatja egy felmérés eredményeit, amelyek érzékeltetik, hogy a prédikálásnak viszonylag alacsony osztályzatokat ad az Egyesült Államokban a rendszeres templomba járók több mint fele. Például, csak két korcsoport osztályozta a prédikálást a saját helyi gyülekezetében „kiváló" osztályzattal: az 55-64 évesek csoportja (60 %) és a 65 évesek vagy idősebbek csoportja (56 %). Az 45-54 évesek korcsoportjának csak 37 %-a mondta ugyanazt lelkipásztoráról, a 18-25 évesek 46 %-val és a 26-44 éves korcsoport 40 %-val együtt.

Ugyanennek a felmérésnek egyéb eredményei is figyelmet érdemelnek. A férfiaknak csak 40 %-a osztályozta ilyen magasan a prédikálást a saját gyülekezetében; a nők egy kicsit pozitívabbak (47 %). Egyetemi hallgatók hasonlóan negatívak (39 %), akárcsak a magasabb jövedelmi kategóriába tartozók (36 %). Az evangéliumi keresztyének csekély többsége (51 %) úgy gondolja, hogy kiváló prédikálást hall, szemben a történelmi protestáns egyházakhoz tartozók 42 %-val és a katolikusok 34 %-val.

Talán ezek az eredmények segítenek jobban megértenünk, hogy egyes gyülekezetek miért növekednek, miközben a gyülekezetek többsége (baptistákat is beleértve) egy helyben állnak vagy hanyatlanak. Kevés más gyülekezet múlja fölül prédikálásuk szintjét.

Amint az új évezred kezdetéhez közeledünk, az egyházban megújult érdeklődés mutatkozik a minőségi prédikálás iránt, míg a gyülekezetbe járók többsége szükségesnek tartja a saját gyülekezetében hallható prédikálás javítását. Innen hova mehetünk?

Tanuljunk a kiváló prédikátoroktól!

Csaknem 13 éven át szolgáltam mint a kéthavonként megjelenő Preaching című szakmagazin főszerkesztője, amely a prédikálásra és az istentisztelet vezetésére irányítja a figyelmet. Azokban az években nagy áldásnak tekintettem azt a lehetőséget, hogy országunk legkiválóbb, legeredményesebb prédikátorainak dolgozószobáiban ülhettem, és interjúkat vezethettem közös feladatunkkal kapcsolatos saját meglátásaikról. Az interjúk első évtizedének anyagát mostanában jelentette meg a Baker Books könyvkiadó a Communicating With Power című könyvben.

Azokkal a mai prédikátor-óriásokkal folytatott interjúk és más találkozások segítségével bizonyos következtetésekhez jutottam a mai prédikálás állapotával és azzal kapcsolatban, hogy miként lehet növekedni minőségben és eredményességben. Némelyik megfigyelés nyilvánvalónak tűnik, mégis úgy látszik, azokat figyelmen kívül hagyják a gyülekezeteinkben hallható sok prédikálásban.

A prédikációt a Szentírás vezérelje!

Kevés lelkipásztor ismerné el, hogy „nem bibliai" alapon áll, mégis túl sok prédikációban a bibliai szöveg mellékes szerepet játszik még a legjobb esetben is – „kiinduló pontként" szolgál, hogy a prédikátor előadhassa egyéni nézeteit vagy elképzeléseit a mai „Segíts magadon!" könyvek alapján.

Ez az egyik oka annak, hogy egyre növekszik az érdeklődés az igemagyarázó prédikációk iránt. Az igemagyarázó prédikálás általános

kategória, aminek egy jellemzője van: a prédikációt a szöveg irányítja és alakítja (szemben a téma szerinti prédikációval, amit a téma irányít).

Sok prédikátor és homiletikus helytelenül űz gúnyt az ilyen prédikálásból mint „versről versre" mondott beszédből, mintha unalmas és lényegtelen bibliatanulmányokat tartalmazna. A mostani években azonban az olyan tudósok segítségével, mint *Haddon Robinson* (akinek Biblical Preaching című könyve klasszikusnak számít és még mindig széles körben alkalmazzák), valamint jelenleg *Bryan Chapell* (a Christ-Centered Preaching című, kiváló könyv szerzője) igemagyarázó prédikálását úgy tekintik, mint ami széles kategóriát tesz lehetővé a prédikációs minták és megközelítések változatosságára nézve.

Az eredményes igemagyarázó prédikálást a kiválasztott bibliai szöveg alapozza meg és alakítja tovább. Nemcsak megadja a szükséges információt a szövegről, hanem feltárja az örökkévaló alapelveket, amelyek a szövegben rejlenek, és hangsúlyozza a szöveg alkalmazását a valódi emberek szükségleteire és kérdéseire, bemutatva, hogy azok a bibliai alapelvek mennyire ráillenek a mai helyzetekre és körülményekre. Az igemagyarázó prédikációk talán „versről versre" haladnak, amint a prédikátor végigmegy egyetlen bibliai könyvön, de ez nem képviseli a mai gyakorló prédikátorok többségét. Az igemagyarázó prédikációk lehetnek deduktív vagy induktív magyarázatok; lehetnek előfeltételesek vagy elbeszélők. Az irányító szabály az, hogy gondolataikat és formájukat a szövegből merítik.

Meg vagyok róla győződve, hogy az igemagyarázó prédikálás kiterjedt alkalmazása Robinson, Chapell és mások meglátásaitól vezérelve, jelentős érdeklődést és megelégedettsége teremt a padban ülők körében. Isten nem ígéri, hogy tiszteletben tartja prédikációinkat, de azt igenis ígéri, hogy megtiszteli Igéjét. Van-e értelme annak, hogy prédikációinkat bármi másra alapozzuk?

A prédikálás legyen időszerű!

A Between Two World című könyvében *John Stott* hangoztatja, hogy a prédikátornak hidat kell építenie a bibliai világ és a mai világ között. Míg prédikációinkat a bibliai szövegnek kell alakítania, az is fontos, hogy ne maradjanak meg abban az ősi összefüggésben! A mai eredményes prédikátorok tudják, hogy azokat a bibliai alapelveket össze kell kapcsolni a mai helyzettel, amelyben a gyülekezet él.

Amerikai otthonok millióiban „távirányításos" televízió-nézés történik. Amint a család együtt ül a tv előtt a társalgóban, valaki egy kényelmes fotelben pihenve kattintgatja a csatornákat egymás után, miközben kiválasztja a tucatnyi csatorna közül a megfelelőt. (A távirányítás gazdája gyakran a családapa, aki 60 csatornát képes végigpásztázni átlagosan 8,5 másodperc alatt!)

Ha valami nem köti le a tv-nézők figyelmét, a távirányítás segít, hogy erőlködés nélkül továbbmenjenek. Ez az egyik oka annak, hogy a helyzeti komédiák miért haladnak tovább az egyik program végétől azonnal a következő program kezdetéhez minden hirdetés vagy hitelezési ajánlat nélkül. Be akarják vonni a nézőt a következő programba közvetlenül azelőtt, hogy lehetősége nyílna „átvitorlázni" egy másik csatornára.

Most képzeljük el, hogy a mai gyülekezet tele van olyanokkal, akik távirányításra vannak berendezkedve, miközben valamennyien a szószékre szegezik tekintetüket. Föltekintenek a prédikátorra, és ezt mondják: „Most ragadd meg a figyelmem! Most kapcsolj be engem is, mert különben az értelmemben valami másra váltok át!" Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy türelmetlen kultúra vesz körül minket – ez egy olyan tény, amely a társadalom minden elemét érinti, beleértve az igehallgatókat is. Ez nem azt jelenti, hogy megváltoztatjuk az evangéliumi üzenetet, hanem azt, hogy ez hatással van arra a módszerre, amivel továbbadjuk az üzenetet.

Amint prédikálunk, nem csupán egy jól elkészített történelemleckét kell ajánlanunk, hanem meg kell találnunk annak módját, hogy a Szentírás szóljon a mai kultúrához. Az eredményes prédikálás bemutatja, hogy Isten kinyilatkoztatott igazsága életbevágóan fontos az emberek életében a 20. század végén.

Miként teszik ezt a prédikátorok? Miként vonják be és üdítik fel a hallgatókat ebben a kultúrában?

Az egyik fő módszer az erőteljes, mai illusztrációk alkalmazása. Amint a prédikátorok igyekeznek lefordítani az elvont gondolatokat a valóság nyelvére, lényeges, hogy hatékony módszereket találjanak azoknak az igazságoknak az illusztrálására úgy, hogy érthetőek legyenek az irodalmilag nem pallérozott nemzedékeknek, amelyek képviselői belépnek gyülekezeti termeinkbe.

Ez talán azt jelenti, hogy Shakespeare helyett Szántó Jánost (Spurgeon egyik írásának szimbolikus alakját) idézzük, és inkább a „Csillagok háborúja"-ból mondunk történetet, mint a 19. század valamelyik költői fejezetéből. Amikor Kálvinra vagy Hobbes-ra utalunk, a hallgatók nem gondolnak teológusra vagy filozófusra; azonnal maguk elé képzelnek egy kisfiút és egy kis játéktigrist. Egy olyan korban, amikor a tízéves zene már „aranyos napnyugtá"-nak számít, a prédikátoroknak egyre inkább a kultúrával kapcsolatos anyagból kell meríteniük illusztrációikat, amellyel a mai ember találkozik.

Hallgatva korunk legeredményesebb prédikátorait, megfigyelhetjük, hogy milyen nagy hangsúlyt helyeznek a késztető, mai hangzású illusztrációkra. A misszionáriusokkal kapcsolatos történetek megnyitják a kaput a mindennapi élettapasztalatokból vett illusztrációk előtt. A prédikációs témák (vagy sorozatok témái) olyan kérdésekről szólnak, amelyek érinteni látszanak a padokban ülők életét és gondjait. Például Ed Young, a houstoni Second Baptist Church lelkipásztora prédikációsorozatot tartott a Prédikátor könyvéről, és ezt a címet adta neki: „Voltam. Tettem. Most mi lesz? (Ez utóbbi kifejezés népszerű a fiatalabb felnőttek körében.) A sorozat sikerének egyik oka az volt, hogy az örökkévaló szükségleteket mai nyelven adta elő, belefoglalva néhány csodálatos illusztrációt, amiket követlenül annak a gyülekezetnek az életéből merített a prédikátor.

Egy másik népszerű eszköz a prédikálásban a történetekre helyezett hangsúly. A mostani években mind az evangéliumi, mind a történelmi egyházak homiletikusai lelkesítik a prédikátorokat az elbeszélő prédikációk alkalmazására (szemben a hagyományos deduktív vagy levezető módszerrel). Történet alkalmazható az ilyen jellegű prédikációk feleleventésére és a bibliai igazságok illusztrálására késztető módon. Különösen a növekvő gyülekezetekben ritkán váltják fel ezt teljesen a levezető prédikációs megközelítéssel.

Egy másik eszköze a mai eredményes prédikálásnak az erőteljes alkalmazás. A legkiválóbb prédikátorok olyan prédikációkat szerkesztenek, ami rengeteg időt és energiát fordít arra, hogy gyakorlati és időszerű meglátásokat nyújtson arról, hogy a bibliai igazságokat miként lehet kifejteni és gyakorolni a mindennapi életben.

Rick Warren, a híres dél-kaliforniai Saddleback Community Church lelkipásztora azt ajánlja, hogy magát a prédikáció vázlatát úgy szerkesszük meg, hogy az üzenet mindegyik főbb pontja valamilyen módon alkalmazza a szöveg központi gondolatát. Az ilyen megközelítés eredménye az, hogy az alkalmazás bele van szőve az egész prédikációba, és nem csupán néhány rövid gondolatra szorítkozik egy-egy pont vagy éppen maga a prédikáció végén.

A hívő és nem hívő hallgatók nem azért jönnek gyülekezeteinkbe, hogy ősi történelemleckéket vagy rövid görög nyelvtanfolyamokat hallgassanak. Ahogy *Fosdick* egyszer megjegyezte, az emberek nem azért jönnek templomba, mert mohó vágy van bennük arra, hogy megismerjék, mi történt a jebúsziakkal. Azért jönnek, mert éhesek Isten Igéjének ismeretére, ami segít családjuk megmentésében, munkahelyük megőrzésében, gyermekeik távoltartásában a kábítószerektől és hogy életük napról napra megkapja a szükségleteket.

Ha orvoshoz megyek mellkasi fájdalmak miatti panaszaimmal, nem akarom, hogy időmet a mellkasi fájdalom történetének megbeszélésével töltsem, kiértékelve a fájdalom görög és latin kifejezéseit. Azt akarom, hogy az orvos mondja meg, mi a baj, és azt miként lehet gyógyítani. Isten Igéje megadja az igazságokat, amelyek gyógyíthatnak és megmenthetnek mindenkit. Feladatunk mint igehirdetőké, hogy feltárjuk ezeket az alapelveket, és elmondjuk népünknek olyan módon, hogy megérthessék és alkalmazzák saját életükben.

Ez nem azt jelenti, hogy az „érzett szükségletek" vagy a legújabb orvoslási irányzatok alapjára helyezzük prédikációs tervünket. Ez azt jelenti, hogy megengedjük, hogy a Szentírás mutassa be az embereknek az „érzett szükségleteket", amelyek mélyebb szükségleteken alapulnak, és hogy Isten Igéje kinyilatkoztatja azt az örömhírt, hogy Jézus Krisztus betöltheti minden hiányunkat.

A prédikálás legyen a lelkipásztori szolgálat legfontosabb területe!

A mai lelkipásztorok hihetetlen nyomás alatt küzdenek az idejük és energiájuk tekintetében. Szolgálnak mint tanácsadók, adminisztrátorok, oktatók, programkészítők, buszvezetők, gyűlések vezetői és így tovább. Igen, ezenkívül még prédikátorok is.

A nagy prédikáció nem szombat este kezdődik. Mégcsak nem is hétfőn reggel indul. Beszélj a mai kor legeredményesebb prédikátoraival és elmondják neked, hogy a hatékony prédikációk a prédikálásnak való odaszenteltséggel kezdődnek, ami a lelkipásztori szolgálat legelső helyén áll. Ezek már hónapokkal megelőzik a tervezés idejét.

A prédikálásra való odaszánás megköveteli, hogy egyensúlyba kerüljenek a jó feladatok, hogy időt takarítson meg a lelkipásztor a legfontosabb feladatra. Ehhez időbeosztás szükséges és olykor konfliktus támad miatta. De jön a vasárnap reggel, és a gyülekezet megérzi a különbséget, amint hallgatja az előttük kibontakozó Igét kényszerítő erővel.

Egy másik általános jellemzője a leghatékonyabb prédikátoroknak a prédikálási terv alkalmazása.

Sokan minden nyáron időt szakítanak arra, hogy az előttük levő egész évet megtervezzék; mások hat hónapra vagy esetleg három hónapra készítenek terveket. De igenis tervet készítenek. Az eredmény csökkenti a stresszet, és lehetőséget ad arra, hogy forrásmunkák után kutasson hónapokon át és a prédikációkat és sorozatokat összhangba rendezze, hogy a legnagyobb hatást érje el.

William Hinson, a houstoni First Methodist Church lelkipásztora tervet készít egy évre a vasárnap délelőtti prédikációkra minden nyáron, aztán valamennyi prédikációnak egy dossziét nyit. Amikor valamilyen gondolat, történet vagy téma kerül elő, ami kapcsolatos egy-egy meghatározott prédikációval, akkor lemásolja és csatolja a megfelelő dossziéhoz. Amikor elérkezik a prédikáció elkészítésének a hete, rendszerint az a problémája, hogy túl sok anyag van kéznél. Ez a tervezés miatt történik.

Amikor odaszánjuk magunkat Isten Igéjére és az Ige hirdetésének szenteljük a legtöbb energiánkat, akkor kiemelkedő eltérést találunk majd az előadott prédikációkban. Örömünket és megelégedésünket leljük a prédikálásban.

Amint a gyülekezet a harmadik keresztyén évezred felé tart, a prédikálás talán egy új „aranykor"-ba érkezik. Míg kevés a „szószéki fejedelem" az országban, hiszem, hogy sokkal több hatékony prédikátor van napjainkban, akik erőteljes bibliai üzeneteket közvetítenek közvetlen módon, mint bármilyen korban nemzetünk történetében. A 21. évszázadot jellemezheti és jellemeznie kell annak a prédikálásnak, amely bátran hirdeti Isten Igéjének igazságait és rendkívüli módon átalakítja az emberek életét.

BIBLIATANULMÁNY

Dr. Almási Tibor:

A TÁRSADALMI IGAZSÁGOSSÁG KÉRDÉSE AZ ÚJSZÖVETSÉGBEN

Míg az Izráel népének életével foglalkozó Ószövetségben a társadalmi igazságosság kérdése polgári jellegű – persze emellett is teokratikus forrásból származó – általános érvényű törvényekkel volt kezelhető, addig az újszövetségi, kihívottakból álló „ekklészia" esetében ettől eltérő módozatú megoldás jöhetett csak szóba. Az újszövetségi kor kihívottai ugyanis társadalmi életüket tekintve (és ez nemcsak a nagyobb közösség, hanem a szűkebb családi kör relációjára is gyakran volt igaz) megmaradtak vagy a zsidó, vagy a pogány társadalmi közegben. Az újszövetségi kor társadalmi igazságosság szempontjából történő elemzése érdekében röviden emlékezetünkbe kell idéznünk e kettős háttér jellemzőit, amelyek természetesen hatást gyakoroltak az ezen közegben élő keresztyénekre is. Ezt a vizsgálódást időnk rövidsége miatt korlátozzuk most csupán az Újszövetség descriptiv jellegű utalásaira, illetve kifejtéseire!

Természetesen előzetesen számítanunk kell arra, hogy főként a zsidó, de alkalmanként a pogány társadalmi háttér is tartalmazhat olyan pozitívumokat is, amelyek az Újszövetség elveivel akár összhangban is állhatnak. Magától értetődő, hogy éppen ezek azok a jellemzők, amelyek mellett a helytelen gyakorlatokat korrigálni igyekvő újszövetségi írók leginkább szó nélkül mennek el. Azon esetekben, amikor a tendenciáknak nem az előjelével, hanem a néha-néha tagadhatatlanul meglévő pozitív előjelű elvek megvalósulásának mértékével van baj, akkor már gyakrabban találunk – természetesen nem annyira elítélő, mint inkább buzdító, serkentő jellegű – igei utalásokat. És végül, az Újszövetség tükrében legnyomonkövethetőbben azok a jellemvonások bukkannak fel – olykor persze ezek is csak indirekt módon –, amelyek nem a pozitív kibontakozás mértékében, nem is a semlegesség miatt, hanem az ellenkező előjel okán válnak kritika, sőt ostorozás tárgyává.

Az Ó- és Újszövetség társadalmi kritikájának módszertanában mutatkozó különbség (polgári törvényi szabályozás, illetve evangéliumi, személyes meggyőzés) hatékonyság tekintetében egyszerre jelent hátrányt és előnyt. Hátrányt amiatt, hogy egyenként kell az embereket az evangéliumnak meggyőznie a társadalmi igazságosság igei normáinak fontosságáról. És mindezt az evilági polgári törvényi szankciók fenyegető kilátásba helyezése nélkül. Az első század keresztyénsége pedig Izráelben éppúgy, mint a pogány országokban, elenyésző kisebbséget alkotott. Emiatt aztán csak a kovász hatásfokához hasonlítható rendkívüli hatékonyság adhatott reményt az ezirányú evangéliumi üzenet társadalmi léptékű eredményére (vö. a só és világosság allegóriája). De előnyt is jelentett az Ószövetségtől eltérő újszövetségi módszertan, méghozzá leginkább abban, hogy az egzisztenciális szintű, hitbeli elkötelezettségű „új emberek" által alkotott, Krisztus fősége alatt élő ekklészia bár nem hibátlan, mégis csodálatos prototípusát alkotta az Újszövetség prescriptiv jellegű tanításában kirajzolódó társadalmi formációnak.

Jelen áttekintésünk szűk időkerete miatt csupán arra van lehetőségünk, hogy az általános elveket megpendítő bevezető gondolatok után néhány újszövetségi locus fényében felvillantsuk az újszövetségi kor általános társadalmi helyzetét; illetve hogy – újabb igék bevonásával – szót ejtsünk a társadalmi igazságosság elveinek sorozatos megsértéséről; és hogy végül az Újszövetség sajátosan kettős (egyszer a megoldást sürgető, máskor viszont a megoldhatatlan helyzetet elfogadó és abban hűséget tanúsító magatartást preferáló) tanítását vegyük szemügyre.

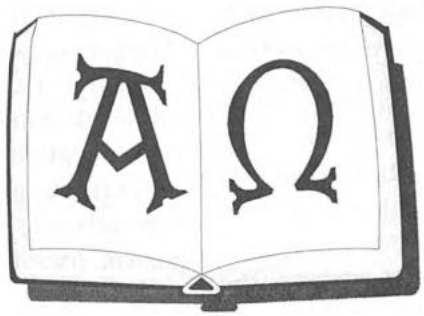
Tágabb társadalmi reláció

(Lk 18:1–8)

„Arról is mondott nekik példázatot, hogy mindenkor imádkozniuk kell, és nem szabad belefáradniuk. Ezt mondta: 'Az egyik városban volt egy bíró, aki az Istent nem félte, az embereket pedig nem becsülte. Élt abban a városban egy özvegyasszony is, aki gyakran elment hozzá, és azt kérte tőle: Szolgáltass nekem igazságot ellenfeleimmel szemben. Az egy ideig nem volt rá hajlandó, de azután azt mondta magában: Ha nem is félem az Istent, és az embereket sem becsülöm, mégis, mivel terhemre van ez az özvegyasszony, igazságot szolgáltatok neki, hogy ne járjon ide, és ne zaklasson engem vég nélkül.' Azután így szólt az Úr: 'Halljátok, mit mond a hamis bíró! Vajon az Isten nem szolgáltat-e igazságot választottainak, akik

éjjel–nappal kiáltanak hozzá? És várakoztatja–e őket? Mondom nektek, hogy igazságot szolgáltat nekik hamarosan. De amikor eljön az Emberfia, vajon talál–e hitet a földön?'"

A hamis bíróról szóló példázatnak a képanyaga enged bepillantást a kiszolgáltatott sorsú özvegyasszonyok felett kényük-kedvük szerint önkényeskedő „társadalmi elit" bűneibe. Ilyen háttérinformáció-szerzés érdekében (és nem kérügmát keresve) azonban hermeneutikailag legálisan nyúlhatunk a példázat képanyagához. Nyilván a valódi életbe bepillantást engedő súlyos társadalmi igazságtalanság elterjedt tényén az sem változtat, hogy a példázat esetében – érezhető módon rendkívüli, szinte páratlan kivételként – az özvegyasszony állhatatossága (és nem a bíró igazságérzete!) hosszú, nehéz időszak után végre véget vet reménytelen állapotának.

(Lk 3:10–14)

„A sokaság pedig megkérdezte tőle: 'Akkor hát mit tegyünk?' János így válaszolt nekik: 'Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék.' Vámszedők is mentek hozzá, hogy keresztelje meg őket. Ezek szintén megkérdezték tőle: 'Mester, mit tegyünk?' Nekik ezt mondta: 'Semmivel se hajtsatok be többet, mint amennyi meg van szabva.' Megkérdezték tőle a katonák is: 'Mi pedig mit tegyünk?' Nekik viszont ezt felelte: 'Senkit ne bántalmazzatok, meg ne zsaroljatok, és elégedjetek meg a zsoldotokkal.'"

Keresztelő János igehirdetői szolgálatának eredményeiről tudósítva Lukács három, megtérés küszöbén álló embercsoport tekintetében szól az új élet szükséges gyakorlati jellemzőiről. Ezzel persze indirekt módon, mellékesen arról is tudomást szerezhetünk, hogy az 1. század judaista közösségében milyen igazságtalan magatartás jellemezte a különböző társadalmi csoportokat (sokaság, vámszedők, katonák).

(Mt 23:14)

„Jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert feleméstitek az özvegyek házát, és színlelésből mégis hosszasan imádkoztok: ezzel súlyosabb ítéletet vontok magatokra."

Jézusnak ez a sajnálatot is tükröző leleplezése több szempontból is fokozást jelent az előbbi esetekhez képest. Egyrészt azért, mert itt hangsúlyozottan a zsidó nép vallási vezető körének (írástudók és farizeusok) leleplezéséről van szó; másrészt azért, mert a vérlázító társadalmi igazságtalanságok célpontja az egész Bibliában hangsúlyos védelmet érdemlő özvegyek; harmadrészt pedig a hosszasan imádkozók követik el e súlyos büntetést maguk után vonó tetteket.

(Mt 15:1–6)

„Akkor farizeusok és írástudók mentek Jeruzsálemből Jézushoz, és ezt mondták: 'Miért szegik meg tanítványaid az ősök hagyományát? Amikor ugyanis étkeznek, nem mossák meg a kezüket.' Ő így válaszolt nekik: 'Ti pedig miért szegitek meg a ti hagyományotokért az Isten parancsolatát? Mert Isten ezt mondta: Tiszteld apádat és anyádat, és aki gyalázza apját vagy anyját, halállal bűnhődjék. Ti pedig így tanítotok: Ha valaki ezt mondja apjának vagy anyjának: Áldozati ajándék az, amivel megsegíthetnélek, azt ebben az esetben nem köti a parancsolat, hogy tisztelje apját és anyját. Így tettétek érvénytelenné Isten igéjét a ti hagyományotokért."

A Tíz ige egyikével szembeszegülő, sőt azt negligáló emberi rendelés (korbán) nagyon szemléletesen világít rá az újszövetségi kor társadalmi igazságtalanságának arra a megdöbbentő változatára, amely immár nem felebarátok, hanem egyenesen családtagok között éktelenkedik. A judaizmus körén belüli fondorlatos gyakorlat (a később valószínűen vissza is vonható templomi felajánlás révén a szülők eltartása nem „emészti föl" a vagyont) a lehető legsötétebb képet festi az újszövetségi kor judaizmusának társadalmi igazságosság tekintetében tanúsított határtalan cinizmusáról.

A lehetséges megoldás

(1Jn 3:17–18)

„Aki pedig világi javakkal rendelkezik, de elnézi, hogy a testvére szükséget szenved, és bezárja előtte a szívét, abban hogyan lehetne az Isten szeretete? Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal."

János első levelére általában is jellemző, hogy nem megy túl a testvéri kapcsolatok területén elvárható igei normák deklarálásán. Már csak ennélfogva is megmarad ezen a síkon a társadalmi igazságosság érvényesítésének kérdésében is. A másik ok – és ez a döntőbb – azonban nyilvánvalóan az, hogy az újszövetségi kihívottak már vázolt sajátos társadalmi helyzetében csak akkor oldható meg bibliai tekintéllyel a probléma, ha a szükségben lévők megsegítésére képes, előnyös helyzetben lévő társadalmi réteg előtt is tekintély az

Isten szava. Már most hangsúlyoznunk kell, hogy a társadalmi igazságosság területén mutatkozó anomáliák felszámolására az Újszövetség csak ilyen esetekben vállalkozhat a biztos siker reményében.

(Ef 6:9)

„Ti pedig, urak, ugyanígy bánjatok velük, hagyjátok a fenyegetést, mivel tudjátok, hogy él a mennyekben az Úr, aki nekik is, nektek is Uratok, és aki nem személyválogató."

Ugyanez az újszövetségi realitásérzék ölt testet a „keresztyén házirend" című szakasz idézett versében. Hiszen közvetlen módon csak a levelet olvasó, illetve a kinyilatkoztatást tiszteletben tartó urakat szólíthatja meg a levél a siker reményében. Azokat, akikre nézve nemcsak általános értelemben és objektíve igaz, hogy Uruk a mennyben van, hanem akik szubjektíve minden etikai konzekvenciájával együtt el is fogadják ezt a tényt.

Az Újszövetség prioritása

(Mt 14:44–46)

„Hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, amelyet az ember, miután megtalált, elrejt, örömében elmegy, eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a szántóföldet.

Hasonló a mennyek országa a kereskedőhöz is, aki szép gyöngyöket keres. Amikor egy nagyértékű gyöngyre talál, elmegy, eladja mindenét, amije van, és megvásárolja azt."

E két rövid, de klasszikus példázatból világosan kitűnik, hogy a „basileia tou teou" nemes földi értékeket nem degradáló értékrendjében mégiscsak prioritást élveznek az eszkhatologikus szféra maradandóságát önmagukon viselő perspektivikusabb értékek. Ez az általános és könnyen belátható újszövetségi elv annak az ügybuzgó előadónak figyelmét sem kerülheti el, aki egyébként hajlamos lehetne témája abszolutizálásának kísértésébe esni. Az emlékezetünkbe idézett általános bibliai értékrend konkrétan, témánkat illetően is megfogalmazódik az Újszövetségben.

Filemon-levél

E rövid páli levélben egyetlen szót sem pazarol Pál a rabszolgaság intézményének kritikájára. S nyilván nem azért, mert ideálisnak tartja ezt a társadalmi rendet. Hanem mert egy megtért ember gyülekezetbe történő beleplántálása minden más társadalmi igazságtalanságot feledtető mértékben fontos számára.

(Ef 6:5–8)

„Szolgák! Félelemmel és rettegéssel engedelmeskedjetek földi uraitoknak, olyan tiszta szívvel, mint a Krisztusnak. Ne látszatra szolgáljatok, mintha embereknek akarnátok tetszeni, hanem Krisztus szolgáiként cselekedjétek Isten akaratát: lélekből, jóakarattal szolgáljatok, mint az Úrnak és nem mint embereknek; mert tudjátok, hogy ha valaki valami jót tesz, visszakapja az Úrtól, akár szolga, akár szabad."

A keresztyén házirend szolgákra vonatkozó parancsai a szolgai státuszban lévők hétköznapi munkában megnyilvánuló lelki viszonyulását szabályozzák. Ebből világosan kitűnik, hogy azokban az esetekben, amikor az Újszövetség adta lehetőségek keretein belül nem változtatható meg a status quo, akkor – bármilyen társadalmi igazságtalanságot hordozó helyzetben is – az alázatos és szolgálatkész keresztyén viszonyulás kap hangsúlyt. Ez – a társadalmi igazságosság érvényesülésének minden áron érvényt szerezni akaró zászlóvivők megbotránkoztatására – azzal a kitétellel éri el csúcsát, hogy az uraiknak szolgáló alattvalók lényegében nem is az őket szolgaságban tartóknak dolgoznak, hanem egyenesen az Úrnak (7. vers).

(1Kor 7:20–24)

„Mindenki maradjon abban a hivatásban, amelyben elhívatott. Rabszolgaként hívattál el? Ne törődj vele. Ha viszont szabaddá lehetsz, inkább élj azzal! Mert az Úrban elhívott rabszolga az Úr felszabadítottja, hasonlóan a szabadként elhívott a Krisztus rabszolgája. Áron vétettetek meg: ne legyetek emberek rabszolgái. Mindenki abban maradjon meg Isten előtt, testvéreim, amiben elhívatott."

Itt Pál kifejezetten azt tanítja, hogy az adott alacsony társadalmi helyzet nem akadály a keresztyén élet kiteljesítése előtt. S ezért nem javasolja a Krisztus szolgálatának végzésére használható energiáknak a társadalmi pozíció megváltoztatására történő elfecsérelését.

Összegzésül kimondhatjuk, hogy az Újszövetség érzékeli a társadalmi igazságosság elszomorító hiányát, és a maga eszközeivel sok mindent megtesz azért, hogy a megbillent egyensúly helyreálljon. De hozzátartozik az igazsághoz az is, hogy az evilági keretek között nagyon fontos társadalmi igazságosság tézise nem tartozik az eszkhatologikus dominanciájú Újszövetség prioritást élvező, minden áron megvalósítást érdemlő programjai közé.

Ifj. Ádány Mihály:

Tanulmány a gyülekezet növekedésének kérdéseiről

A Budai Baptista Gyülekezet elemzése

Egy-egy gyülekezet belső világa számtalan közösségi intimitást tartalmaz. Ezeket a területeket a zártkörű tanácskozási órákon vizsgálja a közösség. Az alábbi tanulmány is sok olyan részletet tartalmaz, amelyet általában nem tárunk a nyilvánosság elé. Ami miatt mégis közreadjuk Ádány Mihály presbiter testvérünk írását, annak az a helyzetelemző, állapotfeltáró gondolkodás bemutatása az oka, amelynek alkalmazása más gyülekezeteket is közelebb segíthet a kérdések megválaszolásához.

Tanulmnyomban a Budai Baptista Gyülekezet életét és szolgálatát dolgoztam föl. Ebben a gyülekezetben nőttem fel, itt jutottam hitre és merítkeztem be, itt végzem szolgálatomat, mint avatott presbiter.

Tanulmányom első részében a gyülekezet múltjának vázlatos elemzését végzem el. Ezt azért tekintem a téma tárgyalásánál kiindulópontnak, mert a jelen helyzet megértése, és ebből következően a jövő céljainak megfogalmazása csak a múlt tanulságainak levonása alapján lehet hiteles. Ez nemcsak lehetősége egy közösségnek, hanem a Biblia tanítása alapján egyértelműen kötelessége is (Zsolt 78:3-7).

A múlt elemzése ugyanakkor a téma nagysága és a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt csak vázlat-jellegű. Lehet, hogy a kevés információ miatt némely megállapítás nem pontosan fedi a valóságot. Ezeket a korlátokat figyelembe véve is sok a megszívlelendő tanulság.

A második rész mintegy összefoglalja a gyülekezet részben múltbeli okok alapján kialakult jelen helyzetét. A helyzetértékelésben is lehetnek vitatható pontok a szubjektivitás miatt, így megállapításaimmal a tévedés lehetőségét is vállalom.

A dolgozat harmadik része mindazokat a tennivalókat fogalmazza meg, amelyek látásom szerint a gyülekezet fejlődése szempontjából szükségesek. Ezeket a felvetéseket szeretettel ajánlom továbbgondolásra.

1. A múlt vázlatos elemzése

Amikor föltesszük a kérdést, hogy a Budai Baptista Gyülekezet növekvő gyülekezet-e, erre a kérdésre a jelen elemzése önmagában nem ad választ, hiszen a növekedés egy hosszabb távon értelmezhető folyamat. Ha a kérdésre a válasz nemleges – azaz a gyülekezet stagnál, vagy csökken –, szükséges föltárni ennek okait, hogy a jövőben ezek az okok kivédhetők legyenek. Amennyiben a válasz igen, a további fejlődés érdekében a pozitív folyamatok megerősítése, tudatosítása szükséges.

A múlt elemzése során, mint a múlt egy részének átélője is, egyrészt személyes tapasztalataimra, meglátásaimra, a kívülállók véleményére támaszkodom. Másrészt azokra a tényekre, amelyeket a gyülekezeti tagnyilvántartás örökített meg legtömörebben. Sokszor olyan tömören, hogy csak következtetni lehet a rövid utalások mögötti eseményekre, az apró mozaikok alkotta összkép azonban mégis sokatmondó.

A gyülekezet taglétszám-alakulásának vizsgálatánál figyelembe vett időszak az 1958-1990 közötti 33 év. A kezdő időpont megválasztásának két, egymással összefüggő oka van. Az ezt megelőző időszakban a gyülekezet sokféle ok miatt – főként a gyakori pásztorváltás ill. –hiány következtében – válságos éveket élt át. Ekkor kezdte meg szolgálatát az a pásztor, aki a gyülekezet élén állt, több mint 30 évig. Ettől az időponttól kezdve követhető nyomon pontosan a taglétszám alakulása. A vizsgálódás eredménye 4 grafikonban foglalható össze.

Az A jelű az évenkénti változások folyamatát szemlélteti. Kiindulópontként az 1957. év végén regisztrált 86 fős gyülekezeti taglétszám szolgál. A növekedések és csökkenések eredményeképpen a taglétszám 1990. év végén mintegy 220 főre nőtt.

A kérdésre tehát – növekvő-e ez a gyülekezet? – úgy tűnik, egyértelmű igen a válasz. A növekedés 33 év alatt mintegy 2,5-szeres! Ha azonban tisztán akarunk látni, két további kérdést is föl kell tennünk. Az egyik: ez a tendencia jelenleg milyen irányú és mértékű? A másik: milyen okai voltak a növekedésnek?

Az első kérdésre a válasz sajnos az, hogy az utóbbi néhány évben, ha nem is nagymértékű, de csökkenés

figyelhető meg. Ennek okaira később visszatérek. A második kérdés nagyon összetett, így nehéz rá hiteles és pontos választ adni. Mégis: ha megpróbáljuk részletezni a növekedés ill. csökkenés összetevőit, és föltesszük azt a történelem számára ugyan érdektelen, de számunkra mégis tanulságokkal szolgáló kérdést, hogy „mi lett volna, ha...?", elgondolkoztató eredményhez jutunk.

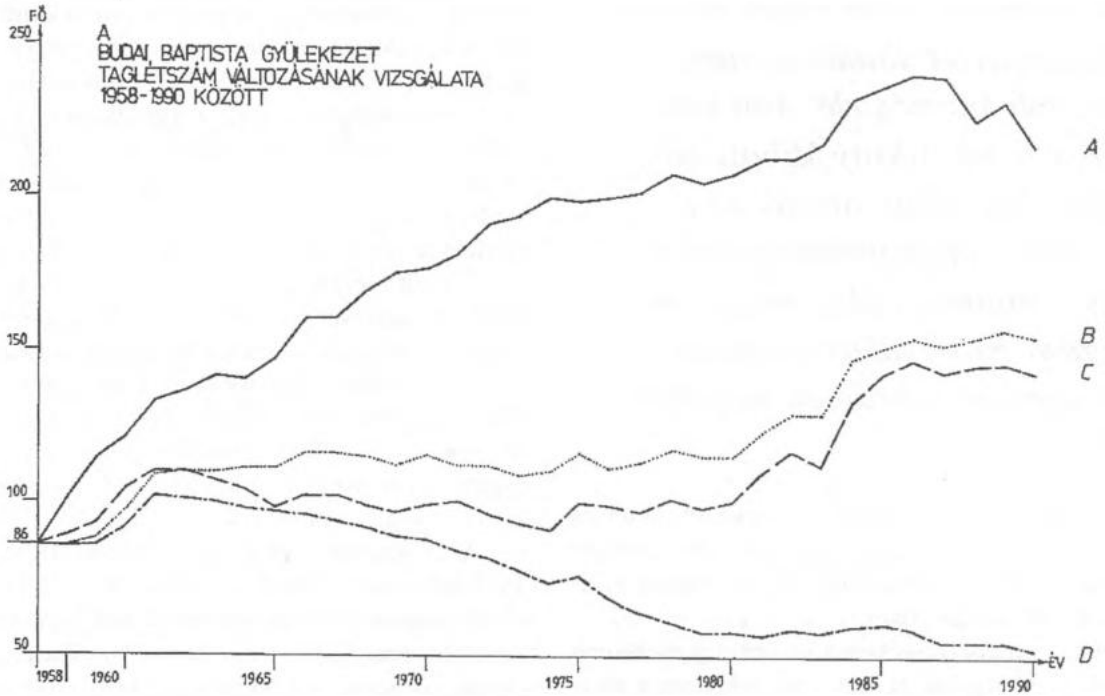
Milyen okai vannak tehát a taglétszám növekedésének? Leegyszerűsítve a választ, négy okot lehet meghatározni, melyek alapján négy csoport különíthető el. Odaköltözés vagy odajövetel más gyülekezetből (ez sajnos nem volt szétválasztható), tagságrendezés olyanok esetében, akik korábban már tagok voltak valahol (hogy akkor igazán megtértek-e, azt csak Isten tudja!), megtérés a gyülekezetben belülről, illetve megtérés a világból. Ez utóbbi kettő is persze nehezen szétválasztható.

gyülekezetbe, mint amennyien elmentek. Ez – a természetes változások mellett – mindenképpen utal a jó légkörre, a közösség vonzó voltára.

Ha a gyülekezet missziómunkájának eredményességét vizsgáljuk, meg kell tennünk, hogy azokat sem vesszük figyelembe, akik rendezték a tagságukat, hiszen ők csak részben eredményei a gyülekezet evangélizálásának, valamint az elmaradókat, kizártakat sem, mivel ők – legalább részben – a gyülekezet munkájának kudarcai.

A C jelű grafikon adja tehát azt az eredményt, hogyha csak a megtéréseket és az elhalálozásokat vesszük figyelembe, akkor a gyülekezet létszáma az előzőhöz képest nem sokat változott volna; ma mintegy 140 fő lenne. Ez azt az örvendetes tényt jelzi, hogy a gyülekezet növekedésében meghatározó szerepe volt a meg-

A Budai Baptista Gyülekezet taglétszám változásának vizsgálata 1958 – 1990 között

Milyen okai voltak a taglétszám csökkenésének? Három csoportot lehetett viszonylag pontosan elkülöníteni. Voltak, akik elmentek a gyülekezetből. (Hogy miért és hova, sajnos ma már ezt is nehéz kideríteni.) Voltak, akik elmaradtak, illetve valamilyen bűn miatt kizárásra kerültek. És végül: voltak, akik meghaltak.

Ezek után lehet föltenni a történelmietlen kérdéseket. (A kérdések föltevése persze nem egzakt, hiszen nem veszi figyelembe az okok egymással való összefüggését, de jelen esetben elvileg ez csak szépíti az eredményt.) Az első: Ha figyelmen kívül hagyjuk a más gyülekezetből jötteket ill. a máshová elmenteket, meg kell kérdeznünk: növekedett volna-e nélkülük is a gyülekezet? A válasz: igen! Igaz, hogy nem olyan mértékben, mint ahogy történt, de ma kb. 150 tagja lenne így is. Mindezt a B jelű grafikon mutatja. Azaz: többen jöttek a téréseknek!

Van azonban még egy utolsó kérdés is, amelyre válaszolva a kép még hitelesebb. Bár minden megtérés külön csoda, a gyülekezetbe „beleszületettek" megtérésének természetesnek kell lennie! A gyülekezet evangélizációs munkájának értékelésekor csak azokat vegyük figyelembe, akik a világból tértek meg. Növekedett volna-e a gyülekezet csak az elhalálozásokat és a kívülről megtérőket számításba véve?

A választ a D jelű grafikon adja meg: nem... Ilyen kiindulási feltételekkel a mai taglétszám alig haladná meg az 50 főt. A jelenlegi mintegy 220 tagból mindössze 16 tag, aki a világból megtértek csoportjába sorolható!

Növekvő gyülekezet-e ez a gyülekezet?

A száraz statisztikai számok mögötti pozitív jelenségek vitathatatlanok, örömre adnak okot és Isten iránti

hálára indítanak. Mégis, ha szigorúan Jézus nagy missziói-parancsának mérlegére tesszük az evangelizációs munkát, azt kell mondanunk, hogy a gyülekezet nagyon kevéssé töltötte be Istentől rendelt célját, a lélekmentést.

Milyen okokra vezethető ez vissza? Milyen a gyülekezet helyzete ma? Megvannak-e a növekedéshez szükséges feltételek? Ezekre a kérdésekre keresem a választ az alábbiakban.

2. A GYÜLEKEZET HELYZETE MA ÉS ENNEK OKAI

2.1. Befelé-fordultság

A/ A gyülekezet befelé fordulóvá vált a világgal szemben

Bármelyik magyarországi gyülekezet elmúlt évtizedeit alapvetően meghatározta az a politikai környezet, amelyben élt. A kommunista ideológia nemcsak hirdette az ateizmust, hanem különféle eszközökkel igyekezett meg is akadályozni a gyülekezetek evangélizációs munkáját részben közvetlen módon, részben az egyházon keresztül. Ennek részleteire itt nem térek ki. Az tény, hogy az egyház, és a gyülekezetek – a pillanatnyi erőviszonyokhoz alkalmazkodó szinten, az esetek többségében – az állammal való békés együttélést választotta. Ezzel többé-kevésbé megtarthatta viszonylagos szabadságát, de hallgatólagosan lemondott a „feltűnő" növekedés, a megalkuvást nem ismerő evangélizációs munka lehetőségéről.

Ennek a tanulmánynak nem feladata ezeknek az évtizedeknek ebből a szempontból történő részletes elemzése, a „Lehetett volna-e másképp, és ha igen, hogyan?" kérdésre való válasz keresése. Mindehhez csak két megjegyzés:

– Az elmúlt évtizedek legnagyobb kárt a lelkekben tették, így a keresztyének lelkében is. Sokszor talán azokat a lehetőségeket sem használtuk ki, amelyek, ki lehetett volna.

– Az első gyülekezet hasonló, sőt vészterhesebb időkben jött létre, ennek dacára bámulatos gyorsasággal szaporodott. Talán azért is, mert ebben a kérdésben (is) az ő véleményük ez volt: „Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint az embereknek." (ApCsel 5:29)

B/ A gyülekezet befelé fordulóvá vált a környezetével szemben

Az, hogy a gyülekezet és a világ szellemisége élesen elkülönüljön egymástól, nemcsak természetes, hanem kívánatos is. Az üldözés a határvonal kontúrját csak kiemeli. Ezzel együtt azonban Jézus szavainak azt a részét is szellemi tartalommal kell megtöltenie a gyülekezetnek, hogy „nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból" (Jn 17:16)! A határt persze nem mindig könnyű egyértelműen megtalálni, de ez nem lehet mentség evangélizációs munkánk kevés eredményére.

Két oka lehet ennek a befelé-fordultságnak.

Az első általánosságban is igaz a gyülekezetre. A tanítás során nagyobb hangsúly helyeződött arra, hogy a világ gonosz és nekünk tisztán kell tartanunk magunkat a befolyásától, mint arra, hogy a világ elveszett és a mi feladatunk elmondani az örömhírt. Így lett Jézus nagy missziói-parancsának „Menjetek...!" részéből egy óvatos „Jöjjetek be az imaházba, csak nehogy megfertőződjünk!" alapelv. Neveltetésünkben talán kimondatlanul is ott volt a félelem, hogy nehogy a világ elszívó hatása erősebb legyen, mint a gyülekezeten keresztül Krisztus vonzása. Így a hitetlenekkel való kapcsolattartás csak egy szükséges rossznak tűnt. A fő céllá a „megőrizve megtartani" vált.

A másik ok gyülekezetünk speciális helyzetéből adódik. 1924-ben, mint árvaházi gyülekezet alakult meg, azaz a szegények, elesettek voltak a gyülekezet tagjai. Később is sok, vidékről a fővárosba került „egyszerű" testvér lett tagja a közösségnek. Ugyanakkor a gyülekezeti épület szűkebb és tágabb környezete a főváros egyik legelőkelőbb részévé vált, ahová sok, anyagilag tehetősebb ember költözött. Ez persze önmagában nem teszi lehetetlenné a missziót, de mindenképpen nehezíti a kapcsolatépítést, és látásom szerint a gyülekezet ebben a környezetben igazán nem találta meg a helyét és nem tudta teljesíteni küldetését. Ezt igazolhatja az a tény is, hogy a tagok közül nagyon kevesen laknak a környéken, így nem tudott kialakulni egy evangélizációs célzatú egészséges lokálpatriotizmus.

c/ A gyülekezet befelé fordulóvá vált más gyülekezetekkel szemben

A politika által a világgal szemben kikényszerített befelé fordultság is magától értetődővé tenné azt, hogy az üldözött gyülekezetek egymással keresik a kapcsolatot, erősítve Krisztusban való közösségüket. Erre természetesen sok példa volt az elmúlt évtizedek folyamán a gyülekezet történetében, de egy gyülekezet zártságát ill. nyitottságát ez önmagában nem jelzi hitelesen, hiszen a zártság ill. nyitottság lelki síkon értelmezhető fogalom.

A gyülekezet zártsága több tényezővel magyarázható.

1. A pásztor személye. Egy gyülekezet életében meghatározó szolgálattevő a gyülekezet pásztora, így a gyülekezet arculatának kialakításában is meghatározó szereppel bír. Ez különösen szembetűnő hosszabb időszak esetében, így az általam vizsgált esetben is.

2. A tanítás. A gyülekezet tagjainak a gondolkodásmódját meghatározta az a szemlélet, hogy a tagoknak a saját gyülekezetükben van a helyük, feladatuk, a hatékony munkát a máshova járkálás csak akadályozza. Ez az egyébként sok igazsággal bíró szemlélet a pozitív eredmények mellett ezt a negatív mellékhatást is eredményezte.

3. A büszkeség. Ennek a gyülekezetnek – emberi módon szólva – volt mire büszkének lennie. 1965-ben épült föl az azóta is a legszebbek között számon tartott új

kápolna, amely az első volt a vasfüggönyön túl, és amely pásztor és gyülekezet közös kitartó lelki-szellemi harcának eredményeként épülhetett meg. A kiváló tanítás is vonzotta az embereket a gyülekezetbe. A gyülekezeti belső élet virágzó volt, a gyülekezet szaporodott, a reményteljes jövőt a nagy ifjúság vetítette előre. Rangot jelentett a gyülekezet tagjának lenni. Mindebben azonban kimondatlanul más gyülekezetek munkájának leértékelése is benne volt.

2.2 A helyhiány problémája

Amikor a gyülekezet a jelenlegi kápolna építéséhez kezdett, kb. 130 tagú volt. Nagy anyagi terhet és hitbeli látást jelentett a jövőre nézve egy kb. 230 férőhelyes épület fölépítésének vállalása. (Ennél nagyobbat politikai okok miatt nem lehetett építeni.)

A gyülekezet növekedésében az első megtorpanás akkor következett be, amikor a taglétszám és a látogatók számának növekedése miatt az épület kezdett szűknek bizonyulni, és már egy „szokványos" alkalommal is kérdésessé vált, hogy jut-e mindenkinek hely. Ennek ideje a grafikonból is pontosan nyomon követhető: az 1980-as évek közepe. A megoldás-keresés többször is napirenden volt, de látásom szerint a gyülekezet nem tudott ráhangolódni arra, hogy ez az állapot nem egy váratlan, átmeneti probléma, hanem természetes velejárója a növekedésnek. Nem tudott távlatokban gondolkozni, a problémát nyűgnek érezte, nem örömnek, és talán nem is akarta a további növekedést. Törvényszerűen bekövetkezett az az állapot, amikor az épület újra elég nagy lett...

2.3. A vezetés kérdése

A gyülekezet jelenlegi problémáinak nagy része az elmúlt évtizedekben kialakult vezetési gyakorlatra vezethető vissza. Ezt leegyszerűsítve úgy lehetne ábrázolni, hogy lelki-szellemi területen a pásztor volt a vezető, a jelentős kérdésekben az ő szava döntött, a konfliktusok nagy részét ő vállalta föl, a munka nagy részét egymaga végezte; az anyagi ügyek intézését pedig a gyülekezet választott szolgálattevői végezték.

Hogy ez a helyzet azért alakult így, mert a pásztor nem igényelte a lelki-szellemi munka megosztását, vagy azért, mert nem voltak alkalmas emberek, akikkel megoszthatta volna, nehéz kideríteni. Valószínűleg mindkét ok közrejátszott ebben. Az tény, hogy a pásztor szolgálatból való kiállása után vákuum keletkezett a szolgálatban, nem voltak fölkészített vezetők, a kényszerhelyzet pedig nem a legalkalmasabb idő a tanulásra, hiszen az esetleges tévedések következményei súlyosabbak lehetnek.

Ehhez a kérdéskörhöz tartozik annak a problémának a megemlítése is, hogy a pásztor szolgálatból való kiállása közrejátszott abban, hogy az utóbbi években a taglétszám csökkenni kezdett.

2.4. Az egységes látás hiánya

Az elmúlt évek ébredési mozgalmai, szellemi áramlatai ezt a gyülekezetet is elérték, kérdéseket vetettek fel, és látásbeli különbségeket hoztak létre. Ezt a problémát nagyon nehéz kezelni, de a felvetett kérdésekkel szükséges lett volna kisebb és nagyobb körben foglalkozni, és egységes látásra jutni. Mivel ez a kérdés nem lett megoldva, így a szolgálat alapjai rendültek meg, elbizonytalanodás lett tapasztalható. „Ha pedig a trombita bizonytalan hangot ad ki, kicsoda fog a harcra készülni?" (1Kor 14:8) Többen más közösségekbe távoztak, elsősorban azok, akik mélyebb szellemi életre törekedtek ill. a fiatalok egy része. Azaz az elmentek távozása nemcsak létszámbeli csökkenést jelentett, hanem szellemi veszteséget is, a fiatalok tekintetében pedig a jövő elvesztését már a jelenben...

2.5. Formai kérdések

A gyülekezetnek időről időre nemcsak azt a kérdést kell föltennie magának, hogy mi a feladata, hanem azt is, hogy hogyan tudja azt a leghatékonyabban elvégezni. Az évtizedekkel, sőt akárcsak évekkel ezelőtt alkalmazott módszerek, formák nem biztos, hogy ma is eredményesen használhatók, sőt lehet, hogy romboló hatásúak. Régen sem a módszereknek volt köszönhető a fejlődés, hanem annak, hogy az éppen akkor célravezető módszerekkel hirdette egy gyülekezet az evangéliumot. Ma sem módszereken van a hangsúly, de szükséges a megfelelő formák megtalálása is.

Ez a kérdés ebben a gyülekezetben is állandóan napirenden van, és mint mindenütt, itt is különbség van elsősorban a különböző generációk látásmódjában. A kérdés mára azért vált hangsúlyossá, mert a régi formák – politikai változásoknak köszönhetően is – leépülőben vannak, egy részük megszűnt, de az új sem alakult ki. Ezen a területen is vákuumhelyzet állt tehát elő, ami akadálya a gyülekezet szolgálata betöltésének.

3. A GYÜLEKEZET JÖVŐJE – A JELEN FELADATAI

A gyülekezet múltjának és jelenének bemutatása, a problémákra való rámutatás azt a célt szolgálta, hogy meg lehessen fogalmazni a jelen tennivalóit – a jövő érdekében. Az alábbiakban az eddigiek alapján ezeket foglalom össze programszerű tömörséggel, úgy, ahogy én látom.

1. Dániel mondja: (ld. Dán 9) szükséges bűnbánatot tartani mindazokért a dolgokért, amelyekben a gyülekezet a múltban engedetlen volt; azokért a kollektív lépésekért, amelyek nem egyeztek Isten akaratával, és azokért az egyes személyeket érintő döntésekért, amelyekben a vezetőség nem az Isten akarata szerint járt el. Az elfertőződött sebeket ki kell tisztítani, ennek útja a bocsánatkérés és megbocsátás. A múltat ilyen módon lehet lezárni.

2. Meg kell fogalmazni tételesen a gyülekezet célját és az ennek eléréséhez szükséges eszközöket. Imádkozni kell egyénileg és közösen azért, hogy Isten mutassa meg ezt a célt, és az ezt szolgáló módszereket.

3. A vezetőknek vezetőkké kell válniuk. Minden vezetőnek meg kell látnia azt a területet, ahova Isten őt állította. Biztosítani kell számára a munka elvégzéséhez szükséges eszközöket, meg kell teremteni a feltételeket), munkájában támogatni kell, rögzíteni kell a feladatát és számon kérni annak elvégzését. Így lesz a vezetés nem cím, hanem munkafeladat.

4. Meg kell vizsgálni azokat a tevékenységeket, amelyeket a gyülekezet jelenleg végez. Ami nem a cél irányába mutat, el kell hagyni, amelyik elősegíti a cél megvalósítását, támogatni kell. Mindezt nagy szeretettel és bölcsességgel kell megvalósítani.

5. A feladatokat meg kell osztani – a lelki ajándékoknak megfelelően. Amelyik feladatra nincs megfelelő ember, ott kérni kell az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába. (Mt 10:38)

6. A gyülekezetben kialakult fogyasztói szemlélet helyett a tagoknak aktív munkacsapattá kell válnia. Ki kell alakítania azokat a kereteket, amelyek a munkára való felkészítéshez szükségesek (bibliatanulmányozó csoportok, imacsoportok).

7. Az elmúlt évtizedek alatt a kommunista diktatúra által (is) belénk ivódott félelmeket, gátakat le kell rombolni lelkigondozói beszélgetésekkel. Tudatosítani kell a tagokban a Biblia gyülekezettel kapcsolatos győztes, növekedő látásmódját, a valódi szellemi erőviszonyokat. A védekező, „megőrizve megtartani" szemlélet helyett támogató szemlélet kialakítása szükséges, a győzelmekben és nagy távlatokban való gondolkodás. Meg kell látni a „Menjetek ki!" parancs megvalósításának, módjait. (Utcai evangélizációk, bibliaoktatás iskolákban, speciális karitatív tevékenységek.) A befelé forduló gyülekezetet kifelé tekintővé kell tenni.

8. Ennek megvalósításához erősíteni kell a tagokban az egymáshoz-tartozás tudatát, a közösséget. Minden tagnak tisztán kell látnia azt, hogy miért ennek a gyülekezetnek a tagja: Isten helyezte őt ide, vagy más okok miatt jár éppen ide. Így lehet tudni azt, kire lehet a munkában számítani, és ő kikre számíthat.

9. A tagok munkára való felkészítéséhez, tanítvánnyá válásához, a közös munkához elengedhetetlenül szükséges az azonos hitbeli látás. A meglévő különbségeket szükséges közös nevezőre hozni, és ez a közös nevező a Biblia.

10. A gyülekezet életének szervezési vonatkozásait, a programokat is a célnak megfelelően kell újragondolni, ha szükséges, átalakítani. (Az alkalmak száma és tartalma, melyik napon, milyen időpontban a legalkalmasabb, mely alkalmak elhagyása, milyen új alkalmak létrehozása szükséges). A hagyományok helyett Isten látását kell meglátni ezen a területen is. Ha ez konfliktusokkal jár, ezt a vezetőknek föl kell vállalniuk, és nagy szeretettel, de határozottan képviselni Isten megértett akaratát. Nem lehet a „csak senkit meg ne botránkoztassunk" szemlélet hivatkozási alap.

11. Az istentisztelet formáját a tartalom minél hatékonyabb továbbadásának kell alárendelni. Az öncélú formabontás értelmetlen és káros, de ahol szükséges, változtatni kell a hagyományos formákon. (A merevvé vált liturgiai rend elhagyása, új gyülekezeti énekek, az énekkar szerepének, az istentiszteleten belüli szolgálatoknak az újragondolása.)

12. A gyülekezetnek nyitottá kell válnia a kívülállók felé. Az istentiszteletek formai részét egy idegen szemével is szükséges megvizsgálni. (Liturgia helyett figyelmes tájékoztatás arról, hogy mi következik, az adakozás önkéntességének hangsúlyozása.) Meg kell találni a más (közösségen kívüli, újonnan alakult) gyülekezetekkel való kapcsolattartás kereteit, az egymás hite által való épülés érdekében.

13. A gyülekezet növekedése során a jövőben jelentkező gondok megoldásán a jelenben kell elkezdeni gondolkodni és imádkozni (ld. helyhiány)

14. Állandó imádság tárgya kell hogy legyen az isteni erőért való imádkozás. „Mert nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben." (1Kor 4:20) Enélkül a gyülekezet legföljebb egy jól szervezett közösség lehet. A Lélek erejével felruházva viszont Krisztus élő teste, Isten országának egy növekvő sejtje, az eljövendő királyság megjelenítője.

A Budai Baptista Gyülekezet Isten népe, a láthatatlan gyülekezet része, egy darab kovász, amelyet Isten helyezett ebbe a környezetbe, a Gellért-hegy oldalán épített város, amely azért került ide, hogy itt világítson. Amellyel Istennek célja van. Erre a gyülekezetre nézve is igaz az, amit az Ef 5:25-27-ben olvasunk:
„Krisztus is szerette az egyházat és önmagát adta érte, hogy a bemerítésben igéjével megtisztítva megszentelje, így állítja maga elé az egyházat dicsőségben, hogy ne legyen rajta folt vagy ránc, vagy bármi hasonló, hanem hogy szent és feddhetetlen legyen."

Az az imádságom, hogy ez megvalósuljon a gyülekezet életében.

1991.

Ádány Mihály presbiter, gyülekezetvezető 1962-ben született, tizenöt éves korában fogadta el Urának és megváltójának Jézus Krisztust. 1990-ben avatták presbiterré. Két gyermek apja. Mérnökként dolgozik. Napi munkája mellett végezte el a TCM teológiai főiskolát. 1997-től a Budai Gyülekezet vezetője.

A Biblia a világevangélizációban

John R. W. Stott

Biblia nélkül a világevangélizáció nemcsak hogy lehetetlen, de valójában terméketlen és hiábavaló. A Biblia terheli ránk a világevangélizálás felelősségét, a Bibliában van az evangélium, amit hirdetni kell, és abban van az ígéret is, hogy ez Isten hatalma minden hivő üdvösségére.

Megfigyelhetjük mind a múlt mind a kortárs történelemből azt a tényt, hogy a világevangélizáció azon mérhető le, mennyire vesszük komolyan a Biblia tekintélyét. Ha a keresztyének elveszítik a Biblia iránti bizalmukat, elveszítik evangélizáló buzgóságukat is. Ha viszont meg vannak győződve a Biblia igazságáról, akkor készek az evangélizálásra is.

Az Egyház elkötelezettsége a világevangélizáció iránt azon mérhető le, hogy mennyire vesszük komolyan a Biblia tekintélyét.

Hadd soroljak fel négy okot, amiért nem nélkülözhető a Biblia a világevangélizációban.

Felhatalmazás a világevangélizációra

Az első, hogy a Biblia ad parancsot a világevangélizációra. Természetesen erre szükségünk is van. Két különös jelenség van kialakulóban mindenütt. Az egyik a vallási fanatizmus, a másik a vallási pluralizmus. A fanatikus észszerűtlen buzgósággal igyekszik a másikra kényszeríteni a hitet (ha csak lehet) és kiirtani a hitetlenséget. A vallási pluralizmus ennek az ellenkezőjére biztat, vallási türelemre törekszik. Ahol vallásos fanatizmus vagy ennek ellenkezője, a vallásos türelem uralkodik, ott keserűen elutasítják a világevangélizációt. A fanatikusok nem vállalják a kockázatot az evangélium képviseletével, a pluralisták pedig nem vállalják annak kizárólagos követelményét. Úgy tekintik az evangélizációt, mint jogtalan beavatkozást más emberek személyes ügyeibe.

Ilyen szembenállásoknál szükségünk van arra a világos parancsra, amit a Biblia ad. Ez nem csupán a Nagy missziós parancs (bár ez is egyik fontos része), de az egész bibliai kinyilatkoztatás erről szól. Hadd soroljam el röviden.

Csak egy igaz élő Isten van, a világegyetem Teremtője, a népek Ura, és minden teremtett lénynek Istene. Ő volt az, aki kb. 4.000 évvel ezelőtt elhívta Ábrahámot, szövetséget kötött vele és megígérte neki, hogy benne megáldja a föld minden nemzetségét (Gen 12:1–4).

Ez a bibliai textus egyik alapja a keresztyén missziónak. Ábrahám utóda (akin keresztül a föld minden nemzetsége áldást nyer) Krisztus és Krisztus népe. Ha mi hit által Krisztushoz tartozunk, akkor Ábrahám lelki gyermekei vagyunk és felelősek minden emberért. Már az Ószövetség prófétái megmondták, hogyan teszi Isten Krisztust minden népek örökösévé és világosságává (Zsolt 2:8; Ézs 42:6, 49:6).

Mikor Jézus eljött, ezeket az ígéreteket hitelesítette. Igaz, hogy földi munkássága idején szolgálata korlátozott volt „Izráel eltévedt juhaira" (Mt 10:6; 15:24), de megjövendölte, hogy „sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról északról és délről és leülnek majd Ábrahám Izsák és Jákób asztalához a mennyeknek országában" (Mt 8:11; Lk 13:29). Később feltámadása után és mennybemenetele előtt azt a hatalmas kijelentést tette, hogy Neki adatott minden hatalom mennyen és földön (Mt 23:18). Ennek az egyetemes hatalomnak következtében adta ki a parancsot követőinek, hogy „tegyenek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelvén őket, tanítsák meg velük mindazt, amit Ő tanított" (Mt 28:19).

A Biblia parancsa nem csupán a Nagy missziós küldetésre vonatkozik, hanem a teljes bibliai kinyilatkoztatásra.

Ez volt az, ami a Szentlélek kitöltetése után az első keresztyéneket folyamatos evangélizálásra késztette. Jézus tanúi lettek a föld végső határáig (ApCsel 1:8). Ezt az Ő nevéért tették (Róma 1:5, 3Jn 7). Tudták, hogy Isten Jézust felmagasztalta, jobbjának trónjára emelte és a legnagyobb méltósággal ruházta fel azért, hogy minden nyelv Urának vallja Őt. Az volt szívük egyetlen vágya, hogy Jézus megkapja mindenkitől a Nevének kijáró tiszteletet. Ezen kívül még azt is tudták, hogy Jézus egy napon visszajön dicsőségben ítélni és uralkodni. Mivel kell hát eltölteni a közbeeső időt? Világméretű evangélizálással. Addig nem ér véget a történelem, amíg az evangélium el nem terjed az egész világon (Mt 24:14, 28:20; ApCsel 1:8). A két vég egyszerre következik be, vagyis összekapcsolódik.

A megbízatás a világevangélizációra a teljes Biblia. Megtalálható már Isten teremtő munkájában (aminek alapján minden ember Neki tartozik felelősséggel), megtalálható Isten jellemében (szeretetének és szánalmának megnyilvánulása mivel nem akarja, hogy egy is elvesszen, hanem az a vágya, hogy mindenki megtérjen), és megtalálható ígéreteiben is, hogy (Ábrahám magvában minden nép áldást nyerjen és a Messiás örökösévé legyen), jelen van Isten Krisztusában (aki most egyetemes hatalommal rendelkezik és egyetemes igénnyel lép fel), de jelen van Isten Szentlelkében is (aki meggyőz a bűnről, bizonyságot tesz Krisztusról és ösztönzi a gyülekezetet az evangélizálásra), valamint jelen van az Isten Egyházában is (amely több nemzetiségű missziós közösség és azt a parancsot kapta, hogy hirdesse az evangéliumot, amíg Krisztus visszajön).

A Biblia parancsa nem csupán a Nagy missziós küldetésre vonatkozik, hanem a teljes bibliai kinyilatkoztatásra.

Ez az egyetemes mérték elengedhetetlen a keresztyén misszióban. Az a hivő vagy keresztyén gyülekezet, amely nem tartja magára nézve kötelezőnek a világevangélizációt az ellentmond (vakság vagy engedetlenség következtében) és lényegében nem akar azonosulni Isten szándékával, nem vállalja a misszióból rá eső részt. A világevangélizációra kapott bibliai parancs kikerülhetetlen.

Isten Egyháza egy több nemzetiségű missziós közösség, amely azt a parancsot kapta, hogy hirdesse az evangéliumot, amíg Krisztus visszajön.

Az üzenet a világevangélizáláshoz

A második ok, hogy a Biblia adja meg az üzenetet a világevangélizációhoz. A Lausanne-i egyezmény meghatározza az evangélizáció formáját. A 4. paragrafus így kezdődik: „evangélizálásnál azt a jó hírt terjesszük, hogy Jézus Krisztus meghalt a mi bűneinkért és feltámadott az Írások szerint és mint kormányzó ÚR felkínálja bűneink bocsánatát és a Lélek által a szabadulás ajándékát minden megtérő bűnösnek".

Az üzenetet a Bibliából kapjuk. Mégis, mikor a Bibliához fordulunk mondanivalóért, rögtön dilemmába ütközünk. Egyik részről az üzenet adva van. Nem nekünk kell kitalálni; ránk van bízva a drága „kincs", amit mi, mint hű sáfárok őrzünk és osztogatunk Isten házanépe között (1Tim 6:20; 2Tim 1:12–14; 2Kor 4:1–2). Másrészt viszont nem úgy kapjuk az üzenetet, mint egy már kidolgozott matematikai példát, hanem mint egy gazdag változatot vagy formát, amiben különböző képeket és hasonlatokat alkalmaz.

Tehát evangélium csak egy van, ebben minden apostol megegyezik (1Kor 15:11), ezért mondja ki Pál Isten átkát azokra (önmagát is beleértve), akik más evangéliumot hirdetnek, mint az eredeti, apostolok által hirdetett Isten kegyelméről szóló evangéliumot (Gal 1:6–8). Mégis, az apostolok ezt az egyetlen evangéliumot különböző módon adták tovább – egyszer mint áldozatot (Krisztus vérével való meghintés), majd megváltásként (Isten ígéretének beteljesedése), aztán törvényszerűen (a Bíró igaznak nyilvánítja a bűnöst), vagy megszemélyesítve (az Atya, aki megbékél tévelygő gyermekével), majd szabadításként (Az Égi Szabadító jön és kimenti a bajbajutottat), és végül kozmikus szempontból (a mindenség Ura, aki jogot formál a világegyetem feletti uralomra), és ez csupán néhány a változatokból.

Az evangéliumot úgy kell szemlélni, mint ami egységes, de mégis változatos. „Adott", de a hallgatók kultúrájához alkalmazható. Ha ezt egyszer megértettük, nem fogunk beleesni két ellentétes hibába. Az egyik, amit „teljes felhígítás"-nak neveznék. Nemrég hallottam egy angol gyülekezetvezető kijelentését, hogy addig ne is beszéljünk evangéliumról, amíg nem kerülünk olyan helyzetbe, hogy bizonyságot tegyünk. „Semmit nem viszünk magunkkal egy ilyen helyzetbe" – mondta, „hanem csak akkor fedezzük fel az evangéliumot, ha már abban a helyzetben vagyunk". Teljesen egyetértek azzal, hogy szükséges érzékelni minden egyes helyzetet, de ha az illető csupán ezt akarta érzékeltetni, akkor túlzásba esett, mert igenis létezik egy kinyilatkoztatott vagy adott evangélium, amit tovább kell adni és nincs jogunk ezt kedvünk szerint meghamisítani.

A másik ellentétes tévedést „teljes merevség"-nek nevezném. Ebben az esetben az evangélista úgy viselkedik, mintha Isten csupán egy sor pozitív formulát adott volna, amit szóról-szóra kell elismételni, vagy bizonyos elképzelést, amit változtatás nélkül kell minden esetben alkalmazni. Ez megkötözöttséghez vezetne mind a szavak ismétlésénél, mind a példák alkalmazásánál. Némely evangélista abba a hibába esik, hogy értelmetlen kifejezéseket használ, mások pedig kötelességszerűen ismételgetik az ilyen kifejezéseket mint pl. „A Jézus vére" vagy „megigazulás hit által" és „Isten országa" és egyéb hasonló kifejezést.

A két véglet között van egy harmadik jó módszer. Ebben ötvöződik a kinyilatkoztatott tényekhez való ragaszkodás és a szöveghűség. Ebben benne van az, hogy az evangéliumban csak a bibliai forma állandó mérték és minden kísérlet, amely arra irányul, hogy modern kifejezéssel hirdessem az evangéliumot, csak annyiban hiteles, amennyire azt igazolja, hogy a bibliai evangéliumot akarom kifejezni érhető nyelven.

Elutasítandó a bibliai formák szabados használata és a száraz, képzeletszegény szavak ismételgetése is. Ellenkezőleg, állandó harcban kell lenni (imádság, igetanulmányozás és párbeszéd), hogy alkalmazni tudjuk az adott evangéliumot az adott helyzetben. Mivel az evangélium Istentől származik, óvni kell; mivel minden férfihez és nőhöz szól, közölni kell. Össze kell kapcsolni a hitet (a bibliai textus tanulmányozásával) az értelemmel (a korszerű tanulmánnyal). Csak hit és kinyilatkoztatás által remélhetjük, hogy alkalmazni tudjuk az Igét a világ számára, ha az evangéliumot a maga összefüggésében és a teljes Írást az adott kultúrában tanulmányozzuk.

Minta a világevangélizációhoz

A harmadik ok, hogy a Biblia mintát is ad a világevangélizációhoz. Az üzenethez (amit mondani akarunk), szükségünk van mintára (hogyan mondjuk el). A Bibliában erre is van példa bőven, mert a Biblia nemcsak tartalmazza az evangéliumot, hanem ez az evangélium. A Biblián keresztül valójában maga Isten evangélizál, vagyis elmondja a világnak a jó hírt. Emlékezzünk csak Pál kijelentésére Gen

Nem úgy kapjuk az üzenetet mint egy előre kidolgozott matematikai példát, hanem mint gazdag változatot vagy formát. Az evangélium egy, de változatos. „Adott" , de alkalmazható különböző kulturális helyzethez.

12:3-mal kapcsolatosan: „Mivel pedig előre látta az Írás... előre hirdette ezt az evangéliumot Ábrahámnak" (Gal 3:8). A teljes Írás az evangéliumot hirdeti, Isten evangélizál általa.

Ha tehát a Szentírás magában véve is isteni evangélizáció, akkor ez okot ad arra, hogy tanuljuk meg belőle, hogyan kell hirdetni az evangéliumot megfontolva jól, hogy Isten miként tette. Ő ad nekünk ihletet, szép evangéliumi mintát.

Ami ebben az egészben mélyen megragadó, az az Isten leereszkedésének nagyszerűsége. Fenséges igazságokat nyilatkoztatott ki Önmagáról és az Ő Krisztusáról, irgalmáról és ítéletéről, a teljes szabadításról. Ennek érekében döntött úgy, hogy ezt a kinyilatkoztatást emberi szavakkal, emberi nyelven, emberek által, emberi elképzeléssel és emberi kultúrán keresztül teszi.

Isten nagysága mutatkozik meg abban a leereszkedésben, hogy magasztos igazságát emberi nyelven, emberi szavakkal, emberek által, emberi képekben és emberi kultúrán keresztül közli.

Mégis, ebben az emberekhez való leereszkedésben, emberi szóban és képekben, Isten a saját szavaival szól. Az evangéliummal kapcsolatos tantételünk kihangsúlyozza a kettős szerzőséget. Az ember szól, de Isten szól általa. „A Szentlélektől indíttatva szóltak az Isten szent emberei" (2Pét 1:21), és „Isten ember által szólott" (Zsid 1:1). A kimondott és leírt szó is egyaránt volt az Istené és az övék. Isten döntötte el, hogy szól általuk, de nem nyomja el emberi személyiségüket. Szabadon használták képességüket, de nem torzították el az isteni üzenetet. Mi, keresztyének szeretnénk valami hasonló igényt támasztani a „Testté lett Igével" szemben is, mert Ő az Isten önkinyilatkoztatásának csúcspontja. „Az Ige testté lett" (Jn 1:14). Vagyis, Isten örök szava, amely kezdettől fogva Istennél volt, amely által a világot is teremtette, emberi formát öltött és minden részletében olyan lett, mint egy átlagos palesztin zsidó az első században. Kicsiny, gyenge, szegény, sebezhető. Megtapasztalta a fájdalmat és éhséget és kitette magát a megkísértésnek is. Ezt mind magában foglalja az, hogy testté lett. Mégis, mikor hozzánk hasonlóvá vált, nem szűnt meg a személyisége. Megmaradt Örök Igének, Isten Fiának.

Lényegében mindkét fogalom kiábrázolódik Benne: az ihletett Szentírás és a testet öltött Fiú. Az Ige testté lett. Az istenit emberien közölte. Azonosult velünk anélkül, hogy saját lényét feladta volna. Minta lett számunkra az evangélizálásban, különösen az ellentétes kultúrák közötti evangélizációt illetően.

Van, aki elutasítja az azonosulást azokkal az emberekkel, akik között szolgál. Megmarad magának és nem akar hasonulni. Tisztes távolban marad. Kitart saját kulturális öröksége mellett azzal a téves felfogással, hogy ez elválaszthatatlan tartozéka személyiségének. Ebből nem akar engedni. Nemcsak hogy meg akarja tartani tűzzel-vassal kulturális gyakorlatát, de úgy bánik más népek kulturális örökségével, hogy nem adja meg annak azt a tiszteletet, amit az megérdemel. Ilyen értelemben kétféle elnyomást gyakorol, részben a maga kultúráját akarja másokra erőltetni, miközben azokét megveti. De ez nem a Krisztus útja, aki megüresítette magát, letette dicsőségét azért, hogy szolgálhasson.

Vannak olyanok, akik többkultúrájú népek között szolgálnak az evangéliummal és az ellenkező hibába esnek. Olyan buzgón akarnak azonosulni azokkal, akik között szolgálnak, hogy ennek érdekében készek feladni keresztyén elveiket és kultúrájukat. De ez sem a Krisztus útja, mert Ő, miközben emberré lett, megmaradt istenségében.

A lausanne-i egyezményt ezt így fogalmazza meg: „Krisztus evangélistái alázatosak és készek megüresíteni magukat mindentől, kivéve hiteles személyiségüktől, annak érdekében, hogy mások szolgájává legyenek". (10. §)

Le kell küzdenünk azokat az okokat, amiért az emberek elutasíthatják az evangéliumot és itt külön ki kell hangsúlyozni a kulturális tényezőket. Némelyek nem azért utasítják el az evangéliumot mert azt hamisnak tartják, hanem azért, mért ellenséges színben látják.

Dr. René Padilla nagyon erős kritikát kapott Lausanneban (a világevangélizációs konferencián 1974-ben), mert azt mondta, hogy az az evangélium, amit némely európai és észak-amerikai misszionárius exportál, nem más, mint „keresztyén kultúra", keresztyén üzenet materialista eszmével torzítva a nyugati kultúra-fogyasztók mintájára. Bántó volt hallani tőle ezeket a szavakat, de természetesen igaza volt. Több önkritikára van szükségünk, mikor evangéliumot hirdetünk és szükség van a kulturális helyzet ismeretére is. A vendég evangélisták alázatosan vegyék igénybe a helyi keresztyének segítségét és tartsák szem előtt a kulturális helyzetet, nehogy lerombolják az üzenet értékét.

Vannak, akik azért utasítják vissza az evangéliumot, mert úgy érzik, hogy ez támadás saját kultúrájuk ellen. Igaz, hogy Krisztus evangéliuma kihívás minden kultúra számára. Akár buddhistának, hindunak, zsidónak, muzulmánnak, világinak vagy marxistának hirdetjük az evangéliumot, Jézus Krisztus szembesíti őket saját követelésével, azzal, hogy tegyék félre mindazt, ami eddig biztos szövetséget jelentett nekik és helyette fogadják el Őt. Ő Ura mindeneknek és ÚR minden kultúra felett. Ezt a konfrontációt nem lehet elkerülni. Előfordulhat, hogy mi olyan evangéliumot kínálunk az embereknek, amely szükégtelen követelményt támaszt.

Az a felfogás, hogy „azonosult anélkül, hogy saját személyiségét feladta volna" – mintaként szolgál nekünk az evangélizálásban, különösen az ellentétes kulturák között.

Talán ártalmatlan szokások eltörlésére szólít fel, vagy rombolónak tűnik a népművészetre, építészetre, zenére, ünnepekre, stb. Esetleg mi, akiknek osztozni kellene mások kultúrájában, büszkélkedünk a sajátunkkal és vakok vagyunk más kulturális szépségek meglátására.

Összegezve az egészet: mikor Isten szólt hozzánk az Írásokban, emberi nyelvet használt és amikor Krisztusban szólt, emberi testet öltött. A kinyilatkoztatás érdekében megüresítette és megalázta magát. Ez az a mint a amit a Biblia ad nekünk az evangélizációhoz. Önmagunkat kell megüresíteni és megalázni, ha hitelesen akarunk evangélizálni, enélkül megcáfoljuk az evangéliumot és hamis képet adunk Krisztusról, akit hirdetünk.

Erő a világevangélizáláshoz

A negyedik ok amiért nem nélkülözető a Biblia, mert ebben van az erőforrás a világevangélizációhoz. Nem kell különösebb nyomatékkal hangsúlyoznom, hogy milyen nagy szükségünk van erőre, mivel tudjuk, hogy gyengék vagyunk, a feladat pedig, amit el kell végeznünk, óriási. Azt is tudjuk, hogy az emberi szív védtelen a támadásokkal szemben. Ami

meg ennél is rosszabb, ismerjük a Sátán erejét, aki hatalmas démoni seregeknek parancsol.

Az álbölcselkedő emberek kigúnyolják hitünket és karikatúrát csinálnak belőle azért, hogy nevetségessé

Némelyek nem azért utasítják el az evangéliumot, mert hamisnak tartják, hanem azért, mert ellenséges színben látják.

tegyenek minket. De mi, evangéliumi keresztyének eléggé egy-szerűen hisszük, amit Jézus és az apostolok tanítottak. Számunkra tény az a nagy igazság, amit János apostol így fejez ki: „Az egész világ gonoszságban van" (1Jn 5:19). Amíg Jézus Krisztus meg nem szabadítja és át nem viszi az embereket az Ő országába, addig minden ember a sátán rabszolgája. Sőt, mi több, nyilvánvaló az ördög hatalma korunk világában – a bálványimádás sötétsége, szellemektől való rettegés, babona és fatalizmus, önző anyagiasság Nyugaton és az egyre jobban terjedő kommunizmus, elnyomás és erőszak, a jóságtól és igazságtól való széles körű eltérés mind az ördög uralmát igazolja. Ezek az ő munkái, akit az Írás hazugnak, csalónak, rágalmazónak és gyilkosnak nevez.

Tehát a keresztyén megtérés és újjászületés Isten kegyelmének a csodája marad. Ez az erő-összecsapás csúcspontja Krisztus és a Sátán között vagy (apokaliptikus kifejezéssel) a Bárány és a sárkány között. Az erős rabul ejtése csak azért lehetséges, mert a nála erősebb már legyőzte őt és megkötözte, Az, Aki halála és feltámadása által lefegyverezte a gonoszság erőinek fejedelmét (Mt 12:27-29; Lk 11:20-22; Kol 2:15).

Hogyan lehet miénk Krisztus győzelme és hogyan győzhetjük le Vele az ördög hatalmát? Hadd válaszoljon erre a kérdésre Luther Márton: „ein wörtlein will ihn fällen" – egyetlen szó leteríti őt. Az Isten Szava hatalom, és erő van a hirdetett evangéliumban.

Pál apostol fejezi ezt ki drámai módon az Újszövetségben 2Kor 4-ben: „Ezeknek a gondolkozását a világ istene megvakította, mert hitetlenek és így nem látják a Krisztus dicsőségéről szóló evangélium világosságát, Aki az Isten képmása" (2Kor 4:4).

Biblia nélkül nincs evangélium, amit a népeknek vihetünk, nincs biztosíték, amit adhatnánk, fogalmunk sem lenne, hogyan álljunk hozzá a feladathoz, de reménységünk sem lenne az eredményhez.

Ha az emberértelme vak, hogyan láthat? Csakis a Teremtő Isten Szava által. Mert Isten az, aki ezt mondta: „sötétségből világosság ragyogjon fel, Ő gyújtott világosságot a mi szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán" (2Kor 4:6).

Ha a Sátán megvakítja az emberek elméjét és Isten az, aki világosságot gyújt az emberek szívében, akkor mit tehetünk mi azért, hogy ez létrejöjjön? Nem lenne jobb szerényen visszavonulni erről a küzdőtérrel és engedni, hogy vívják meg ők a csatát? Nem! Pál nem ezt a következtetést vonja le.

Ellenkezőleg, a 4. és 6. vers között ahol Isten és a Sátán munkáját írja le, az 5. versben az evangélista munkáját ecseteli: „Mi pedig prédikáljuk Jézus Krisztust mint URat". Mivel az a világosság, amelyet az ördög el akar venni, hogy az emberek ne lássanak, ami pedig nem más, mint az evangélium, amit Isten adott, tehát nekünk ezt hirdetni kell.

Az evangéliumhirdetése nélkülözhetetlen, szükség-szerű. Isten rendelkezése ez, mert ezáltal lehet legyőzni a sötétség fejedelmét és ebből árad a fény az emberek szívébe. Erő van az Isten evangéliumában. „Isten hatalma az, minden hívőnek üdvösségére" (Róm 1:16).

Lehet, hogy gyengék vagyunk. Néha nem ártana, ha még gyengébbek volnánk. Sokszor abba a kísértésbe esünk a

Számunkra tény és nagy igazság, hogy „Az egész világ gonoszságban van."

gonosz erőkkel szemben, hogy meg akarjuk mutatni saját erőnket és vagdalkozunk, megcsörgetjük egy kicsit az evangéliumot. Csakhogy a Krisztus ereje a mi erőtlenségünkben lesz tökéletessé és a gyenge emberi szóban nyilvánul meg a Lélek hatalma. Vagyis, amikor gyengék vagyunk, akkor vagyunk erősek (1Kor 2:1-5; 2Kor 12:9-10).

Engedjünk szabad teret az evangéliumnak a világban

Ne emésszük fel minden energiánkat azzal, hogy vitatkozunk Isten szaváról, inkább kezdjük el használni életünkben. Igazolja annak isteni eredetét maga Isten az Ő hatalmával. Engedjük, hogy szabadon terjedjen a világban. Ha minden keresztyén misszionárius és evangélista hitelesen hirdetné a bibliai evangéliumot átérezve azt, és minden keresztyén prédikátor híven magyarázná az Isten Szavát, akkor Isten kiárasztaná megmentő hatalmát a világra.

Biblia nélkül nem képzelhető el világevangélizáció. Biblia nélkül nincs evangélium, amit a népeknek vihetünk, nincs biztosíték, amit adhatnánk és fogalmunk sem lenne, hogyan álljunk hozzá a feladathoz, de reménységünk sem lenne az eredményhez. A Biblia adja a megbízatást, az üzenetet „a mintát, az erőt, ami az evangélizáláshoz szükséges. Próbáljuk meg azért újból magunkévá tenni szorgalmas tanulmányozással és elmélkedéssel. Kövessük az utasításait, ragadjuk meg üzenetét, vigyázzunk az idézésekkel és bízzunk az erejében. Szóljunk mellette és tegyük ismertté!

Ford.: Gerő Sándorné

A keresztyén és a karrier

Küzdés, avagy görcsös kapaszkodás?

„A szelídek egy ponton mégis jobban járnak, mint a könyöklők."

A hivatásbeli karrier sok keresztyénnek is fontos. Eredményeket elérni és közben keresztyénnek maradni feszültségében élnek sokan. Gyakran fordul elő, hogy éppen keresztyén volta miatt jut el valaki önmaga határaihoz minden síkon – a még képzésen levőtől egészen a konszernelnökig.

Ismételten találkozom olyanokkal, akik számára az eredményért történő harc presztízs-görcssé válik. Keményen, irgalmatlanul küzdenek a velük dolgozók ellen anélkül, hogy akarnák vagy észrevennék. Hivatali tekintélyüket, hatalmukat vetik be, hogy uralkodni vágyásukat, pénzsóvárságukat kielégítsék.

Vannak persze teljesen mások is, akik eredményesen dolgoznak; karriert értek el, és közben szerények, szeretetre-méltóak tudtak maradni. Cselekvésüket a hivatásszeretet, szorgalom és fegyelmezettség vezérli. Teljesítményükben örömüket lelik, és ez megelégedést ad nekik; munkájuk szórakoztatja őket. Cselekvésüket nem görcsös könyörtelenség irányítja. A munkatársi jó viszony fontosabb számukra.

Mint kulcs a zárban – Elgondolkodtató karrierkép

A hivatás, elhivatottság a keresztyén számára Isten vezetésével, útjai iránti engedelmességgel függenek össze. – Rögtön fölmerül a kérdés: Hogyan ismerhetem fel az Ő akaratát?

Ha abból indulunk ki, hogy Isten teremtett minket – tehetségünkkel, gyengeségeinkkel együtt, akkor ezt kell figyelembe vennünk, ha munkánkról, hivatásunkról van szó.

Karrier akkor történik, ha a személyiség és a feladat úgy illik egymáshoz, mint kulcs a zárhoz. A keresztyén jól tudja: ez esetben is Isten a lakatos, aki tudja, melyik ember, milyen helyre való. Sok keresztyén ebben a vonatkozásban viszont nem tartja Őt illetékesnek; nem kérdezi meg; egyszerűen kiiktatja.

Valamilyen „rendkívüli állás" után kutat állandóan. Rendkívüli feladatokat vár Istentől anélkül, hogy a napi feladatok elvégzésére kész lenne. Élete állandó nyugtalanság, feszültség. Keresztyéni életében hiányzik a természetesség, a magától értetődőség.

Ilyen helyzetben jó segítség az önvizsgálat: környezetemmel való kapcsolatom megfelelő-e? Gyengeségeimmel, kötelességeimmel tisztában vagyok-e, pénzemmel hogyan bánok? stb. Napi cselekedeteim összhangban vannak-e Isten parancsolataival, útmutatásával?

Ha mindezekben a kérdésekben belső megnyugvásra jutok, akkor tehetem fel magamban a kérdést: milyen munkaterület lenne számomra Isten akarata szerinti?

Eközben fontos gyengeségeimről, erősségeimről listát készíteni és olyanok bírálatára bocsátani, akik engem jól ismernek. Ezáltal számomra világossá válik: milyen irányba menjek tovább.

A következő lépés a köszönet. Adottságaimért, jelenlegi feladataimért hálát mondani.

Ez erőt ad a kitartásra, amikor a számomra éppen meg nem felelő helyzetből menekülni szeretnék. Isten, ebben a helyzetben kijelentéseket adhat, melyek biztonságérzetet teremtenek. Ha hivatásomban tudatos keresztyénként akarok karriert elérni, tisztában kell lennem azzal, hogy e cél elérése nem hétvégi kirándulás. Az önkímélő magatartást kizárja. Minden cselekedetemet teljes szívvel – elkötelezettséggel, magam megváltoztatásával és a beletanulás készségével kell tennem. Aki bizonyított: a talentumokkal jól sáfárkodott (Mt 25:14–40), az nyer nagyobb megbízatást. Személyiségében, munkatársi felelősségében ily módon fog növekedni.

Számomra biblikus vezérelv: Az előírtnál többet teljesíteni, amiképpen a második mérföldről szóló példázatban (Mt 5:41). Ehhez tartozik az egészséges – vállalaton kívüli – (pl. családokkal való) kapcsolatok ápolása; a becsületes, jó együttműködés készsége. A bátorság és könnyelműség közötti különbség átlátása.

A példaképek, a jótanácsokkal szolgálók is sok hivatásbeli fejlődést eredményeztek már. Az ösztönzőkre, a felfelé ívelés előmozdítóira főleg a kezdőknek van legnagyobb szükségük azért is, mert a felfelé ívelés sohasem töretlen. Gyakran vannak visszaesések, melyeket nem könnyű elviselni, de azok is a személyiség kialakulását érlelik.

Harc és görcsös erőfeszítés helyett könnyedség

Hogy az eredményességre törekvésem ne váljon görcsös küzdéssé, minden cselekedetemben védettségre és könnyedségre van szükségem. Mindkettőt imádság és igetanulmány által Istennel való bensőséges összekötöttséggel érem el. Kezemet kezébe téve hagyom, hogy Ő vezessen. Ez megvéd a hamis célkitűzésektől; a saját és idegenek által keltett dicsvágytól. Ezzel védve vagyok attól, hogy állandóan másokhoz mérjem magam, s minden helyzetet Isten kezéből vehetek. Munkám örömet, megelégedést teremt akkor is, ha nem megy minden simán.

Mindenre érvényes megállapítás: A konfliktusok akkor oldódnak meg, ha elsősorban keresztyén vagyok, és a karriert bibliai mércéknek vetem alá.

A cikk szerzője, Klaus Dieter Trayser (Bonn), egy országos vagyoni tanácsadó-vállalatot vezet.

Az Entscheidung 1997/5-ből, Sch. G.

Erwin Lutzer:

Ön is megtölti a korsót vízzel?

Egy elbeszélés szerint, forró sivatagban szomjúságtól gyötörve, az eszméletvesztés határán keservesen vonszolja magát egy vándor, amikor nagy örömére, hirtelen egy szivattyús kutat lát maga előtt. Teli vízzel egy korsó állt mellette, és rajta egy cédula, melyen ez állt: „Kérem, mielőtt a pumpát működtetné, öntse bele a korsó vizet. A kútban van víz bőven az ön számára is, edényeit is megtöltheti. Ha elég vizet merített, kérem ne feledje el a korsót újra megtölteni, hogy az Ön után érkező vándor is feltölthesse a pumpát."

Szomjas emberünk vajon miként fog cselekedni? A biztos megoldást választja-e, és a korsó vizet rögtön kiissza abban a tudatban, hogy ezzel szomját egy időre csillapítja? Vagy kockáztat, és a korsó vizet a pumpába tölti, bízva, hogy ezzel további útjára elegendő vizet nyer?

Házasságunk kezdetén feleségemmel gyakran választottuk a biztosnak tűnő megoldást. Teljes bevételünket személyes szükségleteinkre fordítottuk azzal a meggyőződéssel: nincsen annyi pénzünk, hogy nagyvonalúan adakozhassunk. Úgy gondoltuk: ha adósságainkat kifizettük, lehetőségünk lesz bevételeinkkel szabadabban rendelkezni.

Kicsit később inkább voltunk készek hitünk alapján kockázatot is vállalni. Amikor missziós célokra elkezdtünk rendszeresen adni, rájöttünk: Isten „nem engedi, hogy ajándékozzunk neki". Nemcsak annyira segített, hogy szükségleteinkben hiányt ne szenvedjünk, de esetenként teljesen váratlanul kaptunk ajándék-pénzeket.

Ettől eltekintve újra-újra megállapíthattuk: amikor nagyvonalúan adakoztunk, Isten különleges módon áldott meg minket, és hitéletünkben is előrehaladtunk.

Miért ne ássam el a pénzt?

Gyakran gondolkodtam el a Jézus által mondott példázaton: Egy előkelő úr külföldre utazott és vagyonát szolgáira bízta (Mt 25:16–17). Az egyiknek öt... a másiknak kettő... a harmadiknak meg egy talentumot adott.

A szolgák pedig a rájuk bízott vagyonnal vajon mit tettek? – Az, aki öt talentumot kapott, vállalkozásba fogott, mely újabb ötöt eredményezett. Hasonlóképpen az is, aki kettőt kapott.

Amikor a gazda hazaérkezett, összehívta szolgáit; felszólította őket, számoljanak be, a rájuk bízott vagyonnal mit kezdtek... Amikor az öt talentumos szolga tizet tett eléje, ezt mondta: „Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!" (21. v.)

Hasonló dicséretben részesült az a szolga is, aki a két talentumból négyet csinált.

A harmadik szolga viszont – aki a kapott talentumot az üregbe rejtette, és azt gondolta: ura, a tettéért bizonyára bölcsnek tartja – semmiképpen se számított arra, amit urától kapott: „Te gonosz és rest szolga, tudtad, hogy ott is aratok, ahol nem vetettem, és onnan is gyűjtök, ahová nem szórtam? Ezért el kellett volna vinned a pénzemet a pénzváltókhoz.... és kamattal kaptam volna vissza azt, ami az enyém. – Majd így folytatta: – Vegyétek el tőle a talentumot, és adjátok oda annak, akinek tíz talentuma van..." (26–29. versek).

Én miért nem vagyok olyan tehetséges?

Urának szavai fájdalmat okoztak a szolgának. – Tulajdonképpen mit tett, hogy ily haraggal förmedt rá? A másik kettővel összehasonlítva valószínűleg háttérbe szorítottnak érezte magát; miért kaptak többet, mint ő? Bizonyára dacosan így vélekedett. Ha tíz talentumot nem kaptam, ezzel az eggyel mit kezdjek.

Az összehasonlítás bűne már sok Jézus-hívőt bénított meg. Tegyük hát fel önmagunkban a kérdést: mivel rendelkezünk – valamennyien – amit nem Istentől kaptunk? A Biblia azt mondja: „Mid van, amit nem kaptál?" – Ha pedig kaptál valamit, büszkeségedben miért teszel úgy, mintha semmit se kaptál volna? (v.ö. 1Kor 4:7).

Isten, adományait tetszése szerint osztja szét. Ha ezzel nem értünk egyet, Istennel nem értünk egyet. A szolga bizonyára félt a kudarctól, és nem volt elég bátorsága, hogy félelme ellen cselekedjen. Látta a gazdasági válságot, és ez letörte. Ezért választotta a legegyszerűbb megoldást.

Mit veszített emiatt a félénk ember?

Sokkal többet, mint azt az egy talentumot, melyet gazdájának kereshetett volna. Mindent, ami életében jelentőséggel bírna. – Elszalasztotta a lehetőséget, hogy Ura nagyobb megbízatást is adjon neki.

Valójában mi az enyém?

Ahogyan egy beruházási társaság megbízóinak részletes tájékoztatást ad, egy napon nekünk is be kell számolnunk Isten előtt, hogyan bántunk a ránkbízottakkal.

Jézus példázata arról is tudósít, hogy a körülötte állóknak azt mondta az úr: „Vegyétek el tőle a talentumot, és adjátok annak, akinek tíz talentuma van!" (28. v.)

Egyetlen beruházás se biztos, ha nem Isten iránti felelősséggel történik. A sikert egyedül Ő adhatja. A pénz – melyet ruházkodásra, élelemre, lakásra költünk – szintén Istené. Fontos, hogy ehhez is áldását, vezetését kérjük, imában kérdezzük meg: eszközeinkkel hogyan bánjunk.

Kevés csupán azt mondanunk: nem veszítettük el, amit az Úr adott. Bizonyítanunk kell, hogy azzal valamit el is értünk. Tudatossá kell magunkban tenni, hogy Isten iránti

nagyvonalúságunk értékes; a kockázatot, az örökkévalóságért fölvállalni megéri.

A Biblia jó hírét barátoknak, rokonoknak, ismerősöknek tovább kell adni. Ha bevételünkből gyülekezeteknek, misszionáriusoknak, evangelizáló bevetésekre adunk, akkor Isten szeretetét segítjük közvetíteni sokaknak, akik önmaguktól azt sohasem ismernék meg.

Időnk is az Istené; az Ő dicsőségére kell felhasználnunk. Talán egy beteg gyermekével egyedül élő anyának van segítségünkre szüksége. Vagy olyanokat kell meglátogatnunk, akiknek csupán egy kis beszélgetés hiányzik. Lehet, hogy gyülekezetünk tervei elkészítésénél kell a mi segítségünk. Talentumainkat ezekkel is szaporíthatjuk.

Emlékszik rá, hogyan bánt szolgáival az úr? Nem várta, hogy az, akinek két talentumot adott, ugyanannyit eredményezzen, mint az, akinek ötöt adott. – Ha az egy talentumot kapott szolga csupán azt az egyet duplázza meg, urának elismerését bizonyára ő is kiérdemli.

Az Istenért végzett munkához azonos tehetséggel, lehetőséggel senki sem rendelkezik, de amink van, azt olyan alkotó módon, sokszínűen kell virágoztatnunk, hogy Jézus e szavakkal dicsérjen meg minket: Jól van, jó és hű szolgám, Istennek örömére vagy! (21. v.)

Úgy képzelem, hogy a „mennyei bank" kész betéteinket elfogadni, és azokat meg is sokszorozza. Ha talentumainkat – az elásás vélt biztonsága helyett – okosan forgatjuk, befektetésünk eredményességét egykor látni is fogjuk.

Amikor Isten arra szólít föl: legyünk hűséges intézői, nem azért teszi, hogy valamit elvegyen tőlünk, hanem hogy sokszorosan megajándékozzon. A beruházásra, és nem a föladásra; a továbbadásra és nem a megőrzésre szólít föl minket

Nyugodtan önthetjük hát a vizet a korsóból a pumpába; bízhatunk, hogy egy vödörnyit kapunk vissza.

Entscheidung 1997/5-ből Sch. G.

A reformációra emlékezünk

Sokan azok közül, akik ismerik Európa XVI. századi történelméből a reformáció eseményét, az anabaptisták mozgalmát „a reformáció harmadik ágának" nevezik. A *Luther Márton* érdemének tulajdonítható szászországi reformációs kezdeményezést, sőt a svájci, *Zwingli Ulrich* és *Kálvin János* nevéhez fűződő helvét reformációt is „történelmibbnek" tartják. A hitvalló keresztség mozgalma nem fűződik személyekhez, bár voltak természetesen szellemi vezetői, bibliatudósok, és a legtöbb hitéért vértanúhalált szenvedett. Személyes barátságban álltak az uralomra jutó reformációs irányzatok vezetőivel. Közöttük időbeli különbség lényegében nincsen. Már 1519-ben Luther ajánló levelével került papi szolgálatba *Münzer Tamás*. Zürichben, ugyanazon évben, az első hitvitán Zwingli mellett érvelő barátja, az anabaptista *Grebel Konrád*, több társával. Ezek a barátságok később sajnos ellenkezőre fordultak. A közös, azonos idejű, reformátori fellépés azonban nem vitás.

Magyarországon *Schröter Kristóf*, az evangéliumi szemléletű anabaptisták egyike, 1523-ban Eperjesen prédikált. Bécsben, 1528-ban mágyán halt meg a svájci származású, de Morvaországban működő *Hubmayer Baltazár* lelkész, volt egyetemi tanár. *Fischer András* Svedléren azt tanította, hogy Jézus Krisztus példájára csak harminc éven felülieket szabad megkeresztelni. Több évi áldásos munka után, 1540-ben, Krasznahorka vára alatt vértanúhalált halt. Az önkéntes vagyonközösségben élő *„hutteri testvérek"*, vagy *„habánok"* 1546-ban Morvaországból Pozsony és Nyitra megyébe telepedtek. Két erdélyi fejedelem, előbb *Bethlen Gábor* Alvincen, majd *Rákóczi György* Sárospatakon adományozott nekik birtokokat és gazdasági kiváltságokat.

Sokan mondják, hogy a hutteri testvérek csekély számú, szórványosan előforduló német etnikum. Pedig az anabaptista reformáció sok embert ragadott magával; köztük több magyar nemes rokonszenvét vívták ki. A *Batthyányak, Nádasdyak* birtokain éltek Sopron vidékén. A *Zrínyi* család háziorvosa „újkeresztyén doktor" volt. Talán hutteri iskolában tanult *Comenius János* gyermekkorában. Eger környékén, például Tardon, az egykori török katonák, mint „újkeresztyének" magyar családi néven telepedtek le, és valószínűleg az egyik anabaptista irányzathoz csatlakoztak. Temesváron a „baptista" *Bátori András* végvári katona volt. *Tinódi Lantos Sebestyén* a „Keresztelőt„ így nevezi: Baptista János. Szatmár megyében, jezsuiták írnak „baptista tanítókról". Az Ung megyei Botfalván egy református hitvédő 1750 körül anabaptistákról beszél a szószéken.

A hutteriek több mint kétszáz éven át éltek a Kárpát-medencében. Nem „haltak ki", sokfelé élnek a világon. A *mennoniták* közvetlen leszármazottak. A mai baptisták szellemi előfutáraiknak tartják őket Ausztriában, Svájcban, Hollandiában; és az erdélyi magyar baptisták is így vélekednek.

A reformációs örökségből közös vonás a Szentírás elfogadása és értelmezésének joga. Eltérő a népegyházaktól az állam és az egyházak elválasztásának szándéka; és csakis érett korú, hitre képes embereket részesítenek, egyéni döntésük után a keresztségben (baptizma). Ezeket a tényeket el lehet homályosítani, de reméljük, az igazságos Isten évszázadok után is felszínre hozza az időt álló értékeket.

Szebeni Olivér
1997. október 31.

Elhangzott: a Magyar. Rádióban 1997...

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Dr. Gerzsenyi László

Dr. Haraszti Sándor (1920–1998) rövid életrajza

Ez életrajz egy részét, pontosabban az 1965-ös esztendőig, Király Ferenc – történettudományi doktor a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetemen – írta, aki később Németországba vándorolt és München mellett élt. Ott az Evangéliumi Könyvkiadónak egyik támogatója és munkatársa lett. Ő adta ki Haraszti Sándornak a Hitpróbák házasságban és házasságon kívül című előadását (1955). E szövegkiadás utószavában így emlékezett meg Haraszti doktorról 1965-ben.

„Haraszti Sándor a Duna-Tisza közén elterülő nagyközségben, Soltvadkerten, 1920. március 2-án született. Szülei jó hírben álló középbirtokosok voltak, akiket Isten tizenkét gyermekkel áldott meg. A 12 gyermekből ketten csecsemőkorban elhaltak. Tízen értek felnőttkort, s ezek valamennyien bemerítkeztek. A szülők is tagjai voltak a Soltvadkerti Baptista Gyülekezetnek. Édesanyja 1971-ben, 94 éves korában elköltözött; édesapja 95 éves korában költözött az Úrhoz 1975-ben.

Haraszti (akkor még Ritter) Sándor iskoláit egy kis tanyai iskolában, a Bócsai Általános Állami Elemi Népiskolában kezdte el 1926-ban. 1930-ban a tehetséges gyermeket szülei a kiskunhalasi Református Szilády Áron Reálgimnáziumba íratják be, ahol 1938-ban mint az osztály eminens tanulója kitüntetéssel érettségizett.

Életét tizenhatéves korában Krisztusnak szentelte, és elhatározta, hogy orvosmisszionáriusként fog szolgálni Afrikában. 1937 pünkösd vasárnapján Mészáros Sándor lelkipásztor merítette be a Soltvadkerti Baptista Gyülekezet baptisztériumában. Kiss Ferenc budapesti orvosprofesszor imádkozott kézrátétellel a fiatal gimnazista és vagy tizenhat másik új bemerített felett. 1938 őszén beíratkozik a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára mint magyar-latin-történelem szakos tanárjelölt. Ugyanakkor rendkívüli hallgató lesz a Budapesti Baptista Teológiai Szemináriumban is, mivel dr. Udvarnoki Béla, a szeminárium igazgatója úgy tanácsolja, hogy ez a legmegfelelőbb előkészület a külmissziós orvosi szolgálatra: először teológiai és filozófiai ismeretek, azután orvosi kiképzés. 1939 szeptemberében felvételt nyer a Báró Eötvös József Collegiumba Budapesten. (Az egész országból a 12 legkiválóbb tanárjelölt nyert ide felvételt évente szigorú felvételi vizsga alapján, és a magyar királyi kultuszminiszter személyes rendeletére. Nem csoda, hogy a Collegium hajdani növendékei legtöbb esetben a magyar tudomány büszkeségeivé válnak.) Egyetemi és teológiai tanulmányai mellett órákat ad a Baptista Teológiai Szemináriumban, és igen tevékeny részt vesz a magyarországi baptista külmissziós, diák és ifjúsági munkában. Az előbbi kettőnek alapítója és vezetője.

1943 szeptemberében tanári oklevelet nyer a Magyar Királyi Országos Tanárképző Intézettől (Budapest) magyar nyelvből és irodalomból, valamint latin nyelvből és irodalomból. 1944 januárjában teológiai végbizonyítványát a Budapesti Baptista Teológiai Szeminárium állítja ki. Ezt lelkészi diplomának is nevezték. 1944 júliusában bölcsészettudományi doktori oklevéllel Ph. D. címet nyer a budapesti Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetemtől. Doktori disszertációját a magyar királyi kultuszminiszter tudományos kutatói ösztöndíjjal tüntette ki.

1944. április 23-án a Budapest, Váci úti Baptista Gyülekezetben kirendelik az ige szolgálatára és lelkipásztorrá avatják. Az ordinálási ünnepélyen a lelkipásztoravató bizottságnak az elnöke volt dr. Somogyi Imre, a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének elnöke, a tagjai között pedig ott volt Gábos Imre, a gyülekezet lelkipásztora és a gyülekezet diakónusai. Nem sokkal ezután az Újpesti Baptista Gyülekezet, az ország egyik legnagyobbja hívja meg lelkipásztorának. Nyolc éven keresztül szolgálja ezt a gyülekezetet (1944 októbertől 1952 márciusig). 1946-tól a Budapesti Baptista Teológiai Szeminárium rendes tanára, 1955-től pedig helyettes igazgatója. 1952-ben lemond az Újpesti Gyülekezet lelkipásztori tisztéről, és három éven át mint országos missziós utazó lelkész működik a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége Országos Misszióbizottságának megbízásából. 1955 szeptemberétől a Budapest, Wesselényi utcai Baptista Gyülekezet lelkipásztora. Már egyetemi tanulmányai alatt számos cikket ír a baptista ifjúsági lapban, a dr. Somogyi Imre szerkesztette A Kürtben és a hivatalos baptista közösségi lapban, a Békehírnökben és a Négy évszak című baptista kalendáriumban. A második világháború után a Békehírnök utódjában, a Lelki Életben folytatja cikkírói tevékenységét, ennek betiltása után pedig szerkesztője lesz a Magyarországi Szabadegyházak Szövetségének kiadásában megjelenő időnkénti füzeteknek (Életnek Beszéde; Az Ige fényében; Evangélium és Élet – 1955–1956).

Haraszti Sándor sokirányú elfoglaltsága közepette sem feledkezett el ifjúkori fogadalmáról. Csak barátai tudták, mennyi fájdalom, mennyi borongás gyötörte,

amikor Magyarországon útlevelet kapni Nyugat felé, azt remélni hívőnek a lehetetlenséggel volt határos. Már 1943 szeptemberében kezdett hozzá külmissziós terveinek megvalósításához, amikor beíratkozott a Budapesti Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karára. 1948 júniusában Svájcba megy, hogy továbbfolytassa orvosi tanulmányait. Egy évet végez Lausanne-ban, majd 1949 júniusában megkezdi orvosgyakornoki szolgálatát a Lausanne-i Egyetem Belgyógyászati Klinikáján. Ugyanez év őszén meghívást kap a Baptist Theological Seminary, Rüschlikon–Zürich elnökétől, dr. George W. Sadlertől, hogy az intézetben tanítson. Ugyanakkor orvosgyakornok a zürichi Frauenklinik-on. 1949 decemberében kénytelen visszatérni Magyarországra, mert nem kap útlevelet felesége és három otthon maradt kisgyermeke számára. 1951. december 30-án orvosdoktori oklevelet nyer a Budapesti Orvostudományi Egyetemtől. 1952 áprilisától 1956 novemberéig Budapesten szakorvosi kiképzésen van szülészetből és nőgyógyászatból a budai János-kórházban és a Budapest, VIII. ker. Vas utcai kórházban.

1943. augusztus 9-én köt házasságot Bán Gábor baptista lelkipásztor leányával, Rozáliával, aki maga is orvos lesz. Isten hat gyermekkel ajándékozza meg őket: József, Rózsa, Céleszta, Bence, Pálma, Leland (USA-ban született).

Haraszti Sándor családjával együtt 1956. november 14-én elhagyja Magyarországot, hogy külmissziós elhivatását megvalósítsa. Előbb Ausztriában a Baptist Relief Committee for Hungary alkalmazásában (Déli Baptista Szövetség) a menekültek között dolgozik. Decemberben az Egyesült Államokba költöznek, ahol az angol nyelv elsajátítása és orvosi diplomáik érvényesítése után az egészségügy terén válnak nagyon tevékennyé. Haraszti testvér az Atlantai Emory University Medical School kórházaiban sebészeti kiképzést nyert. Magyarországon teljes kiképzést kapott szülészetből és nőgyógyászatból. 1970-ben külön engedéllyel szakvizsgázott ebből a tárgyból a Budapesti Orvostovábbképző Egyetemen. A későbbiek során mind általános sebészeti, mind pedig nőgyógyászati sebészeti műtéteket végzett Atlantában. Felesége az Egyesült Államokban teljes kiképzést kapott kórbonctanból és a laboratóriumi tudományokból Atlantában, valamint a Georgia állami orvosi egyetemen Augusta, Georgiában.

Haraszti Sándor az Egyesült Államokban is folytatja irodalmi tevékenységét. Megemlékeznek róla az Amerikai Magyar Irodalom Történetében, a Hungarian Who is Who in Americá-ban (1963). Magyar és angol nyelvű tudományos, egyházi és világi lapokban egyaránt megjelennek írásai.

Dr. Haraszti Sándorra a világhírű dr. Albert Schweitzer is felfigyelt. 1958-ban a neves Nobel-díjas humanista orvos-filozófus meghívta Haraszti doktort, hogy dolgozzék vele dzsungel-kórházában, Lambarenében, Francia Egyenlítői Afrikában. Dr. Schweitzer német és francia nyelvű kézzel írott levelében kifejtette, hogy dr. Haraszti teológiai, filozófiai és orvosi felkészültsége alkalmassá teszi őt arra, hogy hasznos szolgálatot végezzen mellette, ennélfogva meghívja, maradjon vele „für immer" feleségével együtt. Haraszti doktor válaszában elmondta, hogy csak akkor tudná magát erre a szolgálatra lekötni, ha Albert Schweitzer arról is biztosítja, hogy nemcsak „humanista szolgálatot kíván, hanem lélekmentést is enged végezni kórházában, ahol nem kell titkolnia, hogy baptista gyülekezetben született újjá". Ezen a kívánságon azután abbamaradtak a további kapcsolatok, mert mint ismeretes, Albert Schweitzer nem végzett missziói munkát, noha a sajtó és az irányított hírverés orvosmisszionáriusnak szerette nevezni. Sajnos, Albert Schweitzer nem vallotta Krisztus istenségét, csupán nagy tanítónak és etikai példaképnek ismerte el Jézus Krisztust és nem személyes Megváltójának.„

Mi 1965 óta is nyomon követjük Haraszti doktor életét, és most kiegészítjük a fenti életrajzot.

Haraszti testvér nemrégen (1994) visszavonult az orvosi munkától. Felesége is föladta az orvosi rendelést, és most mindketten könyvek írásával foglalkoznak. Úgy értesülünk, hogy Haraszti testvér dolgozik egy könyvön, amelynek a címe Emlékeim magyar baptista kortársaimról (magyarul), és egy másikon, amely életének az eseményeit tartalmazza. A címe talán ez lesz: Nem tévedés; Atlantától Moszkváig (magyarul), és egy harmadikon, amelynek a tervezett címe ez: Húsz év a vasfüggöny mögött Billy Grahammel. Ez utóbbit a Billy Graham Evangélizációs Társasággal való szerződés alapján angol nyelven készíti.

Tudni kell azt, hogy Haraszti testvér Istentől azt a kiváltságos megbízatást nyerte, hogy előkészítse Billy Grahamnek a kommunista birodalom országaiban való evangélizálását. Így jutott el Billy Graham ötévi előkészítés után Magyarországra (1977. szeptember 3-10), Lengyelországba (1978. október 6-16), Moszkvába (1982. május 7-13), Kelet-Németországba (1982. október 14-24), Csehszlovákiába (1982. október 29-től november 4-ig), a Szovjetunió négy városába (1984. szeptember 9-21; Moszkva, Leningrád, Tallin, Novoszibirszk), Románia hét városába (1985. szeptember 6-17; Bukarest, Jasi, Kolozsvár, Nagyvárad, Arad, Temesvár, Nagyszeben). , Magyarországra másodszor (1985. szeptember 17-23; a Sportcsarnokban prédikált és Pécsett a katolikus katedrális lépcsőiről), a Szovjetunióba harmadszor (1988. június 8-17), amikor prédikál Kievben, a Szent Vlagyimir katedrálisban és a Jamszkaja Ulica Baptista Imaházban (mindkét helyen hangszórók továbbítják az igehirdetést az utcákon összegyűlt hallgatóknak).

Mindnyájunk számára felejthetetlen Billy Grahamnek a budapesti Népstadionban való igehirdetése 1989. július 29-én, amikor 110 ezer ember hallgatta az igehirdetést. Utána július 31-én és augusztus 1-én School of Evangelism-öt szerveztek a Ráday utcai teológián 300 hallgatóval (első eset a kommunista birodalomban). 1991. július 8-13 között Moszkvában evangélizációs iskolát szervezett Haraszti testvér Billy Grahamnek a kérésére. Ezen a Szovjetunió egész területéről ötezren jelentek meg, és a Billy Graham Társaság előadói tanították a jelenlévőket a Biblia ismeretére, az ige magyarázatára, a prédikáció előkészítésére és az Úr Jézus Krisztusról való bizonyságtételre. Billy Graham maga is ott volt az előadók között.

Megbízható becslések szerint a magyarországi első látogatás alkalmával 45 ezren hallgatták Billy Grahamet.

Kiemelkedik a Tahi baptista ifjúsági tábor záróünnepélyén tartott igehirdetés (1977. szeptember 4), amikor mintegy 30 ezren hallgatták Billy Grahamet nemcsak Magyarországról, hanem Csehszlovákiából, Ausztriából, Jugoszlá-viából, Lengyelországból, Romániából. Lengyelországban mintegy 60 ezer ember hallgatta Billy Grahamet. A moszkvai első látogatás alkalmával kilenc és fél ezer. Nevezetes része volt ennek a látogatásnak, hogy Billy Graham egy nemzetközi fórum előtt tartott egy nagyon fontos igehirdetést A keresztyén ember felelőssége az atom-korszakban címmel. E látogatáskor Moszkvában különböző alkalmakon mintegy kilenc és fél ezer ember hallgatta. Kelet-Németországban 24 ezren, Csehszlovákiában hét és fél ezren. A második moszkvai látogatás alkalmával 24 ezren. Romániában 150 ezren. Azoknak a száma, akik eljöttek őt meghallgatni, – de a hangszóróknak a kábeleit a Securitate elvágta, így a kívülvalók semmit nem hallottak, legföljebb láthatták Billy Grahamet elsuhanni, – 250 ezer volt. A temesvári ortodox katedrális körül 150 ezerre tették azoknak a számát, akik nem hallhatták Billy Grahamet, mert a Securitate elvágta a hangszórók kábeleit.

Magyarországon korszakalkotónak mondható, hogy 1985-ben a Budapest-Sportcsarnokban (állami tulajdonban lévő építmény) 15 ezren hallgatták, és a pécsi katolikus székesegyház lépcsőiről 23 ezren (állami engedéllyel prédikált egy nagy téren összegyűlt tömegnek). A harmadik szovjetunióbeli látogatás alkalmával ünnepelték Oroszország megkeresztelését vagy az orosz ortodox keresztyénség ezeréves jubileumát. Ez alkalommal Billy Graham fölszólalt és igét hirdetett Moszkvában a Balsoj Színházban, Kievben a Sevcsenkó Színházban. A kievi Szt. Vlagyimir Katedrális körül mintegy 14 ezer ember hallgatta a hangszórós igehirdetést, a Jamszkaja Ulica Baptista imaház körül pedig 30 ezer. Ez korszakalkotó volt a kommunista birodalomban való igehirdetések történetében, mivel most már hivatalos állami engedéllyel, hangszórókkal a templom körül, tehát nem egyházi területeken összejött embereknek is megengedték az igehirdetés továbbítását. Ezeknek a látogatásoknak és igehirdetéseknek nagyon nagy része van abban, hogy a kommunista birodalom részeire bomlott, és a központilag irányított diktatúra megszűnt.

Haraszti testvér életéről el kell mondanunk, hogy ő bár nem tudta az orvos-misszionáriusi elhívatását úgy megvalósítani, hogy feleségével együtt a Déli Baptista Külmissziós Szövetség alkalmazásában szolgálhattak volna folyamatosan Afrikában, ennek ellenére mindkettőjüknek a szolgálatát elfogadta és erkölcsileg támogatta a Déli Baptista Külmissziós Szövetség, amikor ők úgynevezett önkéntes orvosmisszioná-riusokként a saját költségükön utaztak és szolgáltak. Haraszti testvér Tanzániában, Mbeya városkának a baptista kórházában szolgált 1970-ben, azután pedig a gázai baptista kórházban 1977-ben. Mindkét kórház a Déli Baptista Külmissziós Szövetségnek a támogatásával működik. Dr. Haraszti Rozália pedig Nalerigu, Ghanában szolgált az ottani déli baptista kórházban 1972-ben és 1973-ban. Harasztiné testvér az első szolgálatára magával vitte Anisa Badaruddin nevű unokáját, a második szolgálatra pedig Leland nevű, Amerikában született gyermekét. Haraszti testvér ugyancsak elvitte Lelandot magával Mbeyába, Tanzánia államba. Mindkét gyermek számára elhatározó jelentőségű volt ez az afrikai tapasztalás. Mindketten orvosok lettek.

Haraszti testvér külmissziós terveinek a megvalósítását szolgálta akkor, amikor családjával kiment Amerikába. Ott megismerte az amerikai és kanadai magyar misszionak a nagy szükségét, és az orvosi jövedelmének egy jelentős részét fordította arra, hogy ezeket a gyülekezeteket rendszeresen látogassa, támogassa, ezekben a gyülekezetekben igét hirdessen, majd később pedig létrehozta az úgynevezett Lelkipásztorcsere Programot 1972-ben. Ennek a programnak a keretében az amerikai és kanadai magyar baptista gyülekezetek lelkipásztorokat kaptak Magyarországról négy-öt éves időtartamra. A lelkipásztorok az új világban teológiai továbbképzést és kitekintést nyertek a nagy világba. Mind ebben, mind pedig abban, hogy a Déli Baptista Home Mission Board és a Kanadai Baptist Convention of Ontario and Quebec anyagilag támogatta ezeknek a lelkipásztoroknak az útiköltségét és fizetését, nagy része volt Haraszti testvér fáradságot nem ismerő közbenjárásának. Különösen jelentős az ő közbenjárása abban, hogy lelkipásztorainkat amerikai és kanadai tekintélyes teológiai intézetek elfogadták továbbképzésre. Ezek a lelkipásztorok megismerkedtek a külföldi missziói módszerekkel, és hazatérve, tapasztalataikat és tudásukat a magyarországi baptista misszió továbbépítésére használták föl.

Ebben a programban kerültek Amerikába Gerzsenyi László, Almási Tibor, Almási Mihály, ifjú Mészáros Kálmán, Fazekas László (Cleveland, Ohio), Herjeczki András, Lovass András, Herjeczki Géza (Detroit, Michigan), Viczián János, Gerő Sándor, Herjeczki Géza, Oláh Lajos (Torontó, Kanada), Oláh Lajos (Kipling, Saskatchewan). Gerzsenyi László teológiai doktorátust szerzett a Louisville, Kentucky Southern Baptist Theological Seminaryban (M. Div., D. Min.), Almási Tibor pedig az International Bible Institute and Seminary, Orlando, Floridában (Th. D.). Viczián János tiszteletbeli teológiai doktorátust kapott a McMaster University Ontario, Canada intézetben. Almási Mihály mint visiting professor (vendégprofesszor) működött a louisville-i szemináriumban. Gerő Sándor posztumusz M. Div. fokozatot nyert a McMaster Universityn, Herjeczki Géza D. Min fokozatot szerzett ugyanott.

Haraszti testvér úgy tekintette az orvosi hivatást – amelyet nem sikerült teljes időben a külmisszióban hasznosítania – hogy Isten ilyen módon alkalmat és lehetőséget adott neki arra, hogy az anyagilag igen gyengén álló amerikai és kanadai magyar baptista misszió támogassa, hogy utazhasson és igét hirdethessen a saját költségén. Ugyancsak fölhasználta az orvosi bevételét arra is, hogy amikor Billy Grahammel személy szerint megismerkedett 1972. július 20-án a clevelandi evangélizáción, akkor Billy Graham kívánságának és óhajának megfelelően megkezdte a magyarországi út előkészítését. Öt éven át a saját költségén utazott oda-vissza Magyarországra, és kapcsolatot vett a magyarországi egyházakkal, az Egyházügyi Hivatallal, és természetesen, szoros kapcsolatot tartott a Magyarországi

Baptista Egyházzal, hogy Billy Graham útját egyengesse Magyarországra.

Amerikába való kikerülésük után a legnehezebb körülmények között éltek Haraszti testvérék gyermekeikkel együtt, és a puszta megélhetésért, továbbá az amerikai orvosi továbbképzésért minden egyéb érdeklődésüket el kellett nyomni és háttérbe kellett szorítani. Azt mondja Haraszti testvér, hogy ez a 12 év (1956-1968) volt életének a legnehezebb korszaka, mert úgy érezte, hogy valahol eltévesztette az utat. Úgy érezte, hogy félreismerte és félreértette Istennek az elhívását. Lelkiismeretfurdalásai voltak, hogy miért kellett elmennie Magyarországról, otthagynia azt a magyarországi misszió-munkát, amely pedig kitöltötte az életét.

A megvilágosodás és megnyugvás akkor indult el, amikor 1968-ban először kapott meghívást Kún Gyula torontói lelkipásztortól, hogy megjelenjék a Rámai magyar baptista táborban, ahol az amerikai és kanadai magyar baptisták minden év júliusában nagy számmal összejönnek, örülnek egymás társaságának és együtt tanulmányozzák az igét. Ezzel indult el az a fölismerés Haraszti testvérben, hogy ő elhívást kapott az amerikai és kanadai magyar baptista misszió megújítására és életben tartására. Azután 1972-ben – mint említettük – megismerkedett Billy Grahammel, s akkor indult el azon az úton, amelyet úgy mondunk, hogy Billy Graham személyes képviselője és tanácsadója kelet-európai ügyekben.

Később a Billy Graham Evangélizációs Társaság hivatalosan is alkalmazásba állította Haraszti testvért (1986), és a kelet-európai missziómunka igazgatójává kinevezte. Ebben a munkában látta meg Haraszti testvér és mindazok, akik munkájával kapcsolatba kerültek, hogy Isten tervszerűen készítette őt elő a kelet-európai Billy Graham-munkának a megnyitására. Magyarországi kiképzése során tanulnia kellett a marxista filozófiát, nyelveket tanult (angol, francia, német), orvostudományt tanult, teológiát tanult és lelkipásztori gyakorlatot nyert. Mindezek nélkülözhetetlenek voltak egyrészt az amerikai és kanadai magyar baptista misszióban, másrészt Billy Graham kelet-európai munkájának az előkészítésében. Billy Graham őt tekintette annak a diplomatának, aki föl volt készülve arra, hogy Kelet-Európában a kommunista vezetőkkel és egyházi vezetőkkel tárgyalni tudjon. Ezen munkája közben tanulta az orosz nyelvet magántanároktól. Fölvételt nyert a Moszkvai Állami Egyetemre (1985), de elfoglaltságai nem engedték, hogy kimenjen mint rendes hallgató. Mindezeken a helyeken Haraszti testvér iránt bizalom alakult ki, mert megtapasztalták azt, hogy ő a nem hívőknek adott szót is szentnek tartotta, hiszen a Szentírás azt mondja, hogy a ti szavatok legyen igen–igen és nem–nem.

Ezek a tulajdonságok tették Isten kegyelmes vezetése folytán alkalmassá Haraszti testvért arra, hogy Billy Grahamnek utat készítsen Kelet-Európában. A kelet-európai hívők és nem hívők is úgy nevezték, hogy a the forerunner, az előfutár, az útkészítő. Adja Isten kegyelme, hogy most, amikor mind az orvosi munkától (1994), mind Billy Graham kelet-európai munkáinak az aktív továbbfolytatásától Haraszti testvér visszavonult (1991), legyen még ideje és alkalma, hogy ennek a mozgalmas és tartalmas életnek az útját könyveiben mindnyájunk okulására megírhassa!

Ez a rövid bemutatás hiányos volna, ha nem emlékeznénk meg Haraszti testvér hűséges munkatársáról, Dr. Bán Rozáliáról, akivel 1943. július 11-én házasságot kötött a Soltvadkerti Baptista Imaházban. 50 éves házassági jubileumukat ugyanott ünnepelték 1993. augusztus 29-én. Bán Rozália édesanyja meghalt, mikor a gyermek 11 éves volt. Ennélfogva ő nem jutott tovább a négy polgárinál. De férjével együtt ő is föl akart készülni az orvosmisszionáriusi szolgálatra. Miután férjhez ment, beíratkozott az Újpesti Könyves Kálmán Gimnázium Dolgozók Gimnáziuma tagozatra (esti gimnázium). Három gyermek volt jelen (József, Rózsa, Céleszta), mikor az édesanyja átvette jeles érettségi bizonyítványát (1947). Ennek birtokában fölvételt nyert a Budapesti Orvostudományi Egyetemre (ma Semmelweis Orvostudományi Egyetem), ahol 1955. szeptember 10-én orvosdoktori oklevelet szerzett. Most már öt gyermek (József, Rózsa, Céleszta, Bence, Pálma) volt jelen a diploma átadásánál. Ez világviszonylatban is ritka, sőt talán egyedülálló teljesítmény, hogy egy ötgyermekes családanya orvosdoktori diplomát szerezzen. Férje átadta neki az ő szülészeti és nőgyógyászati kórházi állását (Balassa János Kórház, Budapest, VIII. Vas utca 17.). Így a feleség is kapott egy egyéves klinikai kiképzést, mielőtt Magyarországról eltávoztak 1956. november 14-én. Dr. Rozália férjével együtt folytatta az amerikai szakkiképzést. Mint föntebb már említettük, ő kórboncnoki és laboratóriumi orvosnak tanult. A kiképzés befejezése után három évet töltött az atlantai székhelyű és világhírű Communicable Disease Centerben mint orvostiszt (Medical Officer) a virológiai szekcióban. Végre 1966-ban férjével együtt orvosi rendelőt nyitottak Atlanta egyik kertvárosában, College Parkban. Dr. Rosalie Family Practice-t végzett. Dr. Alexander pedig (a betegek csak így hívták őket) sebészeti praxist végzett. Rendelőjüket 1970-ben Riverdale, Georgiába költöztették, 1980-ban pedig Stockbridge, Georgiába. Dr. Rosalie-t több kórházban megválasztották a Family Practice Department vezetőjévé (South Fulton Hospital, Henry General Hospital Atlanta kertvárosaiban). 1973-tól a Medical College of Georgia oktatója (preceptor), 1982-től pedig Assistant Professor a Family Practice Departmentben (Rendkívüli Egyetemi tanár), nemcsak a Georgia Állami Orvosi Egyetemen (Augusta, Georgiában), hanem az Atlantai Emory University Medical Schoolban és az Atlantai Moorehouse Medical Schoolban is (fekete orvosi egyetem).

Haraszti testvérék visszavonultak az orvosi munkából 1994. július 31-én. Van öt élő gyermekük, 7 unokájuk, 3 dédunokájuk. Gyermekeik közül József pszichiáter, Rózsa gyermekgyógyász, Pálma családi orvos, Leland szülész-nőgyógyász, unokájuk Anisa rendkívüli egyetemi tanár Augusta, Georgiában.. Mint említettük, energiájukat most könyvek írására fordítják. Dr. Rosalie ebben a munkában is hű segítője férjének. Ő rendezi a több ezer dossziét, intézi férje levelezését, a háztartást, a bevásárlásokat. Az áruházakban sokszor találkozik régi betegekkel, akik megölelik és azt mondják: Ó, bárcsak vissza tudna jönni a rendelőbe.„ Amióta eltávozott, nem találtak ilyen kedves, törődő és képzett orvost. Férje azt mondja, hogy felesége hűséges helytállása nélkül sem a Billy Graham-munkát, sem a Lelkészcsere Programot nem tudta volna elvégezni.

Kovács Géza

110 éves az Ócsai Baptista Gyülekezet

Gyülekezet születik Ócsán

A kezdet

Az ócsai baptista gyülekezet „fogantatása" egy budapesti városszéli csárdában, az ún. Tüske csárdában történt, 1887 tavaszán. Ide tértek be kicsit megpihenni a Budapesten piacozó ócsai asszonyok. Csapatostól mentek ...

Egyszer csak arra lettek figyelmesek, hogy egy 22 év körüli fiatalember – egyszerű lajbis parasztfiú – előállt és a csárda közönségének ámulatára, magával ragadó isteni erővel Jézus Krisztusról, Isten szeretetéről és a megtérés szükségességéről kezdett beszélni. Néhány ócsai asszonyra úgy hatottak szavai mintha egyenesen Isten szólt volna hozzájuk. Nem is hagyták annyiban a dolgot, hanem meghívták Ócsára a lelkes evangélistát, Udvarnoki Andrást.

Három asszony még abban az évben augusztus 22.-én be is merítkezett Budapesten, a Wesselényi utcában. E három bátor asszony: Bencsik Istvánné (Mátyás Julianna) Göbölös Pálné (Göbölös Julianna) és Szűcs Pálné (Göbölös Mária) lettek a gyülekezet alapító tagjai. Az első három évben Ócsán csak nők – 10 asszony és egy 14 éves leány – tértek meg. Rendszeresen tartottak istentiszteleteket, előbb Fazekas Józsefné, majd Gudman Pálné házánál. Amikor nem jött vendégigehirdető, az asszonyok végezték ezt a szolgálatot is. Különösen Szűcs Pálné és Bencsik Istvánné kaptak ilyen lelki ajándékot.

A hőskor

Hithősök voltak ezek az asszonyok. A hitük által egészen megváltozott az életük. Bátor evangéliumi missziójuk azonban nagy ellenállásba ütközött a faluban. Összefogtak ellenük a férjek, a rokonok, a hatóság és az egyházak. Egyiküket a férje támadta meg. Kocsilőccsel ütlegelte. A karjában lévő kislányát úgy megütötte, hogy a kislány egész életére megmaradó sérülést szenvedett. Gudman Pálné házát – ahol az összejövetelek voltak – felgyújtották és az porig égett. Mivel korábban egy dühöngő férfi már többször ezzel fenyegette Gudmannét, ő megemlítette ezt a csendőröknek. Mire a csendőrök – alaptalan gyanúsítás címén – bebörtönözték Gudman Pálnét.

Az első három megtérő férfi – három 18–22 év közötti fiú – a megtért asszonyok gyermekei voltak. Aztán felnőtt férfiak is megtértek – köztük többen a már megtért asszonyok férjei. Az 1890–es évek elején tért meg Kánai József, aki aztán sok éven át igehirdetői szolgálatot végzett a gyülekezetben. Kánai István 23 évesen tért meg. Apja áztatott kötéllel verte véresre, majd fejszével akart végezni vele. De a fiú megfogta apja kezét, hogy megóvja őt a gyilkosságtól. A bántások és üldözések azonban csak nagyobbra gyújtották a bizonyságtevő hithűség tüzét. A századfordulóra már 80 fölé emelkedett a bemerített tagok száma.

Az úttörő szolgálatot – mint láttuk – Udvarnoki András végezte. Ő azonban hamarosan a hamburgi teológiára ment tanulni. Az ócsai missziós szolgálat irányítását Seres Sámuel vette át, aki Szadáról járt Ócsára és 1901-ig irányította a faluban a missziómunkát, Istentől nyert bölcsességgel és fáradtságot nem ismerő buzgósággal.

Imaházépítés

A növekvő gyülekezetnek földi otthonra volt szüksége. Riegel Ambrusné egy telket ajándékozott a gyülekezetnek, ami ma is az imaház telke. 1896-ban nagy lelkesedéssel és áldozatkészséggel felépült a 10 méter hosszú, 7 méter széles és 4 méter belmagasságú imaház vályogból. 1897 augusztus 1-én tartották az ünnepélyes megnyitót bemerítéssel egybekötve.

Önállósulás és lelkipásztorok Ócsán

A 110 éves gyülekezet 96 évvel ezelőtt 1901-ben önállósult, amikor Szabó András hívták meg lelkipásztornak. A Vasút utcában vásároltak egy nagy telket rajta kis házzal, ahova a lelkipásztor családja költözött. Ettől kezdve a mai napig 14 önállóan meghívott lelkipásztora volt a gyülekezetnek. Nyolc olyan lelkipásztor volt Ócsán, aki

Szabó András

csak 3 évig, illetve annál kevesebb ideig töltötte be itt a szolgálatot. Volt két olyan pásztor, akik egyenként 15 évig szolgáltak. A további négy lelkipásztor pedig egyformán 7 évig volt a gyülekezet pásztora.

A gyülekezet pásztorai voltak:
Szabó András 1901–1908 (7 év)
Joó Ferenc 1910 – 1913 (3 év)
Búzi Károly 1913 – 1915 (2 év)
Kalocsa Lajos 1922 – 1923 (1 év)
Mészáros Sándor 1924 – 1926 (3 év)
Dr. Tresanszki Vilmos 1934 – 1949 (15 év)
Ruszcsák György 1949 – 1950 (1 év)
Dajka József 1951 – 1954 (3 év)
Hetényi Pál 1954 – 1961 (7 év)
Kovács Géza 1961 – 1964 (3 év)
Háló Gyula 1964 – 1971 (7 év)
Fodor János 1971 – 1986 (15 év)
László Imre 1986 – 1993 (7 év)
Kiss Tibor 1994 – 1997 (3 év)

A gyülekezet történelmének lelki hullámvölgyei voltak azok az időszakok, amikor önállóságát feladva más gyülekezet lelkipásztorának a gondozására szorult. Vagyis ezekben az években tulajdonképpen körzeti állomásként kezelték a gyülekezetet. Ilyen körzeti pásztorok voltak:

Beharka Pál 1915 – 1919 (Bapt. Árvaház) 5 év
Csopják Attila1919 – 1922 (Kispesti Gyül.) 3 év
Kristóf Domokos1927 – 1930 (Bp. József u. Gyül.) 3 év
Bán Gábor1930 – 1933 (Orgoványi Gyül) 3 év
Dobner Béla1950 – 1951 (Fóti Gyül.) 2 év

Beharka Pál

Voltak pásztornélküli évek is, amikor – mint jelenleg is – a helyi vezetők és ún. ügyvezető lelkipásztor álltak a gyülekezet élén. Két alkalommal tartott aránylag hosszabb ideig az ilyen időszak. Szabó András után 1908–1909-ben 2 évig és 1993–94-ben László Imre lelkipásztor után 1 évig.

Ha az alapító Seres Sámuelt és az Ócsát körzeti állomásként kezelő pásztorokat is beszámítjuk, az ügyintéző pásztorokat nem számítva, a 110 év alatt összesen 21 lelkipásztor szolgált az ócsai gyülekezetben.

Az ócsai gyülekezet lelkipásztorokat is adott a közösségnek. E gyülekezetből indultak pásztori szolgálatra a következők:
Bán Gábor
Hetényi Lajos
Láng Mátyás
Megyeri Lajos és
Pátkai Béla

Jelenleg a Teológiai Akadémia Missziói Szakán tanul Bathó Tibor.

A taglétszám

Tanulságos végignézni az ócsai gyülekezet taglétszámának az alakulását. Hőmérő ez a statisztikai adatsor. Amikor a gyülekezet jó lelkiállapotban, egységben és békességben munkálkodott, az hamarosan megmutatkozott a tagok számának a növekedésében is. Természetesen más tényezők is befolyásolják a taglétszám alakulását. Így pl. az ideköltözők, vagy az elköltözések. Ócsa esetében mindig inkább ideköltözésekről lehet beszélni. Persze az ideköltözést is erőteljesen meghatározza a gyülekezet lelkiállapota. Rossz lelkiállapotú gyülekezetbe ritkán költöznek a hívők.

A kezdeti ébredési időszak nyomán 1908-ig mintegy 110-re nőtt a tagok száma. Az ezt követő 15 évben csaknem a felére csökkent. A húszas évek közepén gyors növekedés volt, majd megint jelentős csökkenés következett. A 30-as, 40-es években 80–90 között megszilárdult a létszám, de ugyanakkor stagnált. Az 50-es évek második felében és a 60-as évek elején a korábbinak mintegy a kétszeresére, mintegy 160 főre nőtt a taglétszám. Jelentős számú megtérés volt – a kommunista kurzus ellenére – de számosan költöztek is Ócsára. Az utóbbi 30 év missziójának eredménye és öröme, hogy ezt a megnövekedett létszámot nagyjából megtartotta. Ha azonban azt is figyelembe vesszük, hogy ezekben az évtizedekben – különösen az utolsó évtizedben – jelentős számban költöztek hívő testvérek Ócsára, ez inkább stagnálást mutat, mint hatékony és növekvő evangéliumi missziót. Az lenne ugyanis kívánatos, hogy a megnövekedett gyülekezet ne csak megtartsa „ami nála van", hanem jelentős növekedést érjen el mind a megtérésekben, mind más missziós tevékenységben.

Külmissziós tevékenység

Az ócsai gyülekezet a kezdeti ébredési időszakában jelentős, Ócsán kívüli missziót is kezdeményezett és végzett. A környező falvakban sorra gyúltak meg az Evangélium fáklyái. Gyülekezetek alakultak Inárcson, Alsónémedin, Bugyin. Missziós kezdeményezések jöttek létre megtérőkkel Dabason, Gyónon, Pakonyban az ócsai szolgálattevők közreműködésével.

Ezek közül némelyek évtizedekig éltek és működtek. Az ott megtérők közül többen Ócsára is költöztek, vagy házasodtak. Így került ide be a Deli család, Galambosék és mások. Sajnos ezek a gyülekezetek és szórványok már az 50-es évekre sorra mind megszűntek. Úgy gondolom nagy adóssága ez a jelenlegi Ócsai gyülekezetnek! Az a gyülekezet, amely nem szül – vagyis evangéliumi missziós kezdeményezéssel nem hoz létre – új gyülekezeteket menthetetlenül a stagnálás, majd a sorvadás útjára kerül. Amely test már nem szülőképes, annál megkezdődött az elöregedés, és a halál felé vett irányt. Eleink ezt a Szentlélek késztetése alapján jól tudták és teljes igyekezettel azon munkálkodtak, hogy az „élő vizek

folyamai" rajtuk át a környező településeket is elérjék.

Ócsának jelenleg még egy körzeti állomása van Ladánybene, egy kis imaházzal és még egyetlen taggal. Valamikor itt is eleven lelki élet folyt. Biztató és reményt keltő, hogy a közelmúltban többen elhatározták: Ladánybenén új evangéliumi missziót kezdenek. Fontos, hogy a gyülekezet imahátterével és támogatásával ez megtörténjék.

Országos jelentőségű események Ócsán

Meg kell még emlékeznünk az Ócsai Baptista Gyülekezet három kiemelkedő jelentőségű eseményéről.

Az első, hogy 1905-ben Ócsán ülésezett a baptisták Országos Közgyűlése. Ezen a közgyűlésen fogadták el hazai közösségünk első hitvallását, amelynek alapján – még abban az évben – a baptisták Magyarországon állami elismerést nyertek. Ezt a hitvallást azóta is Ócsai hitvallásnak hívjuk. Több évtizedes közjogi harc és törekvés eredménye volt ez az elismerés. (Ugyanakkor a hivatalos állami elismerés tette teljessé a már addig is feszülő belső ellentétet a hazai baptisták két irányzata között. Az elismerés nyomán létrejött az „elismertek" és az elismerést elutasítók, az un. „el nem ismertek" szövetsége. 15 évig tartott ez a kettéválás. 1920-ban – a megcsonkított országban – ismét helyreállt a baptista közösség egysége.)

A másik jelentősnek mondható esemény volt Ócsán, hogy 1906-ban itt kezdte meg működését az első baptista általános iskola, Nagy Pál tanító irányításával. Bár rövid életű volt ez a kezdeményezés, de mint hazai egyházunk első ilyen irányú tevékenysége – és mivel éppen Ócsán történt – méltó a megemlékezésre. (Ezen a téren csak az utóbbi évtizedben történtek újabb kezdeményezések. Tudtommal jelenleg is csak egy baptista általános iskola működik országunkban, a Menedék Alapítvány alapításában Bodrogon. Ugyanott baptista óvoda és egy nagyon sikeresnek mondható baptista zeneiskola is működik. Friss kezdeményezés e téren, hogy az 1997/98 tanévben megnyitotta kapuit a Baptista Teológiai Akadémia un. civil tagozata, ahol egyetemi szinten történelem, kommunikáció és zenei szakon lehet tanári diplomát szerezni.)

A harmadik országos jelentőségű kezdeményezés volt Ócsán a Baptista Árvaház megalapítása. 1910–12 között Joó Ferenc és felesége Ócsán „telket vásároltak árvaház céljára, lakásukban szobát rendeztek be gyermekágyakkal és árvákat vettek gondjaikba". 1917-ig működött Ócsán – a kezdeti nehézségekkel küszködve – az Árvaház. Ekkor Budapestre telepítették át és ott épült meg és teljesedett ki a működése.

Tanulságos megfigyelnünk, hogy mindhárom országos jelentőségű esemény, illetve kezdeményezés az ócsai gyülekezet első, növekvő és ébredési korszakában történt. Bár az Árvaház hirtelen elköltözését ócsai gyülekezet lelki hanyatlásával kell összefüggésbe hozni. Minden gyülekezet akkor képes jelentős missziós kezdeményezésekre, amikor a Szentlélek uralma alatt élve egységes, gyümölcsöző, vagyis folyamatos ébredésben van része.

Joó Ferenc és neje

Tanulságok

A történelem az élet tanítómestere – tartja a régi mondás. Tanuljunk a múltunkból! Tanulmányozzuk, hogy amikor sorvadás és fogyatkozás állt be a gyülekezet életében, miért történt: és amikor gyümölcsöző növekedés volt, mi volt annak a gyülekezeti háttere? Ne ismételjük meg a hibákat, de tegyük – a mai körülményeknek megfelelően – azt, ami életet támasztott és növekedést eredményezett!

Az ócsai gyülekezet most ismét egy új kezdés előtt áll. Megfigyelhető, hogy minden gyülekezet életére és misszió-jára nagy mértékben meghatározó – talán néha túlságosan is – a lelkipásztor személye, kenete és elhivatottsága. Fontos tehát, hogy ez a gyülekezet találjon rá arra a pásztorra, akit az Úr küld ide. Mert – mint minden gyülekezetnek – ennek a gyülekezetnek is – egyedüli jó Pásztora van, Jézus Krisztus, akinek a vérén megvásárolt tulajdonai vagyunk. Ismerjük fel és kérjük el az Úrtól azt a lelkipásztort, akit ő küld Ócsára.

„Hitetek Istenbe vetett reménység is legyen!" – szólít fel bennünket Péter apostol (1Pt 1:21/b). „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz" – valljuk mi is a Zsidókhoz írt levél írójával (Zsid 13:8).

Amikor emlékezünk a múltra, a 110 esztendőre, a hűséges vezetőkre és a számtalan szolgálattevőre, emeljük fel tekintetünket a változtathatatlanul hű Megváltónkra, Jézus Krisztusra! (Zsid 12:2) Benne vetett szilárd hittel reménykedjünk egy győzelmesebb jövőben. Reménykedjünk abban, hogy ez a jelenlegi – most ünneplő – egységesen élni és növekedni akaró ócsai gyülekezetet megeleveníti és megerősíti az Úr arra, hogy gyümölcsözése és növekedése legyen itt helyben, és ismét kizendüljön innen győzelmesen az Evangélium a környező településekre is.

110 év alatt sokat alakult körülöttünk a világ, itt Ócsán is. A történelem Ura kimunkálta azt, hogy ma együtt ünnepelünk – ökumenikus testvéri közösségben – a nagyobb és régebbi történelmi egyházak lelkészeivel, és a falu tisztelt polgármesterével. – Ugyanakkor a nagyrészben hitetlenné vált, Istentől távolra sodródott emberek tengere vesz körül bennünket az egész országban és itt a faluban is. Különkülön, de egymásért imádkozva és egymást támogatva kell mindent megtennünk azért, hogy ebben a faluban is minél több ember ismerje meg az Evangéliumot, s az Evangélium által Jézus Krisztust. Ő az üdvösség egyetlen útja! De e földi életünk, társadalmunk, a közerkölcs tisztulásának, a boldogabb, békességes életnek is egyetlen igazi reménysége.

IFJÚSÁG A GYÜLEKEZETBEN

Fiataloknak, ifjúsági csoportok vezetőinek

Joseph S. Bednar:

3. AMIKOR AZ ÉLET IGAZSÁGTALAN

A mű eredeti címe: Crises, Disappointment, Divorce

Ez nem igazságos!

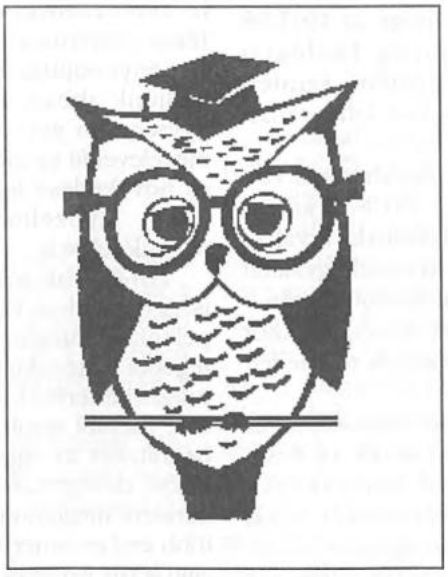
Sokszor halljuk ezt a kijelentést. Talán meg sem tudnánk számolni hányszor. Pl. A bíró büntetésből lefújja a játékot – ez nem igazság! Elhangzik a sípszó, de még nem készültél el – ez sem igazság. De ez még nem minden. Legjobb barátod, akinek édesanyja babát várt, elvetélt – ez nem igazság. Osztálytársadat fiatalon halálos kór támadta meg, amely az életét követelte – ez nem igazság. Pedig ezek távolról sem olyan jelentéktelen dolgok, mint a játék területén tapasztalt igazságtalanság. Vagy nem így van?

Milyen nagyszerű lenne, hacsak a sportban való gyenge felkészültség volna az életben a legrosszabb megemészteni való dolog. Sajnos azonban ezek még csak meg sem közelítik az igazi bajokat. Nehéz elképzelni, hogyan lehet elviselni az élet valódi igazságtalanságait Isten nélkül, pedig nagyon sokan megpróbálják. De mi ne tartozzunk ezek közé. Lássuk meg Habakuk példájából, hogyan kell az Úrra hagyatkozni és az élet igazságtalan dolgait kezelni.

Habakuk gyötrelme

Nem az számít, hogy mi mennyire szerettük volna, ha másként történnek a dolgok, az élet igazságtalan. Néha a legőszintébb, leghívőbb ember is úgy érzi, hogy az egész világ összefog ellene minden ok nélkül. Olvassuk csak el Habakuk próféta könyvének első fejezetéből az első 4 verset. Emlékszünk olyan időkre, amikor felháborított „az erőszak, az önkény" és mert nem érvényesült az igazság?

Amikor Habakuk panaszkodott Istennek a Júdában uralkodó igazságtalanság miatt, az Istentől kapott válasz nem vidámította fel túlságosan a prófétát. Az 5:11 versekben olvassuk, hogy Isten azt ígérte, majd elküldi a gonosz babiloniakat, akik sokkal rosszabbak, mint Júda és általuk bünteti meg az igazságtalanságot. Ez igen! Habakuk alig akart hinni Isten válaszának, és ezért a 12-17. versekben tovább panaszkodik. Talán Isten szőrszálhasogató lenne?

Habakuk igazságos ember és nagy gondot okozott neki megérteni, miért mennek a dolgok úgy, ahogy nem kellene. Mi sem

vagyunk tökéletesek és valahogy abba a tévedésbe esünk, hogy összezavarnak a világ problémái. Nehéz felfogni, hogy a jó emberek miért szenvednek, míg a gonoszok látszólag büntetlenül vétkeznek.

Számtalan ilyen eset szíven ütött már az életben. Csodálkozva kérdezzük; miért mennek rosszul a dolgok, mikor mindent megpróbálunk, hogy jó legyen? Nézzünk csak szét magunk körül a világban. Nap mint nap tele vannak a hírlapok az igazságtalanság példáival a modern rabszolgaságtól elkezdve a törvényes rendszer alól kibúvó korrupcióig a közélet minden területén. Számunkra nem az a döntő, hogy a világban ezek a problémák mekkora méreteket öltenek, vagy hogy egyéni életünket mennyire érinti, hanem az, hogy a mi Urunk mindeneknél hatalmasabb és kezében tartja a dolgokat. Ő azt akarja, hogy Hozzá forduljunk, mert Nála biztonságban érezzük magunkat. Lehet, hogy nem értjük

meg teljesen a problémák okát, amikkel az életben találkozunk, de Isten bizonyosságot ad afelől, hogy Ő Ura a helyzetnek.

Isten szuverenitása, felsőbbrendűsége

Olvassuk el Habakuk 2:1-20-at. Ez a szakasz olyan igazságot tartalmaz, amely bárkit, aki mindenre azonnali választ keres, zavarba ejt. Az igazság az, hogy a válasz nem mindig világos, de Isten tudja, mi a válasz. Bizonyos helyzetekben minden panasz és aggodalom hiábavaló, nem változtat a tényen, ahogy itt is megmondta Isten a prófétának. Ebben az esetben a gyötrelem csak „olaj a tűzre" – kár a fáradtságért (13. v.).

Isten szuverén ÚR, ami azt jelenti, hogy abszolút hatalma van és független – nincs alárendelve az emberi szeszélyeknek és problémáknak. Isten minden helyzetben úgy cselekszik ahogy akar, vagy ha jónak látja egyszerűen nem tesz semmit. Csupán az, hogy Habakuk nem látta a logikai összefüggést, amiért Isten rájuk küldte a babiloni hadsereget, még nem változtatott a tényen, hogy az ÚR tudta, és minden esetben tudja, mit miért cselekszik és mi a legjobb mindenkinek.

Volt-e már olyan idő életedben, amikor nehéz, zavaros helyzeted jóra fordult, pedig azt gondoltad, ez soha nem lehetséges. Isten nem kárhoztat minket félelmeink vagy kérdéseink miatt. Ő azt akarja, hogy forduljunk Hozzá, maradjunk Vele kapcsolatban akkor is, ha csüggedünk, csakúgy, mint amikor jól mennek a dolgok, hódolattal vagyunk Iránta, és dicsőíteni szeretnénk.

A feleletet majd nyilvánvalóvá teszi a maga idejében a 3. vers szerint. Miután minden tőlünk telhetőt megtettünk, hogy megküzdjünk egy-egy nehéz helyzettel nem tehetünk mást, mint megvárni, míg Isten elvégzi a többit. A megoldás „biztosan bekövetkezik, nem marad el".

Reménységünk bizonyos

Habakuk könyvének 3. fejezete nagyszerű bizonyságtétel a hitről, mert olyan valaki mondja, aki elismerte, hogy nem ért meg mindent. Ennek ellenére Habakuk azt is tudta, legjobb, ha megmarad abban a hitben, hogy Isten úgy fog cselekedni, ahogy eleve határozott.

Habakuk a 3. versben elismeri Isten korábbi győzelmeinek hírét és azt kéri, hogy ismételje meg azokat a próféták földjén.

Nyilvánvaló, hogy ez jó példa az igazságos emberek számára az egész történelem folyamán. „Én, az ÚR, nem változom meg", jelenti ki Isten Malakiás 3:6-ban. Cselekedete és irántunk való jóakarata sem változik, véghez viszi életünkben akaratát.

Júdát Isten a babiloni nép által büntette meg, de később ez a gonosz nép is elpusztult. Bár úgy látszik, hogy sok baja van az igaznak, míg az istentelen büntetlenül élvezi az életet, Isten azonban megígérte, hogy egy napon mindent végleg elrendez.

A várakozási idő nagyon nehéz. Ez nem kétséges. De Isten minden lépésünkben velünk van. Szent lelke segít nekünk kezelni minden nehéz és sötét helyzetet.

„De én vigadozni fogok az ÚR előtt, örvendezek szabadító Istenem előtt. Az Úr az én erősségem" (Hab 3:18-19).

Gondoljuk végig!

Mi az, ami ma legjobban emészt minket? A mindennapi élettel együttjáró küzdelmek? Esetleg személyi vagy családi problémák, amelyek olyan szörnyűnek tűnnek, hogy felvetődik bennünk a kérdés; Isten valóban Ura ennek a helyzetnek? Nem ez az első eset, mikor őszinte keresztyén ilyen kérdést tesz fel Istennek és nem is az utolsó. Ez előfordul, de Isten nem kárhoztat a félelmekért vagy kérdéseink miatt. Ő csak azt akarja, hogy Hozzá forduljunk, maradjunk Vele kapcsolatban akkor is, ha kételyeink vannak, éppen úgy, mint mikor minden jól megy és úgy érezzük, hogy Ő dicsőítésre méltó. Tény, hogy mikor látszólag semmi sem igazságos és még gondolatodtól is távol van az, hogy Őt imád, akkor nagyon fontos egyre közelebb húzódni Istenhez és nem eltávolodni Tőle. Csak így marad meg szívünkben iránta a bizalom.

Soha senki nem állította, hogy az élet könnyű. De ha bizalommal letetted életed Isten kezébe, akkor már óriási előnyöd van a hitetlenekkel szemben.

Jusson eszünkbe, hogy nem feltétlen szükséges tudni a választ minden kérdésünkre, elég ha ismerjük Őt, az Egyetlent, aki mindent tud.

Ford. Gerő Sándorné

Forrás: Young Teen YT Magazine, 1996. szeptember-december

Sokan élnek másképpen...

Fukk Loránt:

A Vízöntő korszaka

1962. február 4-én a bolygók az égen ritkán ismétlődő helyzetben álltak. Napkeltekor a Vízöntő jegyében a Nap mellett ott volt a Hold, a Merkur, a Vénusz, a Mars, a Jupiter és a Szaturnusz. A ha-gyományos hét bolygó egyetlen stelliumban állt. A Föld belépett a Vízöntő korszakába.

Ezt a rendkívül ritka csillagászati jelenséget a tavaszpont vándorlásával hozhatjuk összefüggésbe. „A Nap a tavaszpont precessziós útján 72 év alatt tesz meg egy fokot, 2160 év alatt halad át egy állatövi szakaszon (30 fok), 25 920 év alatt pedig bejárja az ekliptika egész körét.) Ezt a 25 920 éves ciklust nevezzük Nagy Napévnek. A 2160 éves ciklusok a világhónapok, a 72 éves ciklusok pedig a világnapok.

Az ilyen átlépés a korok között mindig válságokat hozott magával. Nagy jelentőséget tulajdonítanak neki az emberiség életében. A régi bölcsek a Nap útját világkorszakokkal hozták kapcsolatba aszerint, hogy a tavaszpont melyik állatövi csillagképben járt. A régi kultúrák számos helyen kifejezik ezeket az összefüggéseket. Ősi mítoszok és hagyományok őrzik a mai napig is az „aranykor" emlékét. Az aranykor azt az időszakot jelzi, amikor a tavaszpont az Oroszlán csillagképben vándorolt. A következő korokban az Oroszlán ősi tisztasága veszendőbe ment, elnyelte a múlt köde.

A világhoroszkóp négy sarkalatos pontját az Oroszlán, a Bika, a Vízöntő és a Skorpió foglalja el. Ezek a Nagy Napév fordulópontjai, ezért különösen kiemelkedő jelentőségük van.

A Nap a Vízöntő jegyében indul felmelkedő útjára, hogy kiszabaduljon abból a sötétségből, amelybe a Bikában hanyatlott. „A Vízöntő egyben a hanyatlás mélypontját, de a felemelkedés, újjászületés felé ívelő út kezdetét is jelenti."[2]

A Nap a Bika óta a sötét félívben jár. A Halak korszaka után, amely az elmélyülést és az egyetemességbe visszavágyó megismerés elemeit hozta, a Vízöntő óriási változásokat indít el a földi életben, felforgat mindent, hogy a régi világból megszülessen az új. Természetesen egy-egy világkorszak hatásai nem egyszerre állnak be. Az előző korszak végső szakaszában már felderengenek a következő kor eszméi. A Vízöntő a legválságosabb, de a legígéretesebb korszaka a Napciklusnak, „mert a pressziós Nap a Vízöntőben indul el jövendő újraszületése, magasba szárnyaló diadala felé."[3] Jelenleg az átmenet korszakát éljük. Ezeket a változásokat saját szemeinkkel láthatjuk, saját bőrünkön kell megtapasztalnunk.

A teozófiai mozgalom

A New Age-gondolkodás gyökerei nem XX. századi eredetűek. Kezdetei 1875-re nyúlnak vissza, amikor *Helena Petrovna Blavatsky* (1831-1891) vezetésével megalakult a Teozófiai Társaság. 1851-ben Blavatsky Londonba utazik, ahol találkozik egy tibeti férfival, *Morya Mahatmával*, aki szellemi vezetőjének mondja magát. Elmondta, hogy ők a Bölcsesség Mesterei, vagy Mahatmák, akik a Himalája titkos barlangjaiban rengeteg ősi könyvet őriznek és a titkok birtokában az emberiség fejlődését tartják a szemük előtt. Morya azért kereste Helenát Londonban, mert ő hivatott közvetíteni a nyugati civilizáció számára mindazt, amire a Bölcsesség Mesterei elérkezettnek látják az időt. Blavatsky hét évet töltött el Tibetben, hogy a világnak bölcsességet szerezzen. Küldetését mesterei két fő irányban jelölték ki. „Egyrészt az előtte feltárt igazságokra alapozva ki kellett dolgoznia egy olyan eszmerendszer alapjait, amely alkalmas az ősi keleti és a később kialakult nyugati valláskultúra legfőbb vonzásainak szintézisére, másrészt pedig létre kellett hoznia azt a világszervezetet, amely az így hozzáférhetővé vált igazságokat kutatni és képviselni hivatott valamennyi kontinensen."[4] A Bölcsesség Mesterei szerint a Titkos Tanítás azoknak a történelem előtti kinyilatkoztatásoknak az összessége, amely részekre bontva alapját képezi az ősi keleti vallásoknak, az okkult tudományoknak, bizonyos mértékben Mózes, majd a keresztyénség tanításainak is. Szerintük minden nép kapott egy-egy darabot az igazságokból és ezek fejlődtek később a különböző vallásokká a külső környezet és az egyes népek belső igényeinek megfelelően mítikus álruhába öltöztetve.

„A teozófia azonban nem jövendölésekkel, hanem következtetésekkel kíván foglalkozni. E következtetések kiindulópontja pedig a titkos Tanításnak az az alaptétele, amely szerint minden, ami a világegyetem részeként létezik, egy mindenütt jelenlevő, örök, határtalan és változhatatlan alapelvre, őslényegre vezethető vissza: az önmagában való feltétlen létezés állapotára. Ez az időtlen állandó magában foglalja a világmindenség valamennyi erőit és energiáit."[5] Abból, hogy minden felfogható létező és felfoghatatlan örök egész része, a teozófia azt a következtetést vonja le, hogy a világ minden létező eleme egyaránt tökéletlen, hiszen csak részként létezik, nem pedig a tökéletesség állapotában. Ezért törvényszerűen minden tökéletlennek a tökéletesség állapota felé kell törekednie. Minden létező számára kötelező a tökéletesedés törvénye. Ez a karma törvénye, amely az ősi keleti vallások alaptételei közé tartozik.

A teozófia a századfordulóra az egyik legszélesebb és leghatásosabb szellemi mozgalommá terebélyesedett. „A húsznál több európai ország között, melyre hálózata kiterjedt, nekünk, magyaroknak is megvolt az aktívan működő társulatunk, több kutató-szekcióval, tekintélyes könyvtárral, élénk nemzetközi kapcsola-

tokkal."[6] Széles kiterjedése a hadtudományban és a világpolitikában elenyésző, de a művészetekben jelentősebb szerepet kapott.

Alice Ann Bailey (1880-1949), Blavatsky követője már kidolgozta egy új vallás teológiáját. „Követelte minden olyan vallás megsemmisítését, amely nem kész lemondani arról az igényéről, hogy az abszolút igazságot képviseli."[7] Előkészítette egy egységes világbirodalom felállításának szervezeti alapjait. Iskolát alapított, amelyben az új világ szolgáinak képzését akarta megvalósítani. Bailey túlkapásai ellenére a teozófia tanainak hirdetői azt vallják, hogy nem dogmákról van szó tanításaikban, amelyeket vakon el kell fogadni, mert a vakhit nem lelki elmélyedésre és szellemi tevékenységre indít, hanem lelki lustaságra és fanatikus korlátoltságra. Ezeket a tanokat kritikával kell fogadni és elfogultság nélkül kell elmélyedni bennük, de belőlük csak azt kell elfogadni, ami meggyőződésünkké válik.

A teozófiát a késő ókori gnoszticizmustól különféle ezoterikus tanokig rengeteg hatás érte. Ezeknek a különböző hatásoknak a keveréke alatt vált a New Age-mozgalom egyik előfutárává és melegágyává.

A világ ébredése

A századforduló olyan tudományos és technikai felénkülést hozott, amelynek lendülete a mai napig is tart, sőt talán még fokozódik is. Az emberiség azonban mintha megrettent volna az újabb és újabb eléje tárulkozó veszélyektől, amelyek ellen minél jobban küzd, annál jobban elhatalmasodnak felette. Kialakult a XX. század utolsó negyedére a teljes telítettség és reménytelenség állapota. Amilyen magasra szökött a technikai szint, annál szembetűnőbb a kulturális megtorpanás. Az emberiség mély gödörbe jutott és egyre reménytelenebbül keresi a kiutat, amelyen keresztül megtalálhatná régi önmagát. Korunk annyira tele van borzalmakkal, hogy az ember akárhova tekint, mindenütt egy-egy apokaliptikus halálnem arcát látja. A különféle jóslatokból már ki sem lehet látszani. Korunk jelképe lett az atombomba. Csernobil hatásait többé nem lehet elfelejteni. Az emberiség végképp elszakadt és elidegenedett a természettől. Nem sikerült megoldani az előző korok problémáit, sőt még újabbak halmozódtak fel. Emberek milliói éheztek a mai napig. Szinte mindenki teljes létbizonytalanságba került, mert nem tudja, hogy mibe kapaszkodjon. „Nem lehet elég keveset élni ahhoz, hogy az ember a bajokon való segítésnek tökéletes időszerűtlenségét ne tapasztalja. ...A modern civilizáció gépszövevénye remekül működik, amíg jó idő van. ...Az államintézmény is csak jó idő esetén működik. Mihelyt szociális zavar, elégedetlenség, bizalmatlanság lép fel, válságba kerül. Az egész civilizáció normál időben jó. Nem számol azonban a mutációkkal és a katasztrófákkal, ami pedig a Vízöntőbe való átlépéskor... fenyeget."[8]

A szemléleti fordulópont a természettudósoknál következett be. Majd jobban felfigyeltek arra, hogy az emberi tudat beszűkült, az életszemlélet egyoldalúvá vált. Ezt a beszűkült emberi tudatot kellett tehát kiszélesíteni.

„A New Age új tudatmeghatározást követel: 'részesedő tudat' elfogadását. A külső világnak olyan belső összetételű világ felel meg, amely az egészre törekszik és részesedő szemléletet kíván kialakítani."[9] Az új korszak követői sem egyeznek meg abban, hogy a Vízöntő pontosan mikor jelentkezett. Ezoterikus vélemény szerint ittlétét a *„Hair"* című musical jelezte.

Az új korszak mozgalma tehát a 60-as évektől elkezdte hódító útját a világban. Terjedése mára hatalmas méreteket öltött. Érdekes jelenség, hogy a könyvkereskedésekben a teológiai és bölcseleti könyvek jelentős részét az ezoretikus munkák alkotják: antropozófia, teozófia, apokaliptika, asztrológia, új gnózis, meditáció, okkultizmus, parapszichológia, ufológia, korforduló, újjászületés, stb.

A New Age megpróbál választ adni a jelen gondjaira. Keresi egy olyan új szellemi és lelki kibontakozás útját, amely eleget tehet a felmerülő igényeknek. Az új eszmék, bár vallásos elemeket is tartalmaznak, mégsem nevezhetők vallási újrakezdésnek, de találhatóak benne vallásos elmélyülést kereső törekvések is.

Mi a New Age?

A New Age (Új korszak) a Halak jegyéből a Vízöntő jegyébe való átlépés, a korforduló mozgalma. „Lényegében olyan élesen meghatározhatatlan szellemi áramlat reménytkeltő jelszava, amely az embert újra a természet szerves részeként, a világmindenséget az emberiség anyaméhének fogja fel. Képviselői úgy érzik, hogy a valóságot nem lehet szellemre és anyagra, lélekre és testre feldarabolni, továbbá az emberben nem szabad szembeállítani és egymás ellen kijátszani a férfit valamint a nőt. Szerintük eljött a természet és Isten, a tudás és hit, a tudomány és misztika egységének a korszaka."[10] Az új szellemi keresésben az egységes formaadás kerül előtérbe, az egészet átölelő akarásban a szeretet jut érvényre. Az emberiségnek a belső személyesedés magaslatára, az „én-tudatra" kell emelkednie.

A New Age Catalogue című kiadványban ezt olvashatjuk a mozgalom lényegeként: „A New Age akkor kezdődik, amikor alkotó, erőt árasztó és együttérző módon élek. Akkor nyilvánul meg, ha a világomnak és minden alkotórészének lényeges, egész mivoltát elismerem és tisztelem. Akkor születik meg, ha minden embert, minden állatot, minden növényt és minden tárgyat páratlan dologként tisztelek, ugyanakkor azonban saját magam emberi szellemmel, értékkel és szentséggel áthatott részként becsülöm. ...A New Age emberi mivoltunknak planetáris valónkká való felemelése."[11]

Akkor tudjuk helyesen megítélni az új világmozgalmat, ha benne a társadalmi és szellemi megújulás vágyát is észrevesszük. A New Age tudományossága túl akar jutni a materializmus és az empirimizmus elavult tételein. A természettudományos korszakban a gép volt világszemléletünk alapvető sémája, a modern fizika alapján azonban új kiindulópont felé kell indulnunk: az egész, mint egység sokkal több, mint a részek összessége. „Az ember nagyobb egésznek a része. Az egyes ember mint cselekvő és megismerő élőlény mikro- és makrokozmikusan állalndóan éli saját magát, 'mint egy nagyobb egésznek a részét'. Az ember, mint egyedi lény kozmikus vagy 'planetárius' testvériségben

foglal helyet a mindenségben, és 'az egész élő valóság táncának részese'. A megtisztított környezet jelentőségét felértékelő új kultúra arra a meggyőződésre épít, hogy az állatok, a növények, a 'dolgok' lelkével kapcsolatban lehetünk. Minden egyes teremtmény egységben van az egésszel. Ez a tény panteisztikus megfogalmazásban tetszetőssé és elfogadhatóvá teszi a lélekvándorlást, a reinkarnációt, amire ugyan egyetlen bizonyítékunk sincsen. Érthetetlen naív optimizmusról, szubjektív megalapozású hitről van szó. A vallásos elem itt abban jut kifejezésre, hogy az emberek újjászületésükkel meg akarnak tisztulni és a lélek nyugalmi állapotába kerülni."[12]

Az irányzat hivatkozik a modern fizika és kozmológia legújabb eredményeire is. Ezek az eredmények *Fritjof Capra* elméleti fizikus értelmezésében váltak ismertté. Néhányan a parapszichológia eredményeit igyekszenek a mozgalom érdekében mozgósítani. Mindezekből láthatjuk azt, hogy bár a mozgalmat átitatja a tudomány és a technika kudarcai nyomán kialakult elégedetlenség, de mégsem válik tudományellenessé. Figyelnünk kell azonban arra is, hogy a New Age gondolkodás gyökerei mélyen behatolnak a metafizikába és a misztikába is. Az ezoterikus és asztrológiai tanok a legbizonytalanabb alapjai az irányzatnak. A mozgalom publikációiban rengeteg a túlzott egyszerűsítés, fogalomzavar és ferdítés. Ez a hatás akkor mutatkozik meg a leginkább, amikor nem természettudósokra, hanem a metafizikusokra vagy misztikusokra hivatkoznak.

A mozgalom egyik ismert alakja *Marilyn Ferguson* ezt írja a New Ageről: „Vezéralak nélkül, mégis erőteljes hálózat dolgozik ma mindenütt az egész világon, hogy radikális változásokat idézhessen elő. A követők bizonyos nyugati világnézetű és látásmódú alapelvektől megszabadították magukat, sőt még a történelem kontinuitását is megszakították. E hálózatot és tevékenységet 'szelíd összeesküvésnek' lehet nevezni a Vízöntő csillagképének jegyében."[13]

Ferguson *The Aquarian Conspiracy* (A Vízöntő Összeesküvés) című könyvében leírja az összeesküvés és az átalakulás négy fokozatát: 1.) belépés, 2.) kutatás, 3.) beépülés, 4.) összeesküvés.

Első fokozat: a belépés. Az ember talál a könyvesboltokban egy asztrológiáról szóló könyvet és olvasni kezdi. „A többségben ez a pillanat váltotta ki a spontán misztikus vagy pszichikus élményt."[14]

Második fokozat: a kutatás. A kíváncsiság felébredt. Egyre több könyv elolvasásával beleszokunk a New Age gondolkodásába. „Az ember úgy érzi, hogy valami értékeset találhat, ezért óvatosan vagy nagy hévvel keresni kezdi."[15]

Harmadik fokozat: a beépülés. A kereső ember „a titok kellős közepén él". Lehetnek kedvenc tanítói vagy módszerei, de egy belső gurura bízza magát. Meggyőződéssel és tudatosan csinálja végig a megismert gyakorlatokat. Életfilozófiát épít ki magának, mintha valamelyik okkult elmélet követője lenne.

Negyedik fokozat: az összeesküvés: A tanítványból összeesküvő lesz, aki minden embert meg akar győzni saját világnézetéről. Szerinte az egész társadalmat át kell alakítani és meg kell változtatni. Elképzeléséhez segítségül veszi a megtanult okkult ismereteket.

A New Age helyes kritikai mérlegelését megnehezíti a mozgalom sokrétűsége és meghatározhatatlansága. Óvatosan kell tehát bánnunk ezzel a jelenséggel, nehogy túlzásokba essünk.

Keleti hatások a New Age-ben

A hindu kali-yuga elmélet szerint a sötét korszak végső idejében élünk. Ennek tünetei, hogy az államok és társadalmak felbomlanak, háborúk, szociális felfordulások, ismeretlen betegségek tartják rettegésben az emberiséget. Szinte senki sem áll a saját helyén. Az egyik oldalon vagyon és hatalom, a másikon nyomor és szegénység. A keleti felfogás rendkívül nagy hatásúnak tartja az asztrológia egységeit az emberiség életében. A régi hindu felfogás az élet hosszát lélegzetvételekben állapítja meg. Ez a felfogás természetesen erőteljesen keveredik a számmisztikával is. „Az egészséges, normális ember életkora 72 év, vagyis a precessziónak egy foknyi útja. Az ember normális hőmérséklete 36 fok, ez 72-nek a fele: az egészséges ember érverése percenként átlag 72; percenként 18-szor veszünk lélegzetet, vagyis négypercenként 72 a lélegzések száma. Tudjuk, hogy a forgó Föld 1 foknyi elmozdulásának 72 lélegzetvétel felel meg, mint ahogy a precesszióban 72 év egyezett 1 fokkal. Ha az ember egy perc alatt 18 lélegzetet vesz, akkor egy nap – 24 óra – alatt 25920-szor lélegzik; ugyanennyi a Nagy Napévben lepergő földi évek száma. Ezek a számok tehát igen mélyen gyökereznek a lét törvényében és rejtelmes, örök összefüggéseket tárnak fel."[15] A hindu bölcsselet szerint a szabályos lélegzés meghosszabbítja az életet, valamint elősegíti a szellemi elmélyülést. A brahmani időszámítás nagy földi korszakokat említ, (jugák és klapák) ezek pedig mind a precessziós időszakon alapulnak.

A keleti vallások misszionáló hatást fejtenek ki a nyugati világban. Hatalmassá duzzadt mind Amerikában, mind Európában azoknak a száma, akik elfogadják és vallják a keleti világnézetet. A guruk valóságos iskolahálózatot létesítettek a hinduizmus tanainak hirdetésére. Sokat beszélnek a reinkarnációról és a lélekvándorlásról. A mai nyugati világban keverékét találhatjuk a hinduizmusnak és a zen-buddhizmusnak.

A hinduizmusban a legmélyebben benne gyökerezik a lélekvándorlás és a reinkarnáció. Az élet értelme és célja az, hogy az ember kiszabadítsa magát a karmából és kitörjön a lélekvándorlás állandó körforgásából. Ahhoz, hogy végigjárhassuk az üdvösség útját, három dologra van szükségünk:

1.) ismeretre és megvilágosodásra,

2.) vallásos gyakorlatra az istenek felé,

3.) kötelességeink naponkénti teljesítésére.

Az ismerethez és a megvilágosodáshoz szükség van a jógára. A jóga a keleti ember számára nem csupán testedzés, hanem egy olyan önkéntes iga, amelyet magára vesz, hogy ezáltal megváltsa magát a bűntől és ezzel csökkentse az újraszületések számát. A jógának négyféle alapformája ismeretes: 1.) Mantra-Jóga, 2.) Hatha-Jóga, 3.) Laja-Jóga, 4.) Rádzsa-Jóga. A legáltalánosabb jóga formát, a Hatha-Jógát csupán testgyakorlásnak használják. Minden hindu tudja azonban, hogy a jógának nemcsak az a formája van, ami nálunk általánosan ismert. A szellemi jóga sokkal magasabb

rendű. Csak a Rádzsa-Jógában érhető el a Brahman-nal való teljes egybeolvadás. Idáig már csak a legfejlettebb szellem juthat el. Az előző három fokozat csak ennek a bevezetése. A Rádzsa-Jóga minden jógatörekvés betetőző fokozata. „A jóga kitűnően felhasználható arra is, hogy a különböző világnézetek helyességét hiszékeny lelkek előtt bebizonyítsák."[17] A legtöbb ember azért fordul a meditáció vagy a jóga felé, mert misztikus erőket szeretne elnyerni.

A keleti tanoknak és rendszereknek a nyugati világba történő áthozatala félelmetes kavalkádot hozott létre a keresztyén tanításokon alapuló európai kultúrában. Emberek milliói használják úgy ezeket a tanításokat és világképeket, hogy valójában tudnák, mi áll mögötte. Ezekből alakulnak ki elferdült új rendszerek, és félig-meddig megtanult vagy átvett tudásból a visszaélések. A keleti és nyugati ember lelki alkata alapvetően más, így véleményem szerint nem hozhat sok jót maga után a tömeges vallási keveredés.

Keresztyénség és New Age

Az új világkorszak a keresztyén tanítások körül is forrongásokat indított el. A New Age nem mondható tipikus vallási mozgalomnak, bár sok vallásos elemet tartalmaz. A tömény materializmustól megcsömörlött emberiség újból a lelki és szellemi dolgok felé fordult. A keresztyén felekezetek körében is egyre nagyobb a váradalom a jövendő eseményeivel kapcsolatban. Vannak, akik új ébredést és a hit megelevenedését várják, de természetesen újra és újra előtérbe kerül az eschatológia problémája is. A New Age felhasználja ezt a keresztyén váradalmat tanainak népszerűsítésére.

A Vízöntő ősi jelképe a föld rögére termésfakasztó vizet öntő ifjú. „Az egyetlen jegy, amelynek jelképe egy fiatal férfi, ifjú ember. Önkéntelenül is az evangéliumi szavakra kell gondolnunk: AZ EMBER FIA, aki eljövendő."[18] Ezt a várakozást lovagolják meg a New Age apostolai. Sokszor hivatkoznak vallásos gondolkodókra és jelentős egyházi személyiségekre. Az apokaliptikus világvégeváradalmak megerősödtek és újra virágzanak. A Vízöntő a jézusi tanítás beteljesítőjévé lépett elő. „Én az Élet vizét hozom nektek - íme az Ifjú, az Ember Fia, az Élet vizének hozója: a Vízöntő!"[19] Óvakodnunk kell azonban ezekhez a fix időpontokhoz kötött jóslatoktól. Az időhöz kötött váradalom eddig még mindig csődöt mondott. „Krisztus jövetelének ideje kiszámíthatatlan, annak óráját meg nem mondhatjuk. Csak annyit tudunk: 'hirtelen' jön (Mk 13:36), azért éberen kell várni, teljes készenlétben, imádkozással és vigyázással. Mindenféle 'számítgatás' éppoly téves, mint a reménység feladása. A feladás többnyire a számításbeli tévedések következménye szokott lenni.Mégcsak a 'jelekkel' se spekuláljunk. Háborúk, ínség, nyomorúság, az egyház üldözése stb.: mindezek általában jellemzik az életet. Jellemzik nagyrészt még az egyház életét is a feltámadás és a paruzia közötti időben. Szinte 'normális' a bűnös világ ellenállása a felkínált élettel szemben. Mondhatjuk tehát: a végidő mindenkor egyformán közel van."[20]

A New Age-ben jelentős szerepet kapnak a guruk, a vallásos tanítók. Jézus Krisztus azonban nem egyszerűen vallásos tanító vagy vallásalapító, hanem Ő maga a Krisztus benne az isteni és emberi elemek csodálatos, emberi struktúrákat átlépő egységben vannak. Jézus Krisztus nem Buddha, sem nem valakinek a reinkarnációja. Váltsága által ingyen kegyelemből van örök életünk. Nem meditációra és megvilágosodásra, hanem imádságra és a kegyelem elfogadására van szükségünk. A döntő különbség a New Age és a kersztyénség között alapvetően az isteneszmében van. Mi Istent szeretetnek valljuk, míg a New Age csupán személytelen világszellemnek gondolja.

A New Age átvette és összeolvasztotta a keleti és nyugati vallásosság szimbólumait. Felhasználja a keresztyén alapfogalmakat, más köntöst húzva rájuk. A hinduizmusban az erőt és a hatalmat a kígyó szimbolizálja, míg a Bibliában ez a gonosz, a Sátán jelképe. Az egységre való törekvés és a keleti vallások erőteljes hatása miatt a New Age-t sokan az antikrisztus mozgalmával azonosítják. „Krisztus jövetele előjeleként emlegeti néhol a Biblia az antikrisztust. A Bibliának azonban nincs egységes képe róla. Az antikrisztust hol egyénnek, hol kollektív jelenségnek tünteti fel; hol a tévtanító, hol a tobzódó politikai hatalom képében jeleníti meg. Ennek tudatában óvakodjunk az antikrisztus nevet akár egyes történeti személyekre, akár történeti jelenségekre alkalmazni, noha tudhatjuk, hogy az antikrisztus már most tevékeny. Antikrisztus lehet egyszerűen a Krisztus-ellenes erők történelmi tömörülése, summázódása, mely igen különböző módon és igen különböző helyeken mutatkozhat. A politikai, gazdasági élet démonizálódásában éppúgy, mint a vallásos életben. Tehát az antikrisztussal kapcsolatban is jóságot kíván a Biblia."[21]

Új gnózis?

A világban tapasztalható válság a keresztyének között is jelentős méreteket ölt. Sokan lépik át a dogmatikai határokat, és a vallásos eszmék új kínálatai felé fordulnak. Az egyházi tanításon kívül más elméleti rendszerek és vallási gyakorlatok születnek. Ezek az új rendszerek az ezoterikus és a gnosztikus hagyományokat újítják fel. Hatalmas vonzerőt gyakorolnak a tömegekre egyházon kívül és belül egyaránt. A gnózis, a tiszta evangéliumot elferdítő tévtan már az első keresztyének között is sok zavart okozott. A vallási perspektíva akkori tágulásának gyakorlati eredménye az volt, hogy az isteneket azonosították. A gnoszticizmus kisebb részben tudomány is. Súlypontja a vallásos megismerésen alapuló életre, a megváltás útján való járásra esik. Elemeiből keleten való keletkezésre következtethetünk, mert feltűnően sok benne az asztrológikus anyag. A gnoszticizmus mitológiai és vallásbölcseleti anyagok felhasználásával, látszólag bibliai szövegek alapján megalkotta magának a kozmikus Krisztus fogalmát. A gnosztikusok világmegváltója azonban csak úgy viszonylik a Biblia Jézusához, mint a kép a valósághoz, bölcseleti elv az élethez.

Az ókori gnosztikusok és a New Age eszméi között félelmetes a hasonlóság. Megállapíthatjuk, hogy új gnózissal van dolgunk. A mozgalom erősen hangsúlyozza a tudatnövekedést. A mindent egységesíteni akaró tudattal helyettesíti a vallásos hitet is. A gnosztikusok a valóságnak

a teljességet felölelő és egységesített tudatára törekedtek. A New Age a gnosztikus modell nyomán a belső megvilágosodás ismeretszerzését tűzte célul. „Az új korszak lelkiségében Isten Szellemének működését látja, a Hal és Krisztus érája után a Vízöntő és a Szentlélek korszakának kezdetét várja."[22]

A mozgalom kritikai megmérését megnehezíti sokrétűsége. Csak úgy ítélkezhetünk helyesen, ha észrevesszük benne a társadalmi és szellemi megújulás vágyát. El kell azt is ismernünk, hogy a lelkipásztor is sok értékes lélektani elemet találhat a New Age-ben. A vallásos lelkesedést, a tenniakarást, a közösség érdekében történő újrakezdést szintén megtalálhatjuk a mozgalomban. Ha komolyan vesszük ezeket az igazságokat, akkor észre kell vennünk a kihívást, hogy a keresztyén valóságot el kell mélyítenünk és kapcsolatot kell találnunk a többi emberrel. „Minden vallásos elkötelezettség és lelkesedés próbaköve a másik ember, akiért felelősek vagyunk."[23]

Az új korszakkal és a megújuló vallásos mozgalommal kapcsolatban észre kell vennünk, hogy a világ meg akar változni, az elavult formákat le akarja vetni. A vallást érintő tételekkel és az erkölcsi vonatkozásokkal kapcsolatban a keresztyén embernek alapvető kritikus kérdéseket kell feltennie. Milyen a New Age kapcsolata Jézus Krisztussal és az Ő váltsághalálával? Milyen mértékben van szó panteizmusról az új mozgalomban? Hogyan állunk az isteni üdvösség közvetítésével? Milyen hatásokat vált és válthat ki az ember istenítése, a lélekvándorlás és a reinkarnáció tana.

A New Age elszánt optimizmusa kihívás a keresztyén teológia, a keresztyén spiritualitás és a lelkészi gyakorlat számára. A történeti egyházakkal kapcsolatban kifogásként emelik fel azt, hogy hagyományos lett a hit, nem áll mellette élő bizonyosság; az erőtlenné vált felfogások nem vonzóak a mai ember számára. *Karl Rahner* szerint az új vallásos mozgalmak rendkívülisége abban van, hogy a pénz, a politika, a gazdasági élet, a technika korlátain túl a transzcendentális Isten és a lelkiismeret világára is rákérdeznek és így korunk egyik reménységévé lettek.

A Bajorországi Katholikus Akadémia 1987. októberében konferenciát rendezett a New Age-ről. Walther Ch. Zimmerli a braunschweigi műszaki egyetem filozófia tanára érdekes tételt igyekezett bizonyítani: „A fordulat korának végét éljük át. A meghirdetett új korszak, ha egyáltalán beköszönt, akkor csakis a New Age-nek nevezett építmény romjaira épülhet."[24]

A korforduló és a közeledő kétezredik év váradalma igézetben tartja a világot. Sokan próbálják ezt a várakozást eschatologikus végidővé varázsolni. Könnyelműség lenne azonban, ha bármiféle jóslásba bocsátkoznánk. Nem lehet a New Agetől a végső időkre szóló eligazító üdvösséget várni. Nem szabad túlzó következtetéseknek helyet adnunk. A mozgalom szélesrétegűsége szinte lehetetlenné teszi alapos vizsgálatát. Óvakodnunk kell tehát a túlzott lelkesedéstől, de kerülnünk kell a dogmatikus megkeményedést is. Számunkra mindig annak a véleménye legyen a mérvadó, aki legyőzte a világot, és aki számára nem jelentenek akadályt korfordulók és hamis várakozás. A megoldást csakis tőle várhatjuk. Nem szükséges kétes következtetésekbe bocsátkozni vagy apokaliptikus végidőt hirdetni. A mai nap feladatai legyenek mindig fontosak, hogy készen tudjuk várni Őt. Ha megemlékezünk ígéretéről, akkor biztonságban van hitünk és életünk, hiszen Ő maga mondotta: *„Íme én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig."* (Mt 28:20)

Magyarázatok:

precesszió – a tavaszpont eltolódása az ekliptikán a Napnak és a Holdnak a Föld forgástengelyére gyakorolt vonzása következtében

ekliptika – az éggömbből a Föld Nap körüli pályájának síkjával kivágott főkör, amelynek mentén a Nap évi látszólagos mozgását végzi

karma – a hinduizmusnak az a tétele, hogy az élőlények jó vagy rossz sorsát a különböző életeikben, főleg pedig a megelőző életükben elkövetett tettek határozzák meg

ezoterika – belső, titkos ismeret, amely csak a beavatottaknak érthető meg, csak nekik hozzáférhető

panteizmus – Istent a természettől azonosító, a természet felett álló istenség létezését el nem ismerő filozófiai irányzat

reinkarnáció – a lélekvándorlásban valakinek új testi alakban való újjászületése

kozmológia – a világmindenséggel nem összefüggő egységes egésszel, tér- és időbeli szerkezetével foglalkozó tudomány

parapszichológia – az ún. okkult jelenségekkel való foglalkozás

guru – lelki tanítómester a hindu vallásosságban

okkult – rejtett, titkos, titokzatos transzcendentális – a tapasztalattól függetlenül létező dolog (Kant idealista filozófiai műszava)

Jegyzetek:

1. Baskay Ervin: A csillagfejtés könyve (Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1989, 295. p.) – 2. Uo. 300. p. 3. Ou. 305. p. – 4. Rátai János: A szellem kalandjai életen innen és túl (Minerva, 1988.) 40. p. – Uo. 41. p. – 6. Ou. 43.p. – 7. Vetés és aratás Evangéliumi folyóirat Elérkezett a „vízöntő" korszak; (1989. 2. szám, 51. p. – 8. Hamvas Béla: Silentium, Titkos jegyzőkönyv, Unicornis (Vigilia Budapest, 1987.) 80.p. – 9. Cserháti József: A New Age világmozgalom (Vigilia 1989. január 4. p.) – 10. Beköszöntött a Vízöntő „új korszaka"; Mérleg 1989/2. Jegyzetek 114. p. – 11. Uo. 114–115. p. – 12. Cserháti József: i.m. 5–6. p. – 13. Uo. 5. p. – 14. Vetés és aratás: i. m. 52. p. – 15. Uo. 16. Baktay Ervin: i.m. 295. p. – 17. Bulla András: Jógaiskola (Sport-propaganda Budapest, 1986. 7.p.) – 18. Baktay Ervin: i.m. 306. p. – 19. Uo. – 20. Török István: Dogmatika (Free University Press Amsterdam, 1985.) 483–484. p. – 21. Uo. 484. p. – 22. Mérleg: i.m. 116. p. – 23. Cserháti József: i.m. 6. p. – 24. Mérleg: i.m. 117. p.

SZOLGATÁRS – NÉ

A trafipax-os angyal

Diana Dillingham

Ezúttal örültem, hogy egy rendőr feltartóztatott. Gyerekeimet gondosan a hátsó ülésre ültettem, s a frissen vasalt ingeket, melyekre férjemnek az elkövetkező három héten szüksége lesz, melléjük helyeztem.

Nyugaton a nap fényes színtengerben merült alá. Szombat este volt. Hosszú út állt előttünk, de ez nem foglalkoztatott. Sokkal nagyobb volt az örömem, hogy ismét férjemmel lehetek.

Átmenetileg egy egyetemi városba költözött, hogy doktorátusára ott készüljön fel. Gyermekeim és én, lakhelyünkön maradtunk, hogy lányunknak ne kelljen iskolát váltania. Férjem minden második héten teszi meg a kétórás utat hozzánk, mi pedig – fiammal, lányommal – a közbenső hétvégen megyünk hozzá.

Ezen a hétvégén indulás előtt nagyon kimerült voltam. Tanítónő vagyok és az oktatás az elmúlt héten különösen megerőltető volt. Ezenkívül továbbképzésemen is záróvizsgát kellett tennem.

Mindezek teljesen lekötöttek, így észre sem vettem, hogy a megengedett sebességet lényegesen túllépem. Amikor egy rendőrautó kék fényét megláttam, szívem dobogását torkomban éreztem. Az útszélre kormányoztam, s leálltam.

Amikor a rendőr a kocsim mellé jött, letekertem az ablakot. „Tudja-e egyáltalán, hogy túl gyorsan hajtott?" – kérdezte. „Nem vettem észre – mondtam beismerően –, de nagyon bánom."

Kék szemét figyelmesen végigfuttatta a gyerekeken és az ingeken, melyek gondosan egymásra fektetve voltak a kocsiban elhelyezve.

„Hová igyekezett ilyen nagy sebességgel?" – Megneveztem a várost. Azután újra kérdezett: „Ott lakik?" „Nem, mi kétórányira lakunk attól, de férjem ott tanul. Így csak a hétvégeken látjuk egymást. Valószínűleg ezért hajtottam túl gyorsan; türelmetlenül, nála kívántam lenni."

A rendőr barátságosan válaszolt. „Így hát, Dillingham asszony, megtenné mindkettőnknek a szívességet, hogy lassabban hajt? – hogy biztosan célhoz érjenek." Hitetlenül néztem rá. Miért nem bírságol meg? A közlekedési rendőrök mindig kérlelhetetlenek szoktak lenni.

„Igen – mondtam még mindig félénken – megígérem, hogy lassan hajtok."

Amikor már messzebb voltunk, lányom megkérdezte: „Honnan tudta a rendőr a nevedet?" „Nem tudom – válaszoltam – talán jogosítványomról olvasta le."

„De hiszen meg se mutattad a jogosítványt. Ott van a kocsi hátuljában, a kézitáskádban!"

Igaza volt. Valóban nem mutattam meg neki, mert nem is kérte. Így ámulatom még nagyobb lett. Általában a rendőrök mindig a jogosítványt kérik legelőször.

Tovább mentünk és egy dombos helyen hajtottunk át, melynek közelében az egyetemi város volt. Gondosan ügyeltem rá, hogy az előírt sebességet túl ne lépjem. A rendőrrel való találkozásunk igen elgondolkodtatott. Máskor, e tájon gyorsabban hajtok.

Az est homálya időközben mély sötétre váltott. Egy emelkedő tetején voltunk újból, amikor a fényszóró fényében nagyon sok szemet láttam. Oly erővel fékeztem, hogy a gyerekek lecsúsztak az ülésről. Amikor az autó végre megállt, centiméterekre voltunk egy hatalmas ökörtől, mely a motorház fölött bámult rám. Szorosan mögötte egy tehéncsorda tolongott.

A hirtelen fékezéstől a motor lefulladt. Kábultan ültem a minket hirtelen körülvevő csöndben. Tücskök ciripelését és a távolodó csorda hangjait hallottam.

Szívem kalapált. A gyerekeknek nem esett bajuk; visszamásztak ülésükre és a távolodó csordát nézték.

Könnyekre fakadtam, mert tudatára ébredtem annak, ha az a rendőr meg nem állít, a dombtetőn is gyorsabban hajtok. És ha megbírságol, mérgemben bizonyára akkor is sokkal gyorsabban vezetek. A csordát kikerülni egyik esetben sem tudom, és az ütközésben mindnyájan odaveszünk.

Hétfőn fölhívtam az illetékes rendőrőrsöt, szerettem volna a barátságos rendőr nevét megtudni, és köszönetet mondani. Legnagyobb csodálkozásomra azt válaszolták: az általam közölt személyleírás egyik rendőrükre se illik.

Tizenkilenc év telt el azóta, de most is meg vagyok győződve arról, hogy Isten egyik angyalát küldte hozzám. A nevemet egyedül ő tudhatta.

Hogy valaki angyalokban higgyen, sokak számára nevetséges. Úgy gondolják, csak a fantázia szüleménye. Én viszont meggyőződéssel tudom, akkor angyallal találkoztam, és e gondviselésért Istennek vagyok hálás.

Az Entscheidung 1997/4-ből – Sch.G.

John S. Ross

Nyitott kapuk egyike

Mária Dorottya és a zsidómisszió Budapesten

1841. augusztus 21-én — több mint 150 éve — skót misszionáriusok érkeztek a budapesti zsidók érdekében Magyarországra. Ami ezután következett, olyan jelentős események egyike, amilyenről az apostol is ír: kihatása máig is érezhető... Dr. John „rabbi" Duncan és csapatának érkezését, valamint az ezt követő áldásokat készítette elő.

Európai és palesztinai zsidó közösségek felkutatására és közöttük végzett misszió előkészítésére a skót egyház lelkészekből álló csapatot küldött ki, melynek tagjai: Alexander Black, Alexander Keith, Robert Murray, M'Cheyne és Andrew Bonar voltak. Miközben Egyiptomból északnak, Palesztinába tartottak, Black a teve hátáról leesett és ez tudakozódó-missziójuk idő előtti befejezéséhez vezetett.

Keith kíséretében Európán át a Dunán utaztak Skócia felé.

Várakozás Budapesten

Budapestre érve gőzhajót kellett váltaniuk, és így volt idejük az ottani kiterjedt zsidó közösségeket felkeresni. Keith, a helyzet áttekintése után azt a következtetést vonta le: „A zsidó misszió megteremtésére az eddig felkeresett városok egyike sem volt ennyire ígéretes." — Bölcs dolog volna a missziót ott elkezdeni. A zsidók ezirányú készsége olyan nagy volt, amilyent másutt eddig nem tapasztalt.

Az egyik rabbi viszont kesztyűt dobott nekik: „Küldjetek misszionáriust, és mi megpróbáljuk őt meggyőzni"

Egy dolog állt útjukban: Magyarország az osztrák császárságnak volt a része, és megbízhatóan, mereven római katolikus. Körültekintően kellett eljárniuk, amikor házról, házra járva a rabbiknál, professzoroknál vagy protestáns lelkészeknél kellő információra kívántak szert tenni. Olyan időszak volt ez, amikor a hatalmon levők a bibliaterjesztést is politikai fenyegetésnek, a felforgatás eszközének vették, s ezért mindenképpen meg kellett akadályozni.

Amikor Pest (1872-ig, Budával és Óbudával való egyesüléséig önálló volt, és csak azután lett Magyarország fővárosává) útjain járva a királyi-hercegi palotára föltekintettek, úgy tűnt: homlokzata minden reményt lerombol; onnan fentről bátorítás nem várható.

Ennek ellenére, a fenyegető falak között az Úr valakinek — aki nélkül a zsidó misszió nem jöhetett volna létre — a szívét már régen előkészítette.

Mária Dorottya főhercegasszony, Würtembergben protestáns házban nevelkedett és házassága révén került a Habsburg-házba. Hitre jutott fiának halála után kezdte őmaga is olvasni a Bibliát: saját szavaival: „A Bibliában Jézussal találkozott". Megtérése mély lelki óhajt ébresztett benne Magyarországért. Magányában azért esedezett az Úrhoz: küldjön lelki barátot, gondozót számára is.

Gavin Carlyle így ábrázolta őt: „A palota, melyben lakott, egy magaslaton áll, ahonnan a mélyben folyó Dunára éppúgy le lehet tekinteni, mint a túlparton levő városra, Pestre. Öltözőszobája ablakmélyedése mély öblében naponta tárta Isten elé kéréseit és közben az alant elterülő város 100.000 lakosának életét és a messze elterülő magyar síkságot szemlélhette.

Hét éven át könyörgött Istenhez: bár jönne valaki, aki az ott élőknek hirdetné az evangéliumot. Vágyódása néha oly intenzív volt, hogy ég felé nyújtott karokkal tusakodva kérte Istent: küldjön végre keresztről szóló hírnököt Magyarország számára."

Keith és Black érkezése előtt pár nappal a főhercegasszonynak álmatlan éjszakái voltak, melyekben világosan érezte: valami rendkívüli fog történni. Azután két héten át, éjféltájban hirtelen felébredt és képtelen volt újra elaludni. Valamilyen meghatározhatatlan, nyugtalan érzés töltötte el. Mindig egyformán jelentkezett, s rossz előérzettel arra gondolt, hogy őt mélyen érintő — talán anyjának haláláról szóló — hír érkezik majd, és erre volt felkészülve nap, mint nap.

A halál szélén

Keith és Black eközben a gőzhajón — a nyári Dunán — olyan betegségbe estek, melyet a nép „Duna-láznak" nevez. Legyengült állapotuk sem gátolta őket abban, hogy Pest Budán a legjobbat tegyék addig, míg Keith a nyílt utcán lett rosszul. A hotelban már a kolera tünetei mutatkoztak, és kómába esett. Úgy tűnt: a halál szélén van. Barátja betegsége Black-et annyira aggasztotta, hogy az ő állapota is rosszabbodott; láza újult erővel tért vissza. Később azt írta: „Olyanok voltunk, mint két halott eb." Betegségük annyira legyengítette őket, hogy — bár szomszédos szobában feküdtek — hat hétig tartott, míg újra láthatták egymást.

Mindenféle medicina ellenére, egy idő múlva Keith már csak a szája elé tartott tükrön megjelenő halovány párájával jelezte, hogy életben van. Minden reményt föladva, a hotelban két férfit bíztak meg, hogy elhalálozásakor elvigyék. Sok látogatója közt néhány brit utazónak is az volt a véleménye: „semmi mást nem lehet már tenni, csak a koporsót megrendelni."

Orvosuk is azt mondta: „Rajtuk kívül nem ismertem olyanokat, akik a halál küszöbét érintve át ne léptek volna rajta."

Még Skóciában, amikor utazásukra készülődtek, tekintélyes befolyásos embereknek szóló ajánlóleveleket is kaptak. Az egyiket Esterházy herceg ismerőse Pardoe kisasszony adta nekik. Esterházy herceg mutatta be őket azután a főhercegnek és a főhercegasszonynak.

Isten szervező munkája folytán Pardoe kisasszony anyjával éppen akkor érkezett a városba. Betegségükről tudomást szerezve sürgősen értesítette a főhercegasszonyt, aki elmondta neki, hogy a főherceg egy könyvet adott neki Keithtől: „Evidences of Prophecy" (=Próféciák bizonyítékai) Palesztinát ismertető illusztrált kiadását. Rögtön az a meggyőződése támadt, hogy megszakított

éjszakái a mostani eseményekre készítették fel. Ez éjszakától nyugtalanító gondolatok nélkül, a szokott módon tudta végigaludni az éjszakákat, és erős céltudatosság töltötte el.

Keith később a „Sunday at Home" (= Vasárnap odahaza) c. folyóiratban erről ezt írta: „Férfiak cselekedeteivel össze nem hasonlítható hajtóerő töltötte el nyomban, és ez az erő később sem szűnt meg benne. Ember ezt nem idézhette elő és nem is volt köze hozzá. Rendíthetetlen odaadását ez az erő irányította."

A különböző találkozások és az események kapcsolódása nyomán támadt érzület a kulcs, mely a zsidómisszió ajtaját Pesten megnyitotta annak ellenére, hogy akkor ezt senki sem sejtette..."

Mária Dorottya által nyújtott segítség

Amikor Keith ereje kezdett visszatérni, a főhercegasszony rendszeres látogatója lett. Beszélgetésük alkalmával kitárta szívét: fiának tragikus haláláról beszélt: úgy gondolta: Isten ítéletét saját bűnei okozták. Ezután a zsidó-misszió lehetőségére irányította a beszélgetést.

Dr. Keith iránti érdeklődését egy tudósítása rögzíti: „Saját kezével szolgált nekem; ha beszélgetés közben megszomjaztam, fejemet felemelve itatott meg abból a csészéből, melyből haldokló fiának szolgált itallal. Számomra a krisztusi barátság megtestesítője volt."

A zsidómissziót illetően, a főhercegasszony éppoly lelkesült volt, mint Keith. Azt mondta; ha e munka megkezdésére az egyház kész volna „minden támadás ellen önmagát vetné be." Jóindulatú tettei közé sorolható, hogy a hotelba hosszú ágyat küldött, melyen a nagytermetű Keith kényelmesen feküdhetett.

Amikor Keith számára az utca szokatlanul csendessé vált, azt mondták neki: a főhercegasszony szóratta be szalmával az utat és elrendelte, hogy teherszállító járművek ne közlekedjenek rajta; az egyéb közlekedők is csak lépésben haladjanak. S hogy rendelkezésének érvényt szerezzen, az utca két végére katonát állíttatott. Keith megjegyzése: „osztrák katonákat!"

A beteg fő étkezési idejét orvos írta elő, és az ételt forrón hozták a palotából. — Segítségük onnan érkezett, ahonnan a legkevésbé várták.

Döntés, Skóciában

Hazatérése után, beszélgetései során Keith állandóan az eseményekre tért vissza, és az ellenállások dacára megmaradt meggyőződése mellett, hogy élményeikben Isten maga mutassa meg: mennyire alkalmas központ lenne Pest, a zsidómisszió számára. Az általános vélemény ezzel szemben az volt: Keith túlzottan fáradozik azon meggyőződése mellett, hogy Pest lenne az alkalmas hely...

1840-ben, az egyetemes zsinat, az egyháznak javasolja a zsidók közötti missziót. Ezt követően az ír presbiteriánus egyház egyetemes zsinata is erre az elhatározásra jut. Így Keith erőfeszítése és imája végül eredményesnek bizonyult. A skót egyház, a zsidó közösségekbe missziós előőrsöt küldött, mely a tudós, kissé különc, de szentéletű John „rabbi" Duncan vezetésével 1841 nyarán érkezett Pestre. Igen rövid életű, de dicsőséges szolgálat következett, mely a keresztény világmisszió krónikájában különleges helyet foglal el.

A magyarországi misszió ezen éveire visszatekintve, Duncan jellemzése szerint: „...a szeretet évei; a Mindenható jobb kezének évei; pünkösdi idők voltak."

Azok között, akik akkor jutottak Izrael Messiásában való hitre, volt *Alfred Edersheim* és *Adolf Saphir*. Gavin Carlyle — Saphir életrajzírója — e jelentős misszió lényegét így foglalta össze: „Kevés missziós bevetésnek — zsidók vagy nem zsidók között — volt ily történelmi jelentősége, ennyire széleskörű hatása, mint a pestinek. A zsidómisszió számára olyan lökést adott, melynek hatása sohasem múlik el..."

A kegyes főhercegasszony közreműködésének emléke a skót kereszténységben tovább él, részben megerősítve azáltal, hogy Duncan — második házasságában született — egyik leányának a Mária Dorottya nevet adta

John S. Ross — a szerző — a „Christina Witness to Israel" (=Keresztyén tanúbizonyság Izraelnek) missziós társaság helyettes igazgatója.

Történelmi függelék

Alfred Edersheim (1825—1889), az akkor Jézusban hívővé lett zsidók egyike, megtérése után Duncannal Skóciába ment. Edingburghban, Berlinben teológiát tanult, hogy misszionáriusként Romániába menjen. Később Skóciában és Angliában lett lelkész. Jézus életéről szóló széleskörű tanulmányai — újranyomtatva — ma is igen kapósak.

Adolph Saphir (1831—1891), egész családjával tért meg. Edinburghban, Aberdeenben, Glasgowban folytatott teológiai tanulmányai után zsidó-misszionáriusként Hamburgban működött. Később angliai zsidó közösségekben lett lelkész, és intenzív missziót folytatott a zsidók és nem zsidók között. A Szentírás ihletéséről szóló könyvei és a Zsidókhoz írt levélhez fűződő kommentárjai ma is kaphatók.

A skóciai szabad presbiteriánus egyházban folyó — majd megszűnő zsidómisszióról *J. Aug. Hausmeister* ezeket írta: „A Saphir-család — az ismert szatirikus rokonai — volt az első, akiket a skótok megkereszteltek. Zsidó gyermekek számára nyitottak iskolát, melyet 300-an vettek örömmel használatba. Zsidók számára tartottak előadásokat: kolportőröket küldtek Magyarországra és zsidók tömegének vitték Isten szavát, és ismertették meg velük. Az Úr gazdagon és láthatóan adta áldását. Nem jelentéktelen azon zsidók száma, akik Pesten, a misszió által lettek az Úré és a szent keresztségben tettek hitükről tanúbizonyságot.

Amikor a misszió teljes virágzásban volt, és jótékonyan hatott a szunnyadó evangélikus kereszténység-re, akkor tört ki a forradalom vihara. S bár a politikába a misszionáriusok nem avatkoztak bele, a római befolyásnak 1849-ben sikerült elérni, hogy Pestet, Magyarországot, sőt egész Ausztriát elhagyják — még Bibliáikat sem tűrték meg.

Ennek ellenére, az ifjak és idősek szívébe hintett isteni magot nem pusztíthatták el, és sokakban ma is hatékony."

(A forrásmunkák egy része ma is kapható, és a „Signal" szerkesztőségénél lehet megrendelni.)

A Signal 1992/81.82-ből Schöneck G.

„Utad van számtalan, sok és csodás eszközöd;
Reánk is szent áldásod bőséggel öntözöd.
Művednek akadálya, szünete nincs soha;
Úgy tessz, amint kívánja gyermekeid java."

P.Gerhardt (1607-1676)
A hit hangjai 189. énekbőlből

KOVÁCS GÉZA

Az eredményes igehirdetés titka

„Én is mikor hozzátok mentem atyámfiai, nem mentem, hogy nagy ékesszólással, avagy bölcsességgel hirdessem nektek az Isten bizonyságtételét. Mert nem végeztem, hogy egyébről tudjak köztetek, mint Jézus Krisztusról, mégpedig mint megfeszítettről. És én erőtlenség, félelem és nagy rettegés közt jelentem meg ti köztetek. És az én beszédem és az én prédikálásom nem emberi bölcsességnek hitető beszédében állott, hanem Léleknek és erőnek a megmutatásában: Hogy a ti hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Istennek erején nyugodjék" (1Kor 2:1-5 – Károli)

Pál minden idők legeredményesebb igehirdetője volt. Az Evangélium minden ellenállást szétromboló hatalommá lett először az életében, azután az ajkán. A római birodalom városait járva a teljes ismeretlenségből állt elő az Evangélium üzenetével és mégis mindig a városok egész közvéleményének és érdeklődésének a homlokterébe került az Evangélium szolgálata által. Mindenféle előkészítő propaganda, evangelizációs kampány, sajtó, stb. nélkül is megmozdul az egész Lisztra, Filippi, Tesszalonika, Korintus, Efézus, stb. Sokan állásfoglalásra kényszerülnek, ki mellette, ki ellene. Pált üldözések, bántalmazások érik, a legtöbb helyről menekülés jelleggel kell távoznia, mégis a megtértek zömmel a hitszilárdság olyan fokára jutottak, hogy az általa megszervezett gyülekezetek az egész keresztyénség további terjedésének alapjaivá lettek.

A felolvasott igében Pál igehirdetésének tartalmáról és igeszolgálatának módszeréről vall. Lényegében ellebbenti a leplet és felfedi a nagy titkot: mi tette olyan bámulatosan eredményessé szolgálatában az Evangélium hirdetését.

Pál arról tesz bizonyságot, hogy igehirdetéseinek egyetlen és kizárólagos tartalma van: Jézus Krisztus, a megfeszített, és hogy ezt a tartalmat nem ékesszólással, nem emberi bölcsességgel továbbította az emberek felé, hanem szívében erőtlenséget, félelmet és rettegést érezve, mégis a Szentlélek által Istennek erejében szólta az Igét. A két fontos tényező tehát: a tartalom és a mondanivaló közlésének a módja.

I. A tartalom.

Fontos kérdés, mit ért Pál ezalatt: „Mert nem végeztem, hogy egyébről tudjak tiköztetek, mint a Jézus Krisztusról, mégpedig mint megfeszítettről."

Először is: Jézus Krisztus személyének bemutatása volt a célja. Keresztyén hitünknek Jézus Krisztus személye a középpontja. Ő, és nem a tanítása, - azok, személye nélkül, szép, de erőtlen igazságok. Ő és nem csodái, életeseményei, – azok, személyes jelenléte nélkül, csak legendák, csak vallásos mitológia.

Őt kell bemutatni, aki Isten és mégis ember is. Közénk jött, hogy felvegye sorsunkat.

– Dogmák, tanok, ha igazak és elfogadjuk is, nem segítenek - csak Jézus Krisztus!

– Csodákra hiába várunk, vagy másoknak is hiába ajánljuk - Jézus Krisztus kell és Ő tehet és tesz csodákat az életünkben.

Másodszor: Jézus Krisztus váltságmunkájának, a keresztnek a bemutatása volt Pál apostol célja.

A kereszt: „a középponton belüli középpont". (Barth)

Jézus Krisztust csak akkor látja és érti meg valaki, ha halálát és keresztjét látja és érti. (pl. a görögök látni akarják)

A kereszt hirdetése jelenti:

1. A bűn megítélését. A kereszt teszi nyilvánvalóvá, hogy valamennyien a bűn hatalmában születtünk, a halálban, Isten haragja alatt. A bennünk levő bűn vitte Őt a halálba. Az én bűnöm van jelen és cselekszik Kajafásban, Pilátusban, a katonákban. (kenyérféltés, hatalomféltés, közömbösség, gyávaság, stb.)

2. Jézus Krisztus szabadítását. Azért vállalta önként, hogy megszabadítson. Az én testembe öltözött, hogy azt a halálba vigye. Pál személyes bizonyságtétele: „Én Vele ... " (Gal 2:20)

3. Jézus Krisztus győzelmét a halál felett. A kereszt azzal vált diadalmas erőforrássá, hogy húsvét fényében ragyog. Feltámadott! ... Megigazított! ... Új teremtéssé tett! ... „Régiek elmúltak, ímé újjá lett minden!" (2Kor 5:17)

4. Isten szeret. Ez a kereszt egyszerű és átfogó, nagy üzenete. Isten felénk fordult, könyörült rajtunk, elrendezte múltunkat és biztosította jövőnket. Békességet, nyugalmat és bűntől szabad életet kínál. Ezt mindenki megérti, és erre minden ember vágyik.

Pál apostol szerint Jézus Krisztusról és a keresztről szóló üzenetnek minden igehirdetésben benne kell lennie! Mindegy honnan a textus, a cél azonos = Jézus Krisztus bemutatása - a kereszt bemutatása. Különös és fontos ez a kizárólagosság!

Mi legyen akkor az erkölcsprédikációkkal? Jézus Krisztus váltsága nélkül csak szép szavak, esetleg némi sikert eredményező fék a kisértések idején. Sokan szánták már azt a szerepet az egyháznak, hogy erkölcsnemesítő feladatot lásson el („Erkölcsnemesítő Vállalat"). A keresztyén nem jobb ember, hanem megváltott ember, új teremtés a Krisztusban. Ennek következménye, de csak a következménye, hogy erkölcsében tisztább és nemesebb, de nem ez a lényeg, és ez az emberek életében csak relatíve mutatkozik.

Mi legyen a humanista tanításokkal? Sok ilyen irányú írás van a Bibliában.

Sőt lehet így felfogni az egész Bibliát és ebben az irányban magyarázni. Pl. Jézus csodáit (nyomorultakon segít), példázatait (Irgalmas samaritánus, Gazdag és a Lázár, stb.) a megtérési történeteket (Zákeus, a megtérők az első pünkösd után megosztják vagyonukat), sőt a kereszten is Jézus mélységes humanizmussal áthatva anyjára gondol. Pál határozott tanítása szerint a hivő életben minden nemes emberi magatartás váltság és a Szentlélek gyümölcse (Gal 5:22). De ha gyümölcsöt akarunk, először fát kell ültetnünk, nemes vesszőt kell oltanunk. Ez a „beoltás" pedig a Jézus Krisztus váltsága, a kereszt által lehetséges egyedül.

És felsorolhatnánk minden más témakörű igehirdetést is. Legyen az történelmi, Ó- vagy Újszövetségi alapszövegű, mindegyikre áll: „Nem végeztem, hogy egyébről tudjak tiköztetek, mint Jézus Krisztusról, mégpedig, mint megfeszítettről!" Krisztussal együtt minden megadatik, minden a mienk lehet mennyen és földön, de nála nélkül semmi! (Róm 8:32) Ez Pál igehirdető szolgálatának egyik nagy titka.

Vagyis mindezek alapján ki kell mondanunk, hogy tartalmilag tekintve az Evangélium igemagvának Jézus Krisztus személye és az Ő váltsága ad csiraképességet. Ha bármilyen oknál fogva igehirdetésünkből kimarad a Krisztusról és az Ő keresztjéről való bizonyságtétel, csírátlanított Evangéliumot hirdetünk, amelyből élet, megtérés, újjászületés semmiképpen sem származhat.

II. Az Evangélium közlésének módja.

Amikor Pál az Evangélium előadásának módjáról beszél, nem a mondanivaló helyes beosztására, a beszéd szerkezetére, nyelvezetére, vagy más retorikai szükségletekre gondol, hanem arról a belső, lelki hozzáállásról beszél, amely az Evangélium hirdetése közben őt, az Evangélium hirdetőjét jellemzi. Mert a kimondott szónak nemcsak értelmi jelentése van, hanem a hallgató lelkébe fúródva magával viszi azt a szellemi, vagy indulati tartalmat is, amellyel az előadó részéről elhangzott. Nemcsak az a fontos tehát, hogy mit mondok – bár mint láttuk, lényeges – hanem a hatás attól is függ, hogy milyen lelki tartalommal, milyen lelki hozzáállással mondom ki az Evangélium szavait. Pál arról tesz bizonyságot, hogy benne két ellentétes pólus feszül, amikor az Evangéliumot hirdeti. Egyrészt érez magában erőtlenséget, félelmet, rettegést, másrészt Isten Lelkének hatalmasan kiáradó erejét tapasztalja.

Erőtlenség, félelem, rettegés – ezt látja Pál, amikor magára néz. Ezt látja, mert Isten színe előtt áll.

Az Evangélium eredményes hirdetéséhez megfelelő lelkület egyik alapfeltétele tehát, hogy minden igehirdetésnél éljük át: Isten színe előtt állunk, az Ő követségében és megbízásából, az Ő nevében szólunk. E hallatlan felelősség terhe alatt kell éreznünk és meglátnunk a magunk erőtlenségét, félelmét és rettegését.

Erőtlenség: képtelenség arra, hogy az Evangélium általam életet teremtsen, pedig Isten igénye nem kevesebb! Képtelenség arra, hogy bármilyen jó felkészültséggel, kiváló adottsággal, gondos előkészülettel, vagy ügyes fogásokkal én eredményessé tehetném szolgálatomat, én megtérésre vezethetnék embereket. Az erőtlenség érzése annak őszinte és alázatos elismerése és egyúttal igénylése, hogy egyedül Isten teheti gyümölcsözővé az általam hirdetett Evangéliumot a Szentlélek által.

Félelem és rettegés. Vajon mit jelenthetett ez Pálnál? Nem gondolom, hogy emberektől, Istentől, vagy Sátántól való félelemre kellene gondolnunk. Azt hiszem, inkább valamilyen belső remegést, szorongást jelentett ez nála az Evangéliumért, a Krisztus ügyéért, az elveszett emberekért, hogy valamiképpen az Evangélium hirdetése által életre jussanak. Jelentette a félelmet önmagától, hogy bűneivel, testi indulataival, vagy emberi képességével, esetleg magabízásával meg ne rontsa az Evangélium magvetését. Ez a gondolkodás nyilvánul meg az apostolnál már akkor is, amikor így ír: „Megsanyargatom testemet, hogy míg másoknak prédikálok, magam valamiképpen méltatlanná ne legyek". Ezért fogadja gyönyörűséggel még a tövist is a testében, a Sátán angyalának gyötrését, hogy – mint mondja – „a kijelentések nagysága miatt el ne bizakodjam", hogy Isten kezében használható eszköz maradjon.

Azt hiszem nekünk is kellene ebből a fajta félelemből és rettegésből. Félni attól, hogy a mondanivalónkat ne a magunk bölcsessége, okossága, vagy éppen jól meggondolt emberi, vagy egyházinak titulált érdekei adják az ajkunkra. Félni és rettegni attól, hogy bármilyen Krisztustól idegen cél, vagy tűz csiraképtelenné tegye az általunk hirdetett evangéliumi magvetést.

Pál eredményes igeszolgálatának a legfőbb lényegét természetesen akkor határozza meg, amikor azt mondja, hogy az „Léleknek és erőnek a megmutatása". Azért fél és remeg attól, hogy bármit is a magáéból adjon, hogy így teljességgel a Szentlélek mondanivalójának és erejének adhasson helyet. Azért a megüresedés önmagától, hogy egészen betölthesse őt Isten önmagával.

Az Evangélium hirdetésének hatása attól függ, hogy mennyire érvényesül benne a Szentlélek munkája. Márpedig ez szubjektív tényező, vagyis a Szentlélek nem az Evangélium szavaihoz, tárgyi mondanivalójához, hanem az Evangéliumot hirdető személyhez társul, ha az helyet ad számára és igényli Őt. Az Evangélium szava igazság, méghozzá örök érvényű igazságok akkor is, ha üres lelkülettel, vagy önös érdektől befolyásolva hangzik, csak éppen bűnt megítélő, bűnbánatot ébresztő és életet teremtő hatalom nem lesz benne. A kegyes szavak, a jól megszerkesztett vázlat, a fordulatos előadás nem pótolja a Szentlélek erejét.

Az eredményes igehirdetéshez alkalmas lelkület tehát a Szentlélek uralma által lehetséges. Éppen ezért a Szentlélek, mint dicsőséges isteni személy minden alkalommal az igehirdető személyét kívánja uralma alá venni. Senki sem mutogathat olyasmit, ami nincs a birtokában. „Léleknek és erőnek a megmutatása" csak úgy lehet az igeszolgálatunk, ha a Szentlélek tényleg jelen van és teljességgel uralkodik egész életünkön.

HEGYI ANDRÁS

IV. A misszionárius és a misszionárusi feladat

1. Ki tekinthető misszionáriusnak a Szentírás tanítása alapján?

Magát a „misszió" kifejezést nem találjuk a Bibliában, hiszen a latin Vulgata szerint terjedt el a szó ilyen formában. Az a tény, hogy a szót nem találjuk, még nem azt jelenti, hogy nem bibliai fogalommal állunk szemben. Hiszen magát a gondolatot, azt az isteni szándékot, hogy az Isten akarata szerinti élet elterjedjen e világban, a Biblia első lapjaitól az utolsóig, mint alapállást találjuk. A misszió latin szó. Igei alakja: mitto = megbízottként elküldeni valakit, névszóként: missio = elküldés vagy küldetés. A görög Újszövetség leggyakrabban használt szavai:

αποστελλω - valakit elküldeni bizonyos megbízatással
μαρτυρεω - tanúskodni arról, amiről értesülésünk van
ευαγγελιζω - a jó hírért járó jutalom, a jó hír meghirdetése
κηρυσσω - meghirdetni, kihirdetni valamit

Zsid 3:1 értelmében maga Jézus is „misszionárius", hiszen az Atya megbízottjaként szól róla az író. Amikor az Úr a tanítványokat kiküldte, megtörtént ennek a megbízatásnak az átruházása számukra. Nem mindegy, hogy a misszionáriusok kinek a felhatalmazása alapján szólnak. Amikor felteszik az apostoloknak a főpapok a kérdést: „kinek a megbízása alapján szóltok?" – ők a Názáreti Jézusra hivatkoznak, mint tekintélyforrásra, akit a halálból való feltámasztás által Isten igazolt (ApCsel 4:5-12).

A tanítványok felismerték felhatalmazásuk forrását. Minden olyan „megbízatás", amely ezt megkerüli, eltekint tőle vagy elfeledi: elveszti legitimitását. A misszionárius nem egyháza képviselője, hitvallása terjesztője elsőrenden, hanem az Úr Jézus Krisztus követe az Úr személyes megbízása alapján. Ez még akkor is igaz, ha egyháza keretei között, és annak felügyeletével végzi szolgálatát. A megbízatás tisztázása elsősorban nem magabízó hivatkozási alapot kíván biztosítani a misszionáriusnak, hanem a szolgálat eltökéltségét hivatott megalapozni benne.

A misszióparancs teljesítésének sokféle formáját alkalmazta a keresztyénség hosszú történelme folyamán. A középkorban, mint láttuk, a kolostorok voltak a keresztyén missziómunka kiindulópontjai és bázisai. Néha az egyház elfeledte missziós küldetését. Néha különvált az egyház és a missziót missziós társaságok vállalták fel. Ma, amikor a gyülekezet kiképzett és odaszentelt missziómunkásra ruházza ezt a feladatot, nem követ el hibát a megbízó ellen. Ilyen értelemben a misszionárius: az a hivő, akit felkészítettek és kiképeztek arra a feladatra, hogy Jézus Krisztus evangéliumát hirdesse az egész világon, ennek érdekében vállalja nyelvi, kulturális és vallási határok átlépését. A misszió: Jézus Krisztus gyülekezetének az emberek megváltása érdekében való küldetése e világban. A külmisszió: embereket küldünk ki az evangélium prédikálására országhatárokat, kulturális és nyelvi határokat átlépve, hogy Krisztus gyülekezete jöjjön létre olyan területén a világnak, ahol még nem volt. A külmisszió része a missziónak. A missziómunka az egyház engedelmessége Ura megbízásának.

Ralf Winter az evangélium továbbadására odaszentelt és kiképzett munkásoknak az alább meghatározott változatait írja le:

E-1 = az a missziómunkás, aki odaszentelte életét a missziómunkára, és kiképzést nyert arra, hogy azonos nyelvű, kultúrájú és szociális színvonalú országban szolgáljon az evangélium terjesztésében

E-2 = az a misszionárius, aki az előbbi feltételek szem előtt tartásával, és a rá váró feladatok elvégzésére alkalmassá téve átlépi a nyelvi határokat, esetleg kulturális különbözőségek mutatkoznak hazája és szolgálati helye között, de ezek nem túl nagyok

E-3 = a legképzettebb missziómunkás, aki valószínűleg egész életét odaszentelte arra, hogy átlépjen több nyelvi, kulturális, szociális, vallási és egyéb határvonalat, hogy az evangéliummal elérjen olyan népeket, népcsoportokat, ahol még nincs keresztyén gyülekezet, és vállalja minden nehézségét a rá váró munkának.

Ha példákon akarnánk megérteni, az E-1-es szolgálatot az vállalja, aki Magyarországon kiválaszt a térképen egy várost vagy egy falut, amely az evangélium, az evangéliumi gyülekezetek számára „fehér folt". Rendszeresen odajár, ha közel van lakóhelyéhez, ez megoldható, vagy odaköltözik, és elkezdi az evangélium hirdetését, gyülekezet létrehozását egy olyan területen, ahol eddig még nem volt. Vállalja ennek minden nehézségét, átéli minden örömét. Van elképzelése arról, hogy milyen módon lehet ezt megtenni. Van munkáját támogató csoport, gyülekezet van a háta mögött, imádkoznak érte, esetleg anyagilag támogatják, amennyiben ez szükséges. Kifizetik a terembért, traktátusokat vásárolnak, amelyet a missziómunkás oszt szét. Figyelemmel kísérik munkáját, bátorítják, időnként beszámol a gyülekezetnek arról, mit végzett el Isten az új misszióban.

E-2-es szolgálatban például az van, aki kiköltözik Erdélybe, és ott végez hasonló munkát. Nem túl nagy a kulturális különbség, nem lép át nyelvi határokat. Ugyanakkor más szokások veszik mégis körül, mint idehaza. E-2-es szolgálatot végez az olyan amerikai misszió munkás, aki átköltözik Ausztriába. Bár átlép nyelvi határokat, de az életszínvonal tekintetében nem túl nagy a különbség.

Az E-3-as munka igényli a legtöbb erőbevetést. Például, ha egy amerikai missziós társaság munkatársa elhívást érez Kínába, Vietnamba vagy valamelyik arab országba, kiképzést kell nyernie teológiai tudományokból, missziós stratégiából, az adott nép kultúráját kell tanulmányoznia mielőtt oda költözne, meg kell tanulnia a nyelvet. Amikor a szolgálati területre megérkezik, még mindig nem alkalmas arra, hogy ott dolgozzon. Ismereteit helyben pontosítania kell. Ki kell ismernie magát a helyi körülmények között, meg kell ismernie az embereket. Finomítania kell a nyelvi készségét. Egy bizonyos ideig a már helyben szolgálatot végző tapasztaltabb munkatársa mellett apróbb feladatokat elláthat, de az első időben sok energiáját emészti fel az adott körülményekbe való beilleszkedés. Csak azután tekinthető önálló misszió munkásnak, ha ezeket az őt szolgálatára alkalmassá tevő tényezőket elsajátította. Mint látjuk, a modern misszió munkában gondot fordítanak arra, hogy a misszió munkás a lehető legjobb körülmények között végezhesse munkáját.

A már idézett Anna-Maria Kool írja, hogy az első misszionáriusok életrajza hasonlít hagiográfia irodalmához, a szentek hősies életéhez. Ugyanakkor azt is kell látnunk, hogy sok emberi kísérte az elsők munkáját is, ami nem azt jelenti, hogy Isten ne használta volna fel őket népek fiainak megtérítése érdekében eredményesen.

Ugyanakkor látnunk kell, hogy minden korban akkor volt missziós fellendülés, ha a keresztyének kiemelkedtek a kicsinyes egymás ellen való felekezetieskedő küzdelmekből, ha a gyülekezetek nem vették tudomásul a lelki közönyt, lagymatag Krisztuskövetést, elvilágiasodást, bűnökkel való megalkuvást. Ha voltak derék emberek, akik becsületesen és teljesen odaszentelték magukat Istennek. Ha teljes odaadással törekedtek szent és tiszta életre, de ebből nem csináltak törvényeskedést, hanem vonzóvá tudták tenni a keresztyén életet legfőképpen a fiatal nemzedék számára. Ha nem siklottak el a Szentírás tanítása fölött, hanem megpróbálták azt alkalmazni a magánéletükben. Ha voltak buzgó imádkozók. Ha nem a „szakemberek", hanem a nagy keresztyén jellemek tették a döntő hatást a keresztyén gyülekezetekre, akkor volt hitbeli megújulás, és missziós vállalkozás. Ha ma a missziós vállalkozás alábbhagyott vagy éppen felhígult, nem tartozik az elsődleges feladatok közé a missziós módszerek megvizsgálása. De a saját életünk Isten előtt való kiértékelése nem tűr halasztást. A visszaesés legvalószínűbb oka az Istennel való személyes kapcsolatunk meglazulásában keresendő. Helyreállítani sem lehetséges más síkon. Itt az ideje a mély és őszinte bűnbánatnak, Isten előtt való megalázkodásnak, és boldogok lehetünk, ha Isten megengedi nekünk, hogy újra odaszenteljük magunkat, immár megalkuvások nélkül.

2. A misszió munka meghatározása

Ha a misszió munka meghatározását az eddig elmondottak alapján a Szentírásból szeretnénk megérteni, és tudunk-e jobb nézőpontot és megbízhatóbb etalont, ugyanakkor a maga konkrét történeti megjelenésében tanulmányozzuk, akkor a következőket állapíthatjuk meg:

1. A misszió munka bibliai feladat. Ha egészséges teológián nyugszik, akkor kevés szubjektív dolog, egyházi- vagy csoportérdek zavarja. Tiszteletben tartja Isten szándékait, ahogy az a Szentírásban előttünk áll. Nem a misszionárius dönti el, hogy mit kell mondania, képviselnie, hanem természetes módon veti magát alá az Igének. Míg a módszerekben bizonyos szabadságot élvez, addig az üzenet kötött: az evangélium, és nem más. Hogy mennyire bibliai feladat, kitetszik abból, hogy a Szentírás vagy bizonyos részeinek lefordítása az elsődleges a misszió munka megkezdésével szinte egy időben. 1970-ig az egész Biblia 249 nyelven vagy nyelvjárásban jelent meg kinyomtatva, és az Újszövetség további 329 nyelven. Továbbá valamely rész a Bibliából még 853 nyelven. Ezek a számok 1994-ben: 341 teljes bibliafordítás, 822 újszövetségi fordítás, és 929 részlet, ami összesen: 2092 nyelvet vagy nyelvjárást érint. A két évtized alatt végbemenő óriási tudományos feldolgozást és nyomdai költséget felemésztő munka azt jelzi, hogy a missziós lendület e században nem tört meg.

2. Lelki feladat. A misszionáriusnak a Szentlélekre kell hagyatkoznia amikor szolgálatát végzi. Számítania kell arra, hogy Isten az, aki megáldja az Ő Igéjének hirdetését, és létrehozza azt a változást a hallgatókban, amit el szeretne érni, a megtérést és a megtérésből fakadó életet. Nem feltétlenül eszközeiben, fellépésében, pszichológiai ráhatásban, hanem a személyes Istenben kell bíznia. Lelki eszközökkel dolgozhat. Minden tisztátalan módszertől tartózkodnia kell. Neki magának is személyes kapcsolatban kell lennie az Úrral. Ez munkájának alapkövetelménye. Ő mintegy bemutatja személyes példájával, hogy mi a keresztyénség. Akár külmisszióban, akár keresztyénnek gondolt, de meg nem tért, új élettel nem rendelkező emberek között dolgozik, első renden Isten az ő személyiségét használja fel arra, hogy az evangélium elérjen embereket. Ezt a felelősséget világosan látnia és vállalnia kell. Ő ettől kezdve nem „magánember", akinek más a hivatala és a személyisége. Ha nem lelki ember (1Kor 2:14-16), nem tud embereket Krisztushoz vezetni.

3. A hitnek a feladata. Aki a misszióban dolgozik nagyon sok meglepetéssel találkozik. Hit által elfogadja Isten akaratként mindazt, ami várja őt szolgálata során. Ugyanakkor nagy önfegyelemmel és gondossággal,

Isten előtt vállalt felelősségérzettel céltudatosan készül, és elvégzi a maga részét. Ha nem rendelkezik azzal a belső erővel, amely Istenben gyökerezik, a sikertől vagy sikertelenségtől kerül veszélyes függőviszonyba, és nem lesz elégséges ereje megküzdeni a holtpontok, az akadályok sokaságával. Az ő hite olyan, amit egész életén keresztül melenget szívében. Ha az ő hite nem több egy átlagkeresztyén hiténél, nem hiszem, hogy alkalmas a rá váró szolgálatra. Előadódhat helyzet, amikor az egész munka az ő személyes hitén múlik. Ha kudarcot vall, ez sok ember lelki kárára válik. Egy elhívott szolgánál alapvető, hogy ki hívta el. Az elhívás érkezhet a saját pszichéje felől is. Ez nem jó alap a misszionárusi szolgálatra. Ha tudatában van annak, hogy Isten hívta el, ez sok erőt ad neki minden időben.

4. Emberi feladat. Isten úgy döntött, hogy nem földöntúli lények, nem angyalok, nem hibákkal nem rendelkező szuperteljesítményre képes egyének kiváltsága ez a munka. Bár az átlagnál nagyobb odaadást, önfegyelmet, felkészülési időt igényel, de maga az Úr Jézus is emberi formában végezte el küldetését. Az apostolok átlagemberek voltak, és jók voltak Isten kezében a mennyei terv megvalósításához. Bizonyára Isten számol annak az embernek az emberi gyengeségeivel, fogyatékosságaival, bűneivel, aki a misszió szolgálatára odaszenteli magát. Hogy emberi feladat, azt is jelenti, hogy szükségtelen heroizálni. Káros olyan színben feltüntetnie a misszionáriusnak magát, hogy őt csodálják. Ha ez kísértés, jó, ha van megszentelt lelki közösség a felkészüléskor és a munka végzésekor, amelyik célul tűzi ki, hogy alázatban maradjon az Úr előtt, aki ezt a feladatot végzi.

3. Ki tekinthető világméretekben gondolkodó keresztyénnek?

A bűn szakadékot képez Isten és ember között. Többféle szakadék van:

– *geográfiai:* valaki olyan országban él, ahová még nem jutott el az evangélium. Ha szeretnénk ezeket az embereket elérni az evangéliummal, át kell lépnünk országhatárokat. Nem lehet őket megmenteni távolról. Oda kell menni, ahol ők élnek. Valakiknek vállalniuk kell minden ezzel járó áldozatot. Otthonuk, saját gyülekezetük elhagyását. Foglalkozásuk feladását. Egészségüket teszik kockára, némelyek az életüket is.

– *kulturális:* vagyis más dolgokat tart természetesnek egy Ázsiában vagy Latin-Amerikában lakó ember, mint aki Európában él. Aki meg akarja közelítenie ezeket a népeket, annak meg kell értenie őket. Nem várhatja el a misszionárius, hogy hozzá alkalmazkodjanak. Neki kell az adott nép viszonyai között kiismernie magát, és alkalmazkodnia az adott körülményekhez. Ott kell megtalálnia a leghatékonyabb módszert az evangélium továbbadására. Ez sok türelmet, próbálkozást, kudarcot, a kudarc feldolgozását, módszereken való változtatás készségét, tanulást igényel részéről.

– *teológiai*: hiszen szinte minden népnek van valamiféle elképzelése az istenségről, de az merőben más, mint a Biblia Isten-képe. Valami fals, eltorzult „teológia" az, amivel várhatóan találkozik a misszionárius, és először valószínűleg bontania kell, vagyis sok dolgot szeretettel helyre kell igazítania. Várható az ellenállás, értetlenség, érdekellentét az adott kultúrában lévő vallás képviselői részéről, esetleg üldözés.

– *morális*: tulajdonképpen az erkölcs szoros kapcsolatban van a teológiával. Nem lehet egy nép magasabb erkölcsi színvonalon, mint amilyen az istenségről alkotott elképzelése. Ez az ateista és a megüresedett vallásossággal rendelkező nemzetek esetében is igaz. Éppen azért van szükségük az evangéliumra, mert az, amit ismernek, nem képes kiemelni őket a bűn állapotából, és nem képes elhárítani a bűn következményét.

Ezt a szakadékot Isten hidalta át Jézus Krisztus keresztáldozatával (1Tim 2:5). Nincs sok Megváltó, csak egy. Krisztus keresztáldozata az egyetlen áldozat az egész világért. De ez az áldozat nem hatékony mindaddig, amíg nincsenek emberek, akik elviszik az evangéliumot minden népcsoport számára, amely a világon él (Róm 10:13-15).

David Bryon saját pozícióját e kérdéskörben így határozta meg: „Személyes felelősséget akarok vállalni azért, hogy elérjem a Földön az evangéliummal még el nem ért embercsoportok valamelyikét. Különösen azok közül a milliárdok közül, akik a szakadék legtávolabbi pontján élnek. Akik csak úgy érhetők el, ha Isten népe nagyobb erőfeszítéseket vállal. Át akarom érezni azoknak a kulturális csoportoknak a helyzetét, akik között még nincsen élő, evangéliumi keresztyén közösség. Hozzá akarok járulni ahhoz, hogy legyen ilyen közösség. Kész vagyok más keresztyének munkájához hozzájárulni, hogy ez megtörténjen."[9]

A világméretekben gondolkodó keresztyén tehát nem pusztán elméletileg, „teológiailag" látja a problémát, amit a bűn okoz e világban, hanem konkrét elképzelése van annak megszüntetésére. Kinyúlik az elveszett népek felé. Odaáll a résre. Tudatában akar lenni a népek Istenhez való viszonyának. Rálátása kell, hogy legyen politikai, erkölcsi, gazdasági kérdésekre. De elsősorban felülről való látásra és vezettetésre van szüksége, hogy valamit tegyen a dolgok megváltozása érdekében. Ezért a látásért kész áldozatot hozni. Lehet, hogy mások támogatják anyagilag, de ő az, aki odamegy a tetthelyre, és vállalja a küldetéssel járó kellemetlenségeket.

Az első időben így fedezte fel Fülöp Júdea városaiban, Péter és Fülöp Samáriában, Pál a pogányok felé a létező szükséget, és vállalta fel. Később Patrik a kelták, Konstantin és Metod a szlávok, William Carey India lelki szükségleteit.

Nem lennénk realisták, ha nem látnánk a külső körülményekben vagy magában az egyházban is az evangélium terjesztése mellett meghozott elvi döntések mellett az akadályokat is. Ez olykor a hitetlenség a túl nagy feladat láttán. Lehet az elbizakodottság is. Egyik nem számol Istennel, másik a várható nehézségekkel. Néha a keresztyének úgy élnek, mintha dobozban laknának. Ami kívül van a közvetlenül őket érintő gon-

dokon, mintha nem is létezne. Megtérés-, fogyasztói-, karrier-, kultúr-, szektás-, közönyös-, egocentrikus-keresztyének nem nagyon alkalmasak arra, hogy feladatokat vállaljanak idegenekért. Erre odaszentelt életű emberek kellenek.

Stephen Neil azt mondja, ha együtt növekedsz valakivel, és Isten rávezet, alkalmassá válhatsz arra, hogy megértsd: „a misszió olyan feladat, amely az egész egyház felelős vállalkozása annak az érdekében, hogy az egész evangéliumot terjessze az egész világon. Ez szüntelen mozgást jelent, vallási, kulturális, földrajzi határokon való átlépést, hogy Isten országát mindenütt terjesszük, különösképpen azon népek között, ahol ez eddig nem történt meg. Az egyház missziói természete nem szabad, hogy attól függjön, amelyben az egyház az adott pillanatban van, hanem magán az evangéliumon kell alapulnia."

David Bryon a világméretű látással rendelkező keresztyéneket a következő jellemvonásokkal írja le:

1. Személyes felelősséget érez az evangélium eljuttatásáért a Krisztus által még el nem ért népek felé. Vállalja, hogy számukra Krisztus kinyújtott kezévé váljon.

2. Megkeresi annak a módját, hogyan érhetők el az emberek az evangéliummal egy adott kultúrában, amely még érintetlen Krisztus gyülekezete számára.

3. Kész többféle szakadékot áthidalni: geográfiai, kulturális, teológiai, szociális, morális stb. Kész vállalni azt az áldozatot, amellyel embereket e szakadékon átsegít.

4. Tudatában van annak, hogy Istennek van egy az egész világra szóló terve az evangélium terjesztésére. Ez csak akkor valósul meg, ha vannak, akik munkálják.

5. Nem tekinti az adott kultúra megváltoztatását elsődlegesnek. Ugyanakkor tudatában van, ha az evangélium áthatja a kultúrát, meg is változtatja azt.

6. Vállalja a kiképzést és felkészülést arra nézve, hogy alkalmassá váljon más népek számára az evangélium hirdetésére.

7. Kész más keresztyénekkel együtt dolgozni, felekezeti hovatartozástól függetlenül, akik ugyanerre a célra kötelezték el magukat.

Ha létezik Istennek egy az egész világra szóló terve, ezt a keresztyének közül meg kell ragadni valakiknek! Be kell hatolni a különféle kultúrákba, és az embereket meg kell győzni arról, hogy legyenek Krisztus tanítványai. Be kell mutatni nekik a megváltás munkáját, ahogy az működik a megváltottak életében. Ahogy megütközik a gonosz hatalmával. Különösen ott, ahol tele vannak gonosz vallási és etnográfiai örökséggel. Fel kell ébreszteni az emberek lelkiismeretét. Fel kell mutatni, hogy Krisztus a középpontja az egész világnak (Kol 1:18-20). Hogy Istennek célja van minden néppel (Ef 3:4-11). E világon 19 ezernél több népcsoport él. Ezenkívül vannak népcsoportokon belüli családok. Meg kell értetni, hogy Isten szeretete minden náció felé nyitott és hatékony.

A misszionáriusok specialisták, akik vállalják, hogy behatolnak az elválasztó határvonalak mögé az evangéliummal. Ellenállások mögé, elfogadják a felkészületlenséget az emberek részéről, és vállalják, hogy felkészítik őket az evangélium megértésére és elfogadására. Vállalják az ütközéseket. Mint egy harcos csapat vállalja, hogy megküzdjön a nehézségekkel. Mint egy anya, vállalja, hogy világra hozza a nem létező gyülekezeteket. Mint egy kertész, vállalja, hogy elültesse az emberek szívében az Isten iránti vágyódást és az igazság ismeretét. Nem azért mennek, hogy megváltoztassák a kultúrát, hanem hogy megváltoztassák az emberek szívét, hogy azután a gyülekezet környezetének a sója legyen.

Lehet-e egy egyszerű gyülekezeti tagnak ebben szerepe? Nem túl távoli-e mindez, nem irrealisztikus elrugaszkodás a napi valóságtól? Anne-Marie Kool magyarul is megjelent doktori disszertációjában rámutat a gyülekezeten belüli ébredések és a misszió iránti felelősség felébredésének szoros összefüggésére. 1818-ban Gottlieb August Wimmer Felsőlövőn evangélikus mintagyülekezetet hoz létre, és e gyülekezet kész a külmisszióban való részvételre. Kapcsolatba kerül a skót misszióval Mária Dorottya révén, akinek hitvallása: „a magyar nép problémájának egy megoldása van: Isten országának terjesztése". Szabó Aladár a múltszázad végén, e század elején felfedezte református sai között „az ősi sámánizmust, boszorkány és táltós hitet, a legsűrűbb pogány babonasággal együtt". Életműve (1862-1944) együtt járt belső ébredéssel és külmissziói érdeklődéssel. A skót misszió által jutott élő hitre, és egyetemista és teológus társai között sokakat megnyert Krisztusnak, a halott ortodoxia helyett személyes megtérésre és szent életre.

Talán azt gondolod, túl kicsi vagy ahhoz, hogy jelentősége legyen annak, amit teszel. Nem szabad elfeledned, hogy itt közismert neveket emlegetek, de sok ezer embert érintett meg az evangélium munkájuk által. Ha valamit szeretnél egyszerű emberként tenni, a következők segítenek:

1. Újfajta látásra van szükséged: lásd a világot úgy, mint ami tele van lehetőséggel. Ezeket Krisztus teremti meg minden megváltott ember számára. Sok ember vágyik valami után. sok keresztyén közösség vágyik megújulásra, igazi keresztyénségre, megszentelt életre. Sok keresztyénnek elege van a bajok emlegetéséből. Szeretne valamit tenni Istenért.

2. Lásd a világot, amely tele van Krisztus nélküli emberekkel. Több mint 4 milliárd ember él Krisztus nélkül. Őérettük ugyanúgy meghalt Krisztus, mint érettünk. Ugyanúgy szereti őket, mint minket. Kell, hogy átérezd állapotukat, és gondolkozz, mit tehetsz azért, aki hozzád legközelebb áll.

3. Ahhoz, hogy az embereket elérjük, látnunk kell, hogy hova illünk bele abba a közegbe, ahol élünk, a falu, város, emberi szükségletek társas kapcsolatába. Néha Jézus olyan helyekre irányít, ahova mi nem mennénk, olyan emberekkel kell foglalkoznunk, akiket mi nem választanánk, és mégis meg kell tennünk.

4. Tudatában kell lennünk, hogy szükségünk van missziós stratégiára, missziós lelkületű kis csapatra, amelyik elég mozgékony ahhoz, hogy célt érjen, és elég nyitott arra, hogy befogadja azokat, akik bármilyen állapotban érkeznek.

5. Ha Isten a bizonyságtételre valamilyen módon kaput nyit, rá kell hagyatkozni a Szentlélekre, hogy Ő vezessen. Ne emberi erőlködés, hanem a Lélek világossága határozza meg, hogy mit tegyünk vagy mondjunk.

6. Késznek kell mutatkozni együttműködni más csoportokkal, vagy olyan missziós szervezetekkel, – ha azok biblikusak, alázatosak és eredményesek – akik célul tűzték ki emberek megmentését. Ha lehetőség nyílik, anyagilag támogathatod őket.

7. Bizonyára lesznek, akik megértik, hogy őket Isten arra hívta el, hogy külmissziós szolgálatot végezzenek valahol a világban. Ennek érdekében tanulni készek, és vállalják a kiküldetéssel járó összes életforma-változást. Legjobb, ha őket a helyi gyülekezet is támogatja, és munkájukért imádkoznak, és figyelemmel kísérik eredményeiket és gondjaikat. Ezáltal részt vesznek abban, amit helyileg a misszionáriusok végeznek.

Általánosságban igaz, hogy csak nagy gyülekezet képes misszionáriusokat kiküldeni. Kisebb gyülekezetek összefognak, és együtt küldenek ki szolgáló testvért. Ez persze magyar viszonyaink között eddig nem volt szokás. A nyugati missziós társaságok viszont ezen az alapelven jöttek létre. Néha több előítélettel rendelkezünk irányukban, mint az indokolt lenne. Mint már láttuk, az első missziós társaságok akkor alakultak, amikor az egyház általánosságban engedetlen volt a misszióparanccsal szemben.

4. Misszionáriusok nehéz terepen

Az evangéliummal legnehezebben megközelíthető országok ma az arab államok és némelyik ázsiai és afrikai ország. Észak-Korea a kommunista rezsim miatt zárt terület a misszionáriusok számára. Ma is az életükkel fizetnek akár honfitársaik között hirdetik az Igét a koreaiak, akár idegen nemzetiségű misszió-munkás végez ott szolgálatot.

De ugyanilyen zárt országok: Szaúd-Arábia, Irán, Irak, Zambia stb. Ide van egy behatolási stratégia. Mégpedig az, hogy szakember-éhség jelentkezik ezen államok gazdaságában. Olyan keresztyének, akik a maguk szakmájában kiválóak, felkészítést nyernek a misszió-munkára, és mint megbecsült szakemberek részt vesznek az adott ország iparának felvirágoztatásában vagy egyetemi oktatásában. Nappal dolgoznak, este barátaikkal találkoznak, és bizonyságot tesznek Krisztusról.

E misszió-munka természetesen nagyon erős korlátok között mozoghat. Nem éri el a lakosságnak azt a rétegét, amelynek legnagyobb szüksége lenne az evangéliumra. Főleg a felsőbb osztályokkal van kapcsolata. Mivel az ilyen módon misszió-zók általában nem tanulják meg az adott ország nyelvét, ez is korlátozza tevékenységi körüket. Kevés kapcsolatuk van a helyi lakossággal, és erre a fogadó ország politikai akarata is rásegít. Zárt vagy behatárolt mozgásteret biztosítanak e szakembereknek. Hiányzik számukra a gyülekezet erősítő közössége. Olykor így is eredményesek, sőt kerülnek olyan helyzetbe, hogy fenyegetettségük miatt le kell őket cserélni.

Néha eredményesek a különféle lelki, bibliai vagy népszerű esetleg igényesebb teológiai képzések. Különféle programok készültek e célra: theological education. Jól szerkesztett tananyagok segítik mind az érdeklődés felkeltését, mind pedig a hitre jutás folyamatát. Ha valakik elindítanak ilyen programot, hamar bevonhatók a helyi keresztyének, és csak időnként szükséges találkozni a program vezetőjével, aki támogatja és ellenőrzi a keresztyének hitbeli előrehaladását.

Ma annak az igénye is jelentkezett, hogy a valamikor megevangélizált országok küldenek misszionáriusokat a hitetlenné vált nyugat térítésére. A Fülöp-szigetekről New-Yorkba, egyes afrikai országokból Párizsba költöztek misszió-munkások. Hiszen ahol valamikor természetes volt a keresztyén életmód, ma sokadik generáció nőtt fel az evangélium ismerete nélkül, élő hitű keresztyének ismerete nélkül. Európa ma nyitott a keleti babonák és misztikus hiedelmek előtt, és erkölcsi állapota olykor szánalomra méltó. E próbálkozások tudatosak, és nem a hívő felsőbbrendűségből, hanem a valamikor kapott evangélium miatt megélt hála a mozgató elve.

5. Magyar missziós kezdeményezések az elmúlt évtizedekben

Ezekről azt kell tudnunk, hogy nem tartoztak az egyházak tevékenységének fő vonalához. Amikor az elmúlt évtizedek ateista ideológiája áthatotta a világnak azt a részét, ahol mi élünk, az egyházakat sokféle; de alapjában védekező szándék és stratégiai megfontolás motiválta. Voltak, akik túlélésre rendezkedtek be. Voltak, akik keresték őszintén helyüket „az új társadalomban„. Legtöbbször meg is találták, ami egyet jelentett azzal, hogy elvesztek Krisztus számára. Nyílt és burkolt hit-tagadók hígították fel a gyülekezeteket. Voltak, akik kezeiket dörzsölve építgették saját karrierjüket, és ennek érdekében belefogtak a különféle kommunista ihletésű „teológiák" gyártásába. És voltak, igaz kevesebben, akik ezenközben is látták, sőt vállalták azt, hogy Isten munkáját tegyék az első helyre. Ebből elsősorban nem tant faragtak, hanem megpróbálták megtenni azt, ami tőlük telt. Ha ma igazán szeretnénk mi Magyarországon élő keresztyének más országokban élő hittestvéreink felé segítő, missziós szolgálatot kezdeményezni vagy kibontakoztatni, ezekhez a kezdeményezőkhöz lehetetlen vissza nem nyúlnunk.

Először, mert aranyat ér a tapasztalatuk. Másodszor, mert nem hiszem, hogy lehetséges missziós munka az ő hitbeli odaszánásuk követése nélkül. Ők akkor is vállalták azt, amit tettek, amikor ha tudomása volt az egyházak vezetőinek az ő tevékenységükről, megbélyegezték, kipellengérezték őket. Gyakran ők árulták el, adták ki őket a hatóságoknak. Megkerülhetetlen az ő személyük, azért is, mert nekik van meg az a kapcsolatrendszerük, amit éppen akkor építettek ki, amikor ez áldozatba, sok kockázat vállalásába került. Nekik van meg a hitelük azok előtt az emberek előtt, akikért vállalták. Amikor létrejött a politikai változás, hirtelen odafordultak többen a régi karrier-keresztyének közül is e misszió felé. Ez az odafordulás azonban sem nem volt őszinte, sem nem járt semmiféle látható eredménnyel. Ezenkívül: nem tudjuk, hogy mikor alakul ismét olyan helyzet Kárpátalján Erdélyben, Szlovákiában, Szerbiában, amikor az ottani hívők támogatása ugyanazokat az eszközöket igényli. Adja Isten, hogy erre ne kerüljön sor. Adja Isten, hogy a nekünk adott szabadsággal jól éljünk. Tegyük meg, ami tőlünk telik! Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy ahol vállalták ezt a kockázatokkal járó munkát, visszahatott a gyülekezetek életére. Több és komolyabb megtérő, erkölcsi lazaságok hiánya, több munkás a gyülekezetben, létszámbeli gyarapodás ott volt, ahol dolgoztak az Úrért.

Hogy ne általános elvi megállapítások síkján mozogjunk, három kisebb-nagyobb hatósugarú országhatáron belül és kívül tevékenykedő testvér, illetve testvéri kör munkáját villantom fel.

Egy vidéki ifjúházas család szinte véletlenszerűen járt kint Erdélyben. Éppen építkeztek a nyolcvanas évek kezdetén. A kint látható nyomor volt rájuk sokkoló hatással. Akkorra beérett a Ceausescu féle politika gyümölcse, ami főleg a kisembereket hozta lehetetlen helyzetbe. A boltok üresek, se liszt, se olaj, se burgonya, se cukor stb. Az alapvető létszükségleti cikkek eltűntek az üzletekből. A szappan kincset ért, a mosópor, de a villany, a víz is hiánycikk. A szorongatott helyzetben ugyanakkor sok helyen átütő erejű lelki ébredést tapasztaltak. Egy-egy gyülekezet éves szinten 30-40 taggal gyarapodott, amikor idehaza pangás sőt sorvadás tapasztalható.

Hazaérkezve nem voltak képesek megemészteni amit láttak. Egymástól szinte függetlenül kaptak Istentől indítást arra, hogy tegyenek valamit. A férj lapozgatva Bibliáját 2Kor 8:10-15 verseire rezdült rá lelkében. Belső indításra fogadást tettek, hogy lemondanak arról, ami luxus. Azt az 5-600 Ft-ot, amit meg tudtak spórolni, költötték el arra, hogy élelmiszert vegyenek. Látva a kinti építő irodalom, énekeskönyv, Biblia iránti szükséget, hiszen az új hívők énekelni, Bibliát olvasni vágytak, elkezdtek kijárni, és hordták, amit tudtak. A gyülekezetük nem mutatott feléjük valami nagy érdeklődést vagy megbecsülést vagy legalábbis nem a kezdetben. Minden nehézségen nekik kellett áttörniük. Ez pedig nem volt kevés.

Gyűjtögetni kezdték a gyógyszert, Bibliát, énekeskönyvet, mindazt, amire a szükségben lévő testvéreknek szükségük volt. Mindezt titokban, mintha bűnt követnének el. Sokféle fals dologgal zaklatják őket, hiszen nem értik, hogy miért utaznak állandóan. Néha együtt apró gyermekeikkel. A cuclisüveg rejtekében sok gyermektápszert átcsempésznek. Gyermekekkel találkoznak, akiknek a bőre szinte hiányzik. Szerencsére van a gyülekezetben orvos, aki beavatható a dologba, igaz, hogy a gyógyszerért messzire kell utazni, és utána rögtön vissza több száz kilométert vállalva, hogy még időben érkezzen.

A határon 5-6 óra várakozás, néha 10-13 órára nyúlt. A határon örökös rettegés. A vámos hol hús és cigaretta, hol könyv és Biblia felől érdeklődik. Imádkoznak, hogy ne kelljen hazudniuk. Az Ártánd előtti fák sok ilyen imádság tanúi. Néha a légszűrő, magnó helye, ajtón lévő rések, üléshuzat alja, táskák alja telve mindazzal, ami odaát áldás. Néha ők látják, de a vámos nem a könyv sarkát, amikor az kotor a táskában. Ilyenkor a hála szava szakad fel odaát. Már látják az örvendező arcokat, amikor átvehetik a gyógyszert, a Bibliát. Ők mint külföldiek Romániában vásárolhatnak élelmiszert, benzint. Meg is teszik. Kétszer-háromszor tankolnak, azután átszivattyúzzák a benzint a helyi lelkimunkások autóiba, hogy mehessenek Isten Igéjét hirdetni. Néha szekusok elől kell szökniük, máskor útlevelük tűnik el, amit csodával határos módon kapnak vissza. Autóik robbannak le, úgy kell hazahozatni. Kamionmennyiségű húst vásárolnak, mintha Svájcba vinnék és éjjel osztják szét, hogy akik hónapok sőt évek óta nem jutottak hozzá, hozzájuthassanak. A Feketetenger felől hajóval beszállítják az énekeskönyveket, aminek a térítését vállalják. Imaház bemerítőmedencéjét töltik meg vele. Romantikus olvasmány ez, szinte hihetetlen annak, aki ezt sose próbálta. Máskor „lebuknak", hiába álcázzák síléccel, szánkóval menetelük célját. A 8 és 4 éves gyerekek egy padon ülnek, sírva várják szüleiket, akiket mezítelenre vetkőztetnek, szétszedik az autót, elkoboznak mindent, jegyzőkönyv, tortúra.

Később munkájukhoz segítséget kapnak missziós társaságtól, akik vállalják a könnyebbik részt, Magyarországra behozzák, amit odaszántak, de innen testvéreinknek kell továbbítani. Leellenőrzik őket. Megbízhatóknak találják. A rendszerváltás után ezen a csatornán Svájcból gépek, szerszámok érkeznek, amelyeket a svájci állam is támogat. Néhányan bekapcsolódnak a gyülekezetből is. Mindaddig él ez a munka, míg szükség van rá.

(Folytatása következik)

Joseph Ratzinger

A hit és a teológia mai helyzetéről

A szerző 1927. április 16-án, nagyszombaton a bajorországi Markt am Inn-ben harmadik gyermekként született, egy a nemzetiszocializmust elutasító bajor katolikus családban. Édesapja, aki csendőrként szolgált, Hitlerben az Antikrisztust vélte felfedezni. A 70 éves Ratzinger jó előjelként értelmezi, hogy elsőként keresztelték meg az új keresztvízzel és ezzel életre szólóan belemerült a feltámadt Krisztus misztériumába. 1946-tól 1951-ig Freisingben és Münchenben filozófiát és teológiát tanult, miközben a liturgia tanulmányozása tette rá a legmélyebb benyomást, a régi misekönyv betiltása megrendítette. 1951-ben szentelték pappá a freising-müncheni főegyházmegye szolgálatára, de a szokásos lelkigondozásban csak rövid ideig vett részt. 1953-ban Münchenben „Volk und Haus Gottes in Augustins Lehre von der Kirche" címmel Szent Ágostonról írt doktori dolgozatot. 1958-ban kinevezték a feisingi Filozófiai-Teológiai Főiskolán a dogmatika és fundamentálteológia rendkívüli tanárának, 1959-ben Bonnban lett rendes egyetemi tanár, és elkísérhette Frings kölni bíboros érseket teológiai tanácsadóként Rómába, a II. Vatikáni Zsinatra, ahol a forrongó légkör nyugtalanította. 1963-ban Münsterben és 1966-ban Tübingenben tanított. 1969-ben a regensburgi egyetemre kapott meghívást a rendszeres teológiai, dogmatikai és dogmatörténeti tanszékre. 1976-ban müncheni érsekké, egy évre rá bíborossá nevezte ki VI. Pál pápa. 1981-ben II. János Pál megtette a Hittani Kongregáció prefektusának, a Pápai Bibliabizottság és a Nemzetközi Teológus Bizottság elnökének. A szerinte végzetes zsinat utáni fejlemények fő okát a Szentírásnak mint a kinyilatkoztatás forrásának a hangsúlyozásában és a bibliatudósok szerepének a megnövekedésében látja. A tíz nyelven beszélő főpap 1986 és 1992 között a Katolikus Egyház Katekizmusa szerkesztését irányította. Számos tudományos kitüntetésben és elismerésben részesült.

Alábbi tanulmánya a Hittani Kongregáció és a latinamerikai püspöki konferenciák hittani bizottságai elnökeinek találkozóján Guadalajarában, Mexikóban 1996. májusában tartott és többször különböző nyelveken megismételt előadásának a szövege.

A felszabadítási teológia válsága

A nyolcvanas években a felszabadítási teológia radikális formái jelentették az Egyház hite számára a legerőteljesebb kihívást. Reagálni kellett rá, tisztázni kellett az álláspontunkat, hiszen új, plauzíbilis és egyben gyakorlati választ kínált a kersztyénség alapkérdésére, a megváltás kérdésére. A felszabadítás vagy szabadulás szóval ugyanis érthető formában ugyanazt akarták kifejezni, amit az Egyház hagyományos nyelvén megváltásnak nevezett. Valójában mindig ugyanarról a problémáról van szó: tapasztalataink szerint a világ nem olyan, mint ami a jóságos Isten képének megfelelne. Szegénység, elnyomás, a legkülönbözőbb igazságtalan rendszerek, az igazak és ártatlanok szenvedése az idők jele – mindenkor. És az egyes ember is szenved, senki se mondhatja a világra és a saját életére, amit Faust mondott a döntő percnek, hogy „Oly szép vagy, ó maradj, ne menj!". A felszabadítási teológiának erre a tapasztalatra az volt a válasza, hogy ezeket az állapotokat, melyeknek nem szabad fennmaradniuk, csak úgy lehet felszámolni, ha radikálisan megváltoztatjuk világunk struktúráit, melyek a bűnnek és a gonosznak a struktúrái. Ha viszont a bűn ezeken a struktúrákon keresztül érvényesíti hatalmát, és az elnyomorodás ezek által van beleprogramozva a világba, akkor ezeket nem lehet egyéni megtérés útján megszüntetni, hanem csakis az igazságtalanság struktúrái elleni harccal. Ennek a harcnak azonban, úgy vélték, politikai harcnak kell lennie, mert ezeket a struktúrákat a politika szilárdította meg és tartja fenn. így a megváltás politikai folyamattá vált, s számára a marxista filozófia adta meg a lényeges útmutatást. A megváltás tehát feladattá vált, amelyet az emberek saját maguk vehetnek a kezükbe, sőt a kezükbe is kell venniük, ugyanakkor gyakorlati reménységgé is: a hit „elméletből" gyakorlattá vált, konkrét, megváltó cselekvéssé a szabadulás folyamatában.

Európa marxista jellegű kormányzati rendszereinek összeomlása után bealkonyult ennek a megváltó politikai gyakorlatot hirdető teológiának: éppen ott, ahol a marxista felszabadítási ideológiát a legkövetkezetesebben megvalósították, ott tiporták legradikálisabban sárba a szabadságot, s ezek a rémtettek most már minden szépítés nélkül ismertté váltak a világ nyilvánossága előtt. Ha a politika megváltás akar lenni, túl sokat ígér. Ahol Isten helyett akar cselekedni, ott nem istenivé, hanem démonivá válik. 1989 politikai eseményei ezáltal a teológia összképét is megváltoztatták. Eddig a marxizmus volt az utolsó kísérlet arra, hogy a történelmi cselekvés helyes módjára általánosan érvényes formulát írjon elő. Úgy vélte, ismeri a világtörténelem működési elvét, s ezáltal meg tudja mutatni, hogyan kell a történelmet végérvényesen helyes útra terelni. Mindezt látszólag szigorúan tudományos módszerekkel megalapozta, a hit helyébe a tudást helyezte, a tudást pedig gyakorlattá tette, s ebben rejlett félelmetes vonzereje. A vallások összes beváltatlan ígéretei egyszeriben megvalósíthatónak tűntek egy tudományosan megalapozott politikai praxis révén. Ennek a reménynek a meghiúsulása rettentő kijózanodást hozott magával, amelyet még távolról sem sikerült feldolgozni. El tudom képzelni, hogy fogunk még találkozni a

marxista világkép új formáival. Nyomában egyelőre tanácstalanság maradt. Az emberi problémák tudományosan megalapozott megoldásának egyetlen rendszere csődöt mondott, és ez csak a nihilizmust vagy legalábbis a totális relativizmust juttatta érvényre.

Relativizmus – az uralkodó filozófia

Napjainkban valóban a relativizmus vált a hit központi problémájává. Természetesen nemcsak az igazság mérhetetlen nagysága miatti rezignáció formájában jelentkezik, hanem pozitív értelemben is definiálja magát a tolerancia, a dialogikus megismerés és a szabadság alapján, mely utóbbinak a mindenki számára érvényesként tételezett igazság korlátokat szab. E felfogás szerint a relativizmus egyszersmind a demokrácia filozófiai alappilérének is számít, hiszen az épp azon alapszik, hogy senki sem tarthatja magát a helyes út ismerőjének; az élteti, hogy az összes utak kölcsönösen elismerik egymást mint a jóra irányuló kísérlet töredékeit, állandó párbeszédben keresik a közös vonásokat, ám ebbe beletartozik a végső soron közös nevezőre nem hozható felismerések versenye is. Ebben az értelemben a szabadság rendszere eleve csak egymással kommunikáló viszonylagos álláspontok rendszere lehet, amely ráadásul még történelmi konstellációk függvénye és nyitva kell állnia új fejlemények számára. A szabadelvű társadalom tehát relativista társadalom; csak ezzel a feltétellel őrizheti meg szabadságát és állhat nyitva a jövő számára.

Politikai téren ennek a koncepciónak messzemenően igaza van. Nem létezik egyedül helyes politikai rendszer. Ami relatív, az emberek szabadelvű módon rendezett együttélésének konstrukciója, az nem lehet abszolút – épp ez volt a marxizmus és a politikai teológiák tévedése. Természetesen a politika területén sem érvényesíthető a totális relativizmus: létezik olyan jogtalanság, amely sosem válhat jogossá (például ártatlanokat megölni; egyes emberektől vagy csoportoktól megvonni az emberi méltóságot vagy az emberhez méltó körülményeket); és van jog, ami sosem válhat jogtalansággá. Politikai-társadalmi területen tehát bizonyos fokig el kell ismerni a relativizmus jogosságát. A probléma ott kezdődik, amikor önmaga érvényét korlátlanul kiterjeszti. Ez történik most egész tudatosan a vallás és az erkölcs területén. Csak néhány utalást tehetek az újabb fejlődési tendenciákra, amelyek ma a teológiai véleménycserét uralják. Az ún. pluralista vallásteológia[1] ugyan már az ötvenes évek óta kibontakozóban van, de csak most került a keresztény tudat középpontjába. Ami a problematika súlyát és a téma különböző kultúrkörökben való jelenlétét illeti, ma körülbelül olyan szerepet tölt be, mint az elmúlt évtizedben a felszabadítási teológia; egyébként gyakran össze is kapcsolódik vele és így igyekszik új, aktuális formát adni neki. Változatai erősen különböznek egymástól, úgyhogy lehetetlen összefoglalni és a lényegét tömören ismertetni. Egyrészt tipikusan a nyugati világ és filozófia gondolkodásmódjainak szülötte, másrészt meglepő mértékben érintkezik Ázsia, főként az indiai szubkontinens filozófiai és vallási intuícióival, s épp e két világ érintkezése ad neki a jelen történelmi pillanatban sajátos átütő erőt.

Relativizmus a teológiában – a krisztológia visszavonása

Különösen nyilvánvaló ez a jelleg az irányzat egyik alapítójának és kiemelkedő képviselőjének, a presbiteriánus J. Hicknek az írásaiban, akinek filozófiai kiindulópontja a kanti megkülönböztetés phainomenon és nooumenon közt: mi a végső valóságot sosem önmagában látjuk, hanem csak megjelenését észlelésünk módján, különböző „lencséken" keresztül. Amit érzékelünk, az sosem a tulajdonképpeni valóság, amilyen az önmagában, hanem annak a mi mértékeink szerinti tükröződése. Ezt a kiindulópontot, amelyet Hick eleinte még Krisztus-központú kontextusban próbált kidolgozni, később, egyéves indiai tartózkodás után – ahogy ő maga mondja – gondolkodásának kopernikuszi fordulata hatására, az Isten-kozpontúság új formájával cserélte fel. így szemében a „Legvalóságosabb" Önmaga, az élő Isten azonosítása egyetlen történeti személyiséggel, a Názáreti Jézussal, már a mítoszba való visszaesésnek minősül. Ezt elveti és Jézust tudatosan a vallási zsenik egyikévé fokozza le. Az Abszolútum, ill. az Abszulút Lény szerint nem lehetséges a történelemben, csak modellek, ideális alakok, amelyek az Egészen Másra irányítják figyelmünket, amely a történelemben mint olyan, nem ragadható meg. Világos, hogy ezzel az Egyház, a tanítás és a szentségek szintén elveszítik feltétlen érvényüket. Efféle véges közvetítőket abszolút értelemben venni, ezeket valóságos találkozásnak tekinteni az önmagát kinyilatkoztató Isten mindenki számára érvényes igazságával, így Hick, ez nem más, mint saját magunk abszolutizálása, ami eleve lehetetlenné teszi az egészen más Isten végtelenségével való találkozást.

Ebből a nézőpontból, amely Hick teóriáin túlmenően is uralja a gondolkodást, fundamentalizmusnak számít az a hit, hogy valóban létezik igazság, kötelező és érvényes igazság magában a történelemben, Jézus Krisztus alakjában és az Egyház hitében; és ebben a fundamentalizmusban látják a legnagyobb veszélyt, amely az újkor szellemét és legfőbb értékét, a toleranciát és a szabadságot veszélyezteti. Ebben az összefüggésben új értelmet kap a dialógus fogalma is, amely a platonizmusban és a keresztény hagyományban még jelentős értéket képviselt. A dialógus valósággal a relativista hitvallás esszenciája lett, a „konverzió" és a misszió ellentéte: relativista értelemben a dialógus azt jelenti, hogy a saját álláspontunkat, ill. a saját hitünket egy szintre helyezzük mások meggyőződésével, és elvileg nem tulajdonítunk több igazságot neki, mint a másik fél álláspontjának. Eszerint csak akkor jön létre valóságos dialógus, ha abból indulok ki, hogy a másiknak éppúgy igaza lehet, vagy még inkább, mint nekem. A dialógus alapvetően egyenrangú és ezért egymás vonatkozásában viszonylagos álláspontok közti véleménycsere, melynek az a célja, hogy a vallás különböző formái között a lehető legnagyobb együttműködés és integráció jöjjön létre[2]. A krisztológia és főként az ekkléziológia relativista feloldása ezzel a vallás egyik központi parancsává vált. Hickre visszatérve: egy egyedi ember isteni voltában való hit – állítja – fanatizmushoz, partikularizmushoz, a hit és a szeretet szétválasztásához vezet, pedig épp ezt kellene túlhaladni[3].

A hivatkozás Ázsia vallásaira

J. Hick gondolkodásában, akinek itt mint a vallási relativizmus kiemelkedő képviselőjének alaposabb figyelmet szenteltünk, különös módon érintkezik az európai posztmetafizikai filozófia Ázsia negatív teológiájával, mely szerint az isteni maga sosem léphet be leplezetlenül a látszatok világába, amelyben élünk: mindig csak viszonylagos tükröződéseivel lehet találkozni, abszolút transcendenciájában meghaladja szavainkat és megértésünket[4]. Ez a két filozófia kiindulópontjában és az emberi egzisztencia számára kínált irányulásában egyaránt alapvetően különbözik egymástól. Mégis úgy tűnik, kölcsönösen megerősítik egymást a metafizikai és vallási relativizmusban. Európa és Amerika vallástalan és pragmatikus relativizmusa valamiféle vallási igazolást kaphat Indiától, ami a dogma elutasításának látszólag megadja az Isten és ember titka előtti magasabb tisztelet auráját. Másrészt az a tény, hogy az európai és amerikai gondolkodás merít India filozófiai és teológiai víziójából, megerősíti mindenféle vallási figura relativizálását, ami az indiai örökség része. Indiában tehát szinte kötelezőnek tűnik a keresztény teológia számára, hogy Krisztus nyugatinek tekintett alakját kiemelje egyedülálló voltából és egyenrangúként az indiai megváltásmítoszok mellé állítsa: a történeti Jézus (úgy gondolják) éppoly kevéssé azonos a Logosszal, mint a történelem bármely más megváltó figurája[5]. Az a körülmény, hogy a relativizmus a kultúrák találkozásának jegyében mint az emberiség igazi filozófiája lép fel, keleten és nyugaton egyaránt egyre inkább olyan átütő erőt kölcsönöz neki (mint fentebb említettük), hogy az gyakorlatilag nem tűr ellenvetést. Aki evvel szembehelyezkedik, nemcsak a demokráciával és a toleranciával helyezkedik szembe, vagyis az emberi együtélés alapszabályával, hanem makacsul ragaszkodik a saját nyugati kultúrájához és elzárkózik a kultúrák együttélésétől, ami pedig nyilvánvalóan a kor követelménye. Aki meg akar maradni a Biblia és az Egyház hiténél, egyszeriben kitaszítottként kulturális senki földjén találja magát; előbb újból szembesülnie kell az „Isten oktalanságával" (1Kor 1:25), hogy felismerje benne az igazi bölcsességet.

Ortodoxia és ortopraxis

Hogy visszataláljunk a hit oktalanságában rejlő bölcsességéhez, abban segítségünkre lehet, ha legalább alapjaiban igyekszünk kideríteni, mire szolgál Hick relativista vallásteóriája, és milyen utat mutat az embernek. Hick számára a vallás végső soron azt jelenti, hogy az ember az önközpontúságból (selfcentredness), a régi Ádám életformájából átlép a valóságközpontúságba (reality-centredness), az új ember létmódjába, vagyis kilép önmagából, és az Én a felebarát-Te felé irányul[6]. Ez szépen hangzik, ám közelebbről megvizsgálva tartalmilag éppoly semmitmondó és üres, mint Bultmann felhívása a „hitelességre" (Eigentlichkeit), amit Heidegger-ből merített. Ehhez nincs szükség vallásra. Jól érezte ezt P. Knitter[7], az egykori katolikus pap, amikor a végső soron a kategorikus imperatívuszra szűkített valláselmélet ürességét Ázsia és Európa új, tartalmilag gazdagabb és konkrétabb szintézisével próbálta meghaladni. Javaslata szerint a vallásnak új, konkrét tartalom adható pluralista vallásteológia és a felszabadítási teológiák összekapcsolásával. A vallások közti dialógus ezt radikálisan leegyszerűsítheti, egyszersmind gyakorlatilag hatékonnyá is teheti, amennyiben egyetlen alapelvre támaszkodunk, „az ortopraxis elsőbbségére az ortodoxiával szemben"[8].

A gyakorlatnak a megismerés fölé rendelése is hamisítatlan marxista örökség, de a marxizmus a maga részéről csak azt konkretizálja, ami a metafizika elutasításából logikusan következik: ahol a megismerés nem lehetséges, ott csak a cselekvés marad. Knitter szerint az abszolútum felfoghatatlan, de megtehető. A kérdés csak az, hogy hogyan. A kommunista rendszer kudarca épp abból ered, hogy megváltoztatta a világot anélkül, hogy tudta volna, mi jó a világnak és mi nem; anélkül, hogy tudta volna, milyen irányban kell megváltoztatni ahhoz, hogy jobb legyen. A puszta gyakorlat nem világosság.

Ez az a pont, ahol az ortopraxis fogalmát kritikusan át kell világítani. A régebbi vallástörténet megállapította, hogy India vallásai általában véve nem ismerik az ortodoxiát, viszont az ortopraxist annál inkább. Nyilván innen került ez a fogalom a modern teológiába. Csakhogy az indiai vallások leírásában ennek nagyon is pontos jelentése van. Azt akarták evvel kifejezni, hogy e vallások nem ismerik a mindenki számára kötelező hittételeket, ezért követésük nem határozott credo elfogadásától függ. Annál jelentősebb viszont ezekben a vallásokban a rituális cselekmények rendszere, amelyeket az üdvösséghez elengedhetetlennek tartanak, és ezek különböztetik meg a „hívőt" a hitetlentől. A hívő nem meghatározott gondolattartalmakról ismerszik meg, hanem arról, hogy lelkiismeretesen követi az egész életét átfogó rituális szabályokat. Hogy mit jelent az ortopraxis, vagyis a „helyes cselekvés", az igen pontosan meg van határozva – rítusok kódexe által. Egyébként az ortodoxia szó a korai egyházban és a keleti egyházakban majdnem ugyanezt jelentette. Az összetétel második felében szereplő „doxa„ szót természetesen nem „vélemény" (helyes vélemény) értelemben használták – a vélemények a görög felfogás szerint mindig relatívak –, hanem „dicsőség", „dicsőítés" értelemben. Ortodox – igazhívő – tehát az, aki ismeri a módját, hogyan kell Isten dicsőíteni az Ő akarata szerint, és azt gyakorolja is. Az ortodoxia a kultuszra vonatkozik tehát, és abból kiindulva az életre. Ebben az értelemben tulajdonképpen létezik egy igen teherbíró híd a Kelet és Nyugat közti párbeszéd számára.

De térjünk vissza arra, ahogyan az ortopraxis szó belekerült a modern teológiába. Itt már senki sem gondolt egy rituálé betartására. A szó teljesen új értelmet nyert, aminek semmi köze az autentikus indiai értelmezéshez. Egy dolog azért megmaradt: ahhoz, hogy az ortopraxis követelményének valami értelme legyen, és ne csak fügefalevélként szolgáljon a tetszőlegesség számára, léteznie kell egy mindenki számára felismerhető közös gyakorlatnak, amely túlmegy az általánosságban vett önközpontúságon és én-te viszonyon. Ha kizárjuk a szó rituális értelmét, ami Ázsiában még megvolt, akkor a „praxist" erkölcsi és politikai értelemben vehetjük. Az ortopraxis az első értelemben tartalmilag világosan definiált ethoszt tételezne fel. A relativista etikafelfogás ezt természetesen eleve kizárja: az önmagában vett jó és rossz nem létezik. Ha az ortopraxist politikai-társadalmi értelemben vesszük, akkor az a kérdés merül fel, hogy mi a helyes politikai cselekvés. A felszabadítási teológiák, amelyeket az a meggyőződés éltetett, hogy a marxizmus

egyértelműen megmondja, mi a helyes politikai praxis, eredeti értelmében használhatták az ortopraxis fogalmát. Itt nem ismerték a tetszőlegességet, annál inkább a helyes cselekvés mindenki számára kötelező formáit, vagyis a valódi ortopraxist, amely összetartotta a közösséget és megkülönböztette tőle azokat, akik a helyes cselekvést elutasították. Ennyiben a marxista jellegű felszabadítási teológiák a maguk módján logikusak és következetesek voltak. Látható azonban, hogy ez az ortopraxis bizonyos (modern értelemben vett) ortodoxián alapszik – a szabadsághozvezető útra vonatkozó kötelező teóriák rendszerén. Knitter nem áll távol ettől a tételtől, amikor azt állítja, hogy az ortopraxis és a pszeudopraxis megkülönböztetések kritériuma a szabadság[9]. Adósunk marad viszont azzal, hogy meggyőzően és gyakorlati szempontból kifejtse, mit ért szabadságon, és hogy mi szolgál az ember valóságos felszabadítására. A marxista ortopraxis biztosan nem – ezt láttuk. Egy dolog azonban világos: a relativista elméletek mind a tetszőlegességbe torkollanak és ezáltal fölöslegessé teszik önmagukat, vagy pedig mégis megadnak abszolút mércéket, melyek a praxisban gyökereznek, vagyis olyan helyeken állítanak fel abszolút kritériumokat, ahol azoknak semmi helyük. Másrészt az is tény, hogy ma Ázsiában is egyre több felszabadítás-teológiai koncepciót kínálnak, mondván, hogy ezek a keresztyénségnek az ázsiai szellem számára elfogadhatóbb formái, melyek a vallási cselekvés súlypontját a politika színterére helyezik át. Ahol a misztérium nem számít többé, ott a politikának kell vallássá lennie. Mondanunk sem kell, hogy ez az eredeti ázsiai vallásfelfogással mélységesen ellenkezik.

New Age

Hick, Knitter és a velük rokon elméletek relativizmusa végső soron olyan racionalizmuson alapszik, amely Kant szellemében az észt alkalmatlannak tartja a metafizikai megismerésre[10]; a vallás új megalapozása pragmatikus úton történik, inkább etikai és politikai színezettel. Létezik azonban egy tudatosan antiracionalista válasz is a „minden relatív" tapasztalatára, amelyet a többértelmű New Age címszó alatt foglalnak össze[11]. A relativitás dilemmájából nem Én-nek a Te-vel vagy a Mi-vel való új találkozása révén keresik a kiutat, hanem a szubjektum felülmúlása, a kozmikus körforgásba való eksztatikus visszatérés által. Hasonlóan az antik gnózishoz, ez az út is tökéletes összhangban érzi magát mindazzal, amit a tudomány tanít, és fenntartja magának a jogot, hogy mindenféle tudományos felismerést (a biológia, pszichológia, szociológia, fizika területéről) értelmezzen. Ugyanakkor ezen az alapon ugyancsak antiracionalista vallás-modellt, egyfajta modern „misztikát" kínál: az Abszolútumban nem hinni kell, hanem meg kell tapasztalni. Isten nem a világgal szembenálló személy, hanem a világmindenséget átjáró szellemi energia. Vallás azt jelenti, hogy az Én belesimul a kozmikus egészbe, megszűnik minden különállás. K. H. Menke nagyon pontosan jellemzi azt a szellemtörténeti fordulatot, amely itt végbemegy, amikor így fogalmaz: „A szubjektum, amely mindent önmagának akar alávetni, most föl akar oldódni az 'egészben'"[12]. A New Age azt tanítja, hogy a tárgyiasító ráció elzárja előlünk az utat a valóság titkához; az Én-mivolt kizár bennünket a kozmikus valóság gazdagságából, zavarja az Egész harmóniáját és ebben rejlik megváltatlanságunk tulajdonképpeni oka is. A megváltás az Én korlátainak lebontása, belemerülés az élet teljességébe, hazatérés a Mindenségbe. Az ekszẗázist keresik, a végtelenség szédületét, ami az embertömegben a bódító zene, ritmus, tánc, a világosság és a sötétség őrjítő váltogatása révén valósulhat meg. Itt nemcsak a szubjektum újkori uralmához vezető utat adják fel: az embernek – a megváltáshoz – önmagát is fel kell adnia. Az istenek visszatérnek. Hihetőbbé válnak, mint az Isten. Ősi rítusokat újítanak fel, melyekben az Ént beavatják a Mindenség titkaiba és megszabadítják önmagától.

A kereszténység előtti vallások és kultuszok felélesztésének – amivel sokfelé próbálkoznak – sokféle oka van. Ha nem létezik közös igazság, amely egyszerűen azért érvényes, mert igaz, akkor a kereszténység csak kívülről hozott import, szellemi imperializmus, amit éppúgy le kell rázni, mint a politikait. Ha a szentségekben nem érintkezünk minden ember egyetlen élő Istenével, akkor ezek csak üres szertartások, melyek nem mondanak nekünk semmit és nem is adnak semmit, legföljebb a numinózumot éreztetik, ami minden vallásban működik. Akkor is ésszerűbbnek tűnik azt keresni, ami eredendően a sajátunk, mint engedni, hogy valami idegen és elavult dolgot ránk erőltessenek. ha azonban a keresztény misztérium „józan részegsége" nem képes megrészegíteni bennünket Istennel, akkor nem marad más hátra, mint megigézni magunkat a hatásos ekszẗázis valóságos mámorával, melynek szenvedélye magával ragad bennünket és legalább egy pillanatra istenekké tesz, egy pillanatra megérezteti velünk a Végtelen gyönyörét és elfeledteti a véges nyomorúságát. Amilyen mértékben a politikai abszolutizmusok hiábavalósága nyilvánvalóvá válik, úgy növekszik az irracionalizmusnak, a hétköznapi valóság visszautasításának vonzereje[13].

Pragmatizmus az Egyház mindennapi életében

E radikális megoldások és a felszabadítási teológiák nagyszabású pragmatizmusa mellett létezik még az Egyház hétköznapjainak szürke pragmatizmusa is, melyben látszólag minden a legnagyobb rendben megy, valójában azonban a hit elhasználódik és elsilányul. Két jelenségre gondolok, amelyek aggodalommal töltenek el. Először is a különböző erősséggel folyó kísérlet a többségi elvnek a hit és az erkölcs területére való kiterjesztésére, végre tehát az Egyház határozott „demokratizálására". Ami a többség számára nem nyilvánvaló, az – úgy tűnik – nem lehet kötelező. Melyik is az a többség? Holnap másik lesz, mint ma? Az olyan hit, amelyet mi magunk határozhatunk meg, már nem is hit. Semmiféle kisebbségnek nincs oka arra, hogy elfogadja a többség által számára előírt hitet. A hit és annak gyakorlása vagy magától az Úrtól jön az Egyházon és szentségi szolgálatán keresztül, vagy nem is létezik. Sokan azért vonulnak ki a hit közösségéből, mert úgy tűnik nekik, hogy a hitet valamiféle hivatalok írják elő, olyan ez, mint a pártprogramok: akinek van hatalma, eldönti, mit kell hinni, tehát hatalomra kell jutni az Egyházban, vagy – ami logikusabb és nyilvánvalóbb – nem kell hinni.

A másik pont, amire rá szeretnék mutatni, a liturgiát érinti. A liturgikus reform különböző szakaszai láttán

kialakult az a vélemény, hogy a liturgiát tetszés szerint lehet változtatni. Ha van valami változtathatatlan, akkor azok legfeljebb az átváltoztatás szavai, minden egyebet másképp is lehet csinálni. A következő gondolatsor is logikus: ha központi hatóság megteheti ezt, akkor miért ne tehetnék meg helyi hatóságok is? Hiszen neki kellene magát kifejeznie és magára találnia a liturgiában. A hetvenes és még a nyolcvanas évek racionalista és puritán irányzata után ma mintha megelégelték volna a tisztán beszédes liturgiát és élményadó liturgiát keresnének, amely igencsak közeledik a New Age tendenciáihoz. A mámorítót és az eksztatikusat keresik, nem a ratinabilis oblatio-t, az értelmes, a Logosz-nak megfelelő istentiszteletet, amiről Pál apostol (Róm 12,1) és az ő nyomán a római liturgia beszél.

Elismerem, hogy túl sötét képet festettem: amit mondtam, az nem egyházközségeink normális állapotát tükrözi. De a tendenciák jelen vannak. Ezért figyelni kell, nehogy észrevétlenül – kenyér helyett követ – nem az Úrtól kapott evangéliumot csempésszék be hozzánk.

A teológia feladatai

Mindent egybevetve különös helyzetben találjuk magunkat. A felszabadítási teológia új praxist próbált adni a dogmákba belefáradt kereszténységnek, mi által a megváltásnak végre eseménnyé kellett volna lennie. De ez a praxis a megígért szabadságot nem hozta meg és csak rombolást hagyott hátra. Maradt hát a relativizmus, és megpróbálhatunk együtt élni vele. De amit kínál, az olyan üres, hogy a relativista elméletek a felszabadítási teológiánál keresnek segítséget, hogy praktikusak lehessenek. Végül a New Age azt mondja, hagyjuk a kereszténység meghiúsult kísérletét – inkább térjünk vissza az istenekhez; úgy kellemesebb az élet. Sok kérdés merül fel ennek kapcsán. Válasszuk a leggyakorlatibbat: hogy bizonyulhatott a klasszikus teológia ennyire tehetetlennek ezekkel a folyamatokkal szemben? Hol vannak azok a gyenge pontok, ahol hitét vesztette?

Két pontot szeretnék megnevezni, melyek Hick és Knitter kapcsán kívánkoznak ide. Mindketten az exegézisre hivatkoznak a Krisztus-hit visszavételénél; az exegézis, úgy mondják, bebizonyította, hogy Jézus egyáltalán nem tekintette magát Isten Fiának, megtestesült Istennek ‚csak utólag és fokozatosan tették azzá a követői[14]. Továbbá mindketten – Hick határozottabban, mint Knitter – filozófiai érvekre is hivatkoznak. Hick arról biztosít bennünket, hogy Kant végérvényesen bebizonyította, az abszolútum vagy az abszolút lény nem ismerhető meg a történelemben, ezért mint ilyen nem is fordulhat elő benne. Megismerésünk alkatából következően – Kant szerint – nem lehetséges, amit a kerszetény hit állít. Csodák, titkok és kegyelmi eszközök mind téveszmék, ezt Kant kifejtette a Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft („A vallás a puszta ész határain belül") c. művében[16]. Úgy tűnik nekem, hogy az exegézis kérdése és az értelem lehetőségeinek és határainak problémái, vagyis a hit filozófiai előfeltevései jelzik a jelenkori teológia tulajdonképpeni válsággócait, melyekből kiindulva a hit – és egyre fokozódó mértékben az egyszerű emberek hite is – válságba kerül.

Ehelyütt csak szeretném megkísérelni, hogy utaljak a feladatra, ami ebből következőleg vár ránk. Először is, ami az exegézist illeti, annyit kell előrebocsátani, hogy Hick és Knitter biztosan nem hivatkozhat az exegézisre általában, mintha mindez csupa világos és mindenki által elismert eredmény volna. Ez lehetetlen a történeti kutatásban, amely nem is ismer ilyen bizonyosságokat. Még ennél is lehetetlenebb ez olyan kérdésben, amely nem tisztán történelmi vagy irodalmi jellegű, hanem értékek közötti döntést is kíván, melyek túlmennek egy múltbeli tény megállapításán vagy a szöveg puszta interpretációján. Való igaz azonban, hogy az exegézis átlagos áttekintése után maradhat az emberben olyan benyomás, mint Hickben és Knitterben.

De milyen bizonyosság van ebben? Tételezzük fel, hogy az exegéták többsége így gondolkodik (amit kétségbe vonhatunk), akkor is marad a kérdés: mennyire megalapzott egy ilyen többségi vélemény? Tételem a következő: ha sok exegéta úgy gondokodik, mint Hick és Knitter, és ennek megfelelően rekonstruálják Jézus történetét, akkor ez azon alapszik, hogy az ő filozófiájukkal értenek egyet. Nem az exegézis igazolja a filozófiát, hanem a filozófia hozza létre az exegézist[17]. Ha Kanttal szólva eleve (a priori) tudom, hogy Jézus nem lehet Isten, hogy csodák, titkok és a kegyelem eszközei a tévhitek három fajtáját alkotják, akkor nem vagyok képes a szent könyvekből tényként kiemelni olyan dolgokat, amelyek szerintem nem tények. Akkor csak azt tudom belőlük kielemezni, hogyan lehetett efféle állításokhoz eljutni, és hogyan alakulhattak ki ezek.

Vegyük ezt szemügyre kicsit közelebbről is. A történetikritikai módszer kiváló eszköz történeti források olvasására és szövegek értelmezésére. De megvan a saját filozófiája, amely általában – például ha a középkori császárok történetét akarom megismerni – nem sokat nyom a latba. Mert csak a múltat akarom megismerni, semmi többet. Természetesen ez sem zajlik értékközömbösen, ennyiben itt is megvannak a módszernek a határai. Ha azonban a Bibliára alkalmazzuk, feltűnik két, különben alig észrevehető tényező: ez a módszer a múltat múltként akarja megismerni. A lehető legpontosabban akarja megragadni az akkor történteket, akkori mivoltukban, azon a ponton, ahol akkor tartottak. S közben a módszer feltételezi, hogy a történelem elvileg egyforma. Az embert minden különbözőségével, a világot az összes különbségével ugyanazok a törvények és ugyanazok a korlátok határozzák meg, úgyhogy én meg tudom különböztetni, mi lehetséges, mi lehetetlen. Ami ma semmiképp sem történhet meg, az tegnap sem történhetett meg, és holnap sem fog megtörténni.

Ha mindezt a Bibliára vonatkoztatjuk, akkor ez azt jelenti, hogy egy szöveget, egy eseményt, egy személyt szigorúan rögzítünk a maga korában. Azt akarjuk kideríteni, hogy az akkori szerző, akkor mit mondott, és mit mondhatott ill. gondohatott. A „történetin", az „akkorin" van a hangsúly. Ezért a történetikritikai exegézis nem közvetíti a Bibliát a mába, az én mostani életembe. Ez ki van zárva. Ellenkezőleg, eltávolítja tőlem és szigorúan a történelembe ágyazva mutatja be. Ez az a pont, ahol Drewermann jogosan bírálta a történeti-kritikai exegézist, amennyiben egyedül elegendőnek tekinti magát. Természeténél fogva nem a máról szól, nem rólam, hanem a tegnapról és másokról. Ha hű marad önmagához, nem is képes megmutatni a mai, holnapi és örökkévaló Krisztust, csak a tegnapi Krisztust.

Ehhez járul másodikként a világ és a történelem egyneműségének feltételezése, vagyis az, amit Bultmann modern világképnek nevez. M. Waldstein gondos elemzéssel kimutatta, hogy Bultmann ismeretelméletét teljesen a marburgi újkantianizmus határozza meg[18]. Onnan tudta, mi az, ami létezhet, és mi az, ami nem. Más exegétáknál talán kevésbé határozott a filozófiai tudatosság, de a kanti ismeretelméleti megalapozás mindenütt hallgatólag jelen van, mint magától értetődő hermeneutikai megközelítés, amely a kritika útját meghatározza. Minthogy ez így van, az egyházi tekintély nem írhatja elő kívülről egyszerűen azt, hogy vissza kell térni az istenfiúság krisztológiájához. Arra azonban felszólíthat, és fel is kell szólítania, hogy ki-ki vizsgálja felül kritikusan saját módszere filozófiáját. Végül is az isteni kinyilatkoztatásban arról van szó, hogy ő, az élő és igaz Isten betör a mi világunkba, és így teóriáink börtönét is feltöri, melynek rácsaival épp azt akarjuk biztosítani, hogy ne érkezhessen meg az életünkbe. Hál' Istennek ma, a filozófia és a teológia válságának idején épp az exegézisben megindult a megalapozás újragondolása, ami nem utolsósorban azokon a felismeréseken alapul, amelyeket a szövegek gondos történet – értelmezése tett lehetővé[19]. Ezek segítenek feltörni a filozófiai előítéletek börtönét, amely megbénítja az értelmezést. Az ige jelentése újból kitárul.

Az exegézis problémája messzemenően egybeesik a filozófiáéval. A filozófia nehézségei, amelyekbe a pozitivizmusban megmerevedett értelem belemanőverezte magát, egyben hitünk nehézsége is lett. Nem tud kiszabadulni, csak ha az értelem is újra megnyílik. Ha a metafizikai megismerés ajtaja zárva marad, ha az emberi megismerés Kant által rögzített határai áthághatatlanok, akkor a hitnek el kell sorvadnia: egyszerűen nem kap levegőt. A szigorúan autonóm ész, amely a hitről tudni sem akar, persze hiába próbálkozik azzal, hogy a saját hajánál fogva kihúzza magát a bizonytalanságok mocsarából, ez aligha fog sikerülni neki. Mert az emberi észnek egyáltalában nincs autonómiája. Mindig történelmi összefüggésekben él. A történelmi összefüggések elzárják előtte a látást (ezt látjuk); ezért szüksége van történelmi segítségre is, hogy felülmúlja történelmi korlátait[20].

Az a véleményem, hogy az újskolasztikus racionalizmus, amely a praeambula fedeit szigorúan a hittől független ésszel, tiszta racionális bizonyosságokkal akarta rekonstruálni, megbukott; és minden ugyanilyen kísérlet hasonlóképpen fog végződni. Ennyiben már Karl Barthnak igaza volt, amikor elutasította a filozófiát, mint a hittől független alapját, mert így végeredményben változó filozófiai elméletekben nyugodna a hitünk. Akkor azonban ő is tévedett, amikor emiatt a hitet tiszta paradoxonná nyilvánította, amely csak az ésszel szemben és attól teljesen függetlenül létezhet. Hiszen a hitnek nem is a legjelentéktelenebb funkciói közé tartozik, hogy értelmi gyógyulást kínáljon az észnek, hogy ne tegyen rajta erőszakot, hogy ne maradjon idegen tőle, sőt inkább segítse abban, hogy visszataláljon önmagához.

A hit történelmi eszköze felszabadíthatja az észt mint olyat úgy, hogy – ha a hit indítja útjára – újból magától is tisztán fog látni. Azon kell igyekeznünk, hogy újra dialógus kezdődjék a hit és a filozófia között, mert szükségük van egymásra. Az ész a hit nélkül nem teljesedik ki, a hit viszont az ész nélkül nem lesz emberivé.

Kitekintés

Ha a jelenlegi szellemtörténeti konstellációt tekintjük, amelyről itt néhány vonást igyekeztem felvillantani, szinte csodának tekinthető, hogy mindezek ellenére még mindig vannak hívő keresztény emberek – nemcsak olyan pótlékformákban, mint Hicknél, Knitternél és másoknál, hanem az Újszövetségnek, minden korok egyházának teljes, derűs hite is létezik. Miért van még egyáltalán esélye a hitnek? Azt mondanám, azért, mert megfelel az ember természetének. Mert az ember tágabb dimenziókban él, mint amennyit Kant és a különböző újkantiánus filozófiák látnak benne vagy tulajdonítanak neki. Hiszen ezt valamiképpen Kant maga is kénytelen volt elismerni a posztulátumaival. Az emberben kitörölhetetlenül benne él a vágy a végtelen után. Egyetlen válaszkísérlet sem kielégítő. Létünk kérdésének csak az az Isten felel meg, aki maga végessé lett, hogy a mi végességünket felszakítsa, és bevezessen bennünket az ő végtelenségének tágasságába. Ezért a keresztény hit ma is újra meg fogja találni az embert. A mi feladatunk az, hogy alázatos bátorsággal, szívünk és értelmünk minden erejével ezt szolgáljuk. (Harmathné Szilágyi Anna fordítása)

1. A pluralista vallásteológia legfontosabb szerzőiről nyújt áttekintést P. SCHMIDT-LEUKEL: „Das pluralistische Modell in der Theologie der Religionen. Ein Literaturbericht", Theologische Revue 87 (1993) 353-370. Az ezzel való vitához: M. VON BRÜCK J. WERBICK: Der einzige Weg zum Heil? Die Herausforderung des Shristichen Absolutheitsanspruchs durch pluralistische Religionstheologien. Freiburg, 1995. főleg 75-176. Menke kitűnően bevezet ezen áramlat két fő képviselőjének, J. Hick és P. F. Knitter eszméibe, amire az alábbiakban főleg támaszkodom. Menkének e kérdéssel való szembesülése művének második részében sok fontos és meggondolandó szempontot tartalmaz, de kérdéseket is felvet. Érdekes rendszeres kísérlet a vallások problémájának a krisztológia felőli új megközelítésére: B. STUBENRAUCH: Dialogisches Dogma, Der christliche Auftrag zur interreligiösen Begegnung, Freiburg, 1995 (QD, 158). A pluralista vallásteológia problémájával foglalkozik a Nemzetközi Teológus Bizottság egyik dokumentuma is. Vö. DC, 1997. április 6. – Szerk.

2. Vö. ezzel a nagyon tanulságos szerkesztői vezércikket: „Il cristianesimo e le altre religioni", Civiltá Cattolica, 98/1. 107-120. E cikk különösen Hickkel, Knitterrel és R. Panikarral száll vitába.

3. Vö. J. HICK: An Interpretation of Religion, Human Responses to Transcendent, London. 1989. MENKE: i.h. 90.

4. Vö. E. FRAUWALLNER: Geschichte der indischen Philoposhie, 2,. Salzburg, 1953, 1956; H. V. GLASENAPP: Die Philosophie der Inder, Stuttgart, 1985; S. N. DASGUPTA: History of Indian Philosophy, 5 k., Cambridge, 1922-1955; K. B. RAMAKRISHNA RAO: Ontology of Adavaita with special reference to Maya, Mukli, 1964

5. Világosan ebben az irányban mozog F. WILFRED: Beyond settled foundations, The Journey of Indian Theology, Madras. 1993; UŐ.: „Some tentavie reflections on the language of Christian uniqueness, An Indian Perspective", Pont. cons. pro Dialogo inter Religiones, Pro Dialogo, Bulletin, 85-86 (1994/1) 40-57.

6. J. HICK: Evil and the God of Love, Norfolk, 41975, 240sk;

An Interpretation of Religion, 236-240; vö. MENKE: i.h., 81sk.

7. J. KNITTER fő műve: No Other Name! A Critical Survey of Christian Attitudes toward the World Religions, New York, 1985. számos nyelvre lefordították. Vö. MENKE: i. h., 94-110. Gondos kritikai méltatást nyújt A. KOPLING is recenziójában: Theologische Revue 87 (1991) 234-240.

8. Vö. MENKE: i. h., 95.

9. Vö. MENKE: i.h., 109.

10. Knitter és Hick a történelemben megjelenő Abszolút Lény elutasításában egyaránt Kantra hivatkozik: vö. MENKE: i. h., 78. és 109.

11. A New Age vagyis a Vízöntő Korszakának a fogalmát századunk közepe táján Raul Le Cour (1937) és Alice Bailey vezette be (utóbbi beszélt új világrendről és új világvallásról szóló, 1945-ben kapott üzenetekről). 1960 és 1970 között alakult meg Kaliforniában és az Esalen Intézet. Ma Marilyn Ferguson a New Age legismertebb hirdetője. Michael Fuss („New Age, Supermarkt alternatyver Spiritualität", Communio, 20 /1991/ 148-157) a New Age-ben zsidó-keresztény elemeknek szekularizációs folyamattal, gnosztikus áramlatokkal és keleti vallási elemekkel való összeolvadásának eredményét látja. Hasznos eligazítást nyújt e témában G. DANNEELS bíboros számos nyelvre lefordított pásztorlevele: Le Christ ou le Verseau (1990). Vö. még MENKE: i. h., 31-36; J. LE BAR (közreadó): Cults, Sects and the New Age, Huntington, Indiana, é. n. - Vö. Mérleg. 88/2. 114 sk. - Szerk.

12. I.h., 33.

13. Megjegyezzük, hogy a New Age-nek egyre határozottabban két irányzata kristályosodik ki: a gnosztikus-vallási, amely a transcendentális és transzperszonális létet és ebben az igazi Önmagát keresi, továbbá az ökológiai-monista irányzat, amely az anyagot meg a Földanyát imádja és az öko-feminizmusban a feminizmussal szövetkezik

14. Utalásokat l. MENKE: i. h., 90. és 97.

15. Vö. 10. lapalji jegyzettel.

16. B 302. Nagyon szemléletesen írja le saját tapasztalata alapján M. KREIDE: Anthroposophie und Kirche, Erfahrungen eines Grenzgängers (Freiburg, 1996) c. könyvében azt a szellemi légkört, amely ebből a filozófiából keletkezett és a mai napig széles körben fennmaradt; különösen 18sk.

17. Ez jól látható A. Chlatter és A. von Harnack múlt század végi találkozásából, amelyet gondosan a forrásokból merítve írt W. NEUER: Adolf Schlatter, Ein Leben für Theologie und Kirche, Stuttgart, 1996, 301skk. Schlatter erről így nyilatkozott egy levélben: „Meghatároztuk a vallási különbséget: ő úgy vélte, hogy a prófétai ige 'Ó, bárcsak széttépnéd az egeket' (Iz, 64,1). Amikor Harnack a fakultáshoz tartozó kollégák körében kijelentett: Schlatter kollégától engem csak a csodakérdés különböztet meg!", Schlatter közbekiabált: „Nem, az istenkérdés!" „Schlatter konkrétan a krisztológiában látta az alapvető különbséget: „A kérdés az volt, hogy Jézus úgy van-e nekünk bemutatva, mint amilyen volt..., vagy pedig az Újszövetség eltűnik a 'tudomány' -unk mögött" (307. l.). E kérdés állásában száz év alatt semmi sem változott. Vö. KRIELÉ-vel is, i.h., a „Hit elvesztése a teológia által" c. fejezetben, 21-28. 1. E problémáról kialakított felfogásomat megkíséreltem ábrázolni a következő, általam közreadott könyvben: Quaestio disputata, Schriftauslegung im Widerstreit, Freiburg, 1989, 15-44. Vö. aI. DE LA POTTERIE-R. GUARDINI-J. RATZINGER-G. COLOMBO-E. BIANCHI: L'esegesi cristiana oggi, Piemme, 1991 c. gyűjteményes kötettel.

18. M. WALDSTEIN: „The foundations of Bultmanns work", Communio am. 1987. 115-145.

19. Vö. pl. a C. E. BRAATEN és R. W. JENSSON által közreadott gyűjteményes kötettel: Reclaiming the Biblie for the Church, Cambridge, USA, 1995, ebben kiváltképpen B. S. CHILD tanulmányával: On Reclaiming the Bible for Christian Theology, 1-17.

20. Ennek a szem elől tévesztése a hittől állítólag teljesen független racionális hitmegalapozás kísérlete (amely aztán vegytisztán elvont racionalitásában nem tud meggyőzni), ez véleményem szerint lényeges filozófiai tévedése H. J. VERWEYEN: Gottes letztes Wort, Düsseldorf, 1991 c. művének, akármennyi fontosat és érvényeset is mondjon mellesleg. Ezt folytatja K. H. MENKE: i. h., 111-176. Ezzel szemben J. PIEPER álláspontját (legutóbb: Schiften zum Philosophiebegriff, Hamburg, 1995) történetileg és tárgyszerűleg megalapozottabbnak és meggyőzőbbnek tartom. A filozófiai kiindulási pontnál számomra persze problematikusabb Menke Hicknek és Knitternek adott válaszának teológiai tartalma. Csak egy utalás: az Ószövetség értelmezése nekem egyoldalúnak és túlzottnak tetszik, a pelagianizmusra emlékeztet. Teljesen tévesnek találom Augustinus és Gutierrez-Boff szembeállítását (144. l.). Teljességgel elfogadhatatlan a feltámadásról szóló szövegek magyarázata és Jézus feltámadásának visszavezetése az ember Jézus cselekvésére: „...így a feltámadás nem Isten tette a holt Jézussal, hanem ennek az embernek a cselekedete Istennel való egysége alapján. Jézus így Istentől nyeri el önmagát és az Atyjába (Abba) vetett bizalmában úgy cselekszik, hogy a fizikai szenvedés és meghalás folyamatában közösségben marad azzal, aki az örök élet és a jövő" (158. l). Mit jelent ez teljesen világosan? Feltámadt-e tehát Jézus vagy nem? Itt a spekuláció feloldja a realitást: az Újszövetség eltűnik a tudomány mögött (l. 17. lapalji jegyzetet). Különös a megjelenési beszámolók késő szövegekként való elvetési módja. tk azzal a megokolással, hogy „a palesztinai éghajlati viszonyok között egyszerűen esztelen kívánság a már eltemetett, a vászonkendőkbe takart halottat a harmadik napon megkenni" (149k.). Válaszul elegendő a szerzőt meghívni, hogy egyszer töltse a húsvétot Jeruzsálemben és megtapasztalhatja, milyen hidegek lehetnek ebben az évszakban az éjjelek és milyen hűvösek a nappalok. Éppoly kevéssé győz meg az idetartozó filozófiai megfontolás, miszerint az élet „értelme" győzelmének avilágban immanensnek kell lennie. A feltámasztásnak nem szabad csak „azután" jönnie, hanem az ártatlan ember passiójában kell történnie (152). Itt egy fizikalista időfogalmat alkalmatlan módon vittek át az egzisztencia, a személy síkjára. Az igazi antropológiai „-ban" éppen időbelileg azután történik: az új egzisztencia felveszi azt, ami fizikalisztikusan nézve „azután" van, abba az egzisztenciába, amelyben a személy egész ideje létének központjába összpontosul. Menke „-ban"-ja tartalmatlan, különösképpen, ha akár egyetlenegy gyermek Dosztojevszkij által elbeszélt kínjának - a szerzőtől felhozott - példájára gondolunk. Kár, hogy Menke messzemenően nagyszerű könyvét ilyen spekulációkkal egy jódarabon megfosztotta értékétől.

Illusztrációk gyűjteménye

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Charles G. Finney önéletrajzából valók a következő sorok: „Amint bezártam irodám ajtaját magam mögött, úgy tűnt, mintha találkoztam volna az Úr Jézus Krisztussal szemtől szemben. Úgy tűnt, hogy úgy láttam őt, mint bárki mást a földön. Semmit nem szólt, de rám nézett olyan módon, hogy rögtön lába elé hulltam. Leborulva, hangosan sírtam, mint egy kisgyermek, és fuldokolva bevallottam bűneimet. Úgy tűnt nekem, hogy könnyeimmel öntöztem lábát. Jó ideig voltam ebben az állapotban. Visszatértem az előtérben levő irodába, de amint megfordultam és helyet akartam foglalni a tűzhely mellett, a Szentlélek hatalmas bemerítésében részesültem. Anélkül, hogy bármikor bárki is említette volna ezt a témát a világon, a Szentlélek leszállt rám olyan módon, mintha áradó szeretet hullámai öntöttek volna el. Ez olyannak tűnt, mint Isten lehelete. Hangosan sírtam az örömtől és a szeretet hatalmától." Ez élménye után Finney helyről helyre ment és prédikálta az evangéliumot. Ezrek tértek meg és egész városokban radikális, alapos változások történtek.
– Megtérés

Mi a hit? A hit süket a kétségekre, néma a csüggedésre, vak a lehetetlenségre, semmi mást nem ismer, csak eredményt. A hit a félelmetes felhők fölé emeli kezét, és arra a személyre támaszkodik, akiknek megadatott minden hatalom mennyen és földön. A hit szemében a fölfelé nyíló látvány kitűnő, a kilátás ragyogó, a befelé tekintés kedvező és a jövő dicsőséges. **– Hit**

„Több mint fél évszázadon át sohasem ismertem olyan napot, amikor ne lett volna több munkám, mint amennyit el tudtam volna végezni. 40 éven át évente mintegy 30 ezer levelet kaptam, és a legtöbb levél átment a kezemen. Mindig van kilenc munkatársam, akik segítenek a német, francia, angol, dán, olasz, orosz és más nyelveken történő levelezésben. Aztán mint egy 1200 tagból álló gyülekezet lelkipásztorának nagyon sok a terhe. Emellett öt hatalmas árvaházat vezetek, meg könyvkiadót és a nyomdát. Traktátusok, könyvek és Bibliák millióit terjesztem. De mindig szabállyá tettem, hogy sohasem kezdem el a munkát, mielőtt hosszabb időn át ne lettem volna együtt Istennel" (Müller György). **– Imádság**

A múlt éjjel kisfiam megvallott nekem bizonyos gyermekes csintalanságot, és előttem térdelve így imádkozott: „Tegyél engem olyanná, mint apukámat, aki bölcs és erős!" Aztán miközben aludt, letérdeltem ágya mellett, és megvallottam bűneimet, majd lehajtott fejjel így imádkoztam: „Tégy engem olyanná, mint a kisfiam, tisztává és őszintévé!" **– Imádság**

Egy vasárnapi iskolai tanító észrevette, hogy egyik tanulója már hosszabb idő óta hiányzik. Meglátogatta a hiányzót otthonában, és ott találta a kandalló előtt ülve. A meglepett tanuló behívta őt és várta a neki járó dorgálást. Az nem érkezett meg. A tűz előtti székre ülve, a tanító csöndesen kivett a tűzből a piszkavassal egy parazsat és rátette a téglapadlóra. A fájdalmas csöndben mindketten figyelték az izzó szenet, amint lassan elhalványult és kialudt. Az „iskolakerülő" megszólalt: „Nem kell mondania egy szót sem! Ott leszek jövő vasárnap!" **– Közösség**

A férjek és feleségek 70 %-a azt mondta egy felmérés során, hogy „boldog házasok". 55 %-uk szerint a humor nagyon fontos a házastársi boldogságban. Az anyagi biztonság, ami valamikor annyira fontos tényező volt az asszonyok szemében, aligha került előtérbe. A megkérdezettek 60 %-a azt mondta, hogy első gyermekük megszületése pozitív vagy nagyon pozitív hatást gyakorolt házasságukra. Jóllehet 92 %-uk szerint a szex fontos, de csak 32 %-uk tekintette azt nagyon fontosnak. A megkérdezettek 90 %-a szerint a kommunikáció igen lényeges, a kölcsönös tisztelet szintén nagyon fontos (82 % szerint) és az is rendkívül szükséges, hogy a házaspár együttesen teljesítsen közös feladatokat (58 % szerint). A felmérés szerint azok, akik boldog házasságban élő szülők mellett nőttek fel, valószínűleg maguk is boldogabb házasok lesznek. A megelégedett férjek és feleségek hajlamosak hozzájuk hasonló háttérből származókkal házasságot kötni. E felmérés szerint a kommunikáció a kulcsa a boldog házasságnak. **– Házasság**

Az állatok feláldozása gyakorlattá vált a sátáni kultuszok és a Santeria szekta körében. A Los Angeles Times szerint az állatvédők vezetői egyre több megcsonkított állattetemet fedeznek fel mostanában. A Santeria szekta, ami a kubai katolicizmus és afrikai animizmus keveréke, állítólag kecskéket, juhokat és csirkéket öl meg vallásos szertartások keretében. Los Angeles a harmadik legnagyobb központja a Santeriának az USA-ban, követve Miamit és New York-ot. A sátáni kultuszok tagjai feltételezések szerint megkínozzák és megölik az állatokat bizonyos szertartások alatt. A Los Angeles-i városi vezetők javaslatot kívánnak benyújtani, hogy tiltsák el, hogy vallásos célokból állatok öljenek és csonkítsanak. **– Sátánizmus**

A tv az én pásztorom, lelki növekedésem egyre kínosabb. Leültet engem, és semmit sem tehetek az Úr nevéért, mert ez minden szabadidőmet elrabolja. Visszatart attól, hogy teljesítsem keresztyén kötelességemet, mert annyi fontosat bemutat, amit látnom kell. Helyreállítja bennem a világban levők ismeretét, és visszatart engem Isten Igéjének tanulmányozásától. Olyan ösvényeken vezet engem, amelyek nem visznek a gyülekezetbe és haszontalanok Isten országa szempontjából. Igen, még ha száz évig is élek, továbbra is nézem a tv-t, ameddig működik, mert az az én legközelebbi társam. Szórakozással teríti meg asztalomat, és visszatart attól, hogy családommal együtt hasznosan töltsem az időt. Betölti fejem olyan eszmékkel, amelyek eltérnek Isten Igéjétől. Bizonyára nem származik jó az életemből, mert olyan sok órát elpocsékolok, és majd bánkódom és keserű emlékek jutnak eszembe mindörökké. **– Szórakozás**

Semmi sem olyan könnyű, mint amilyennek látszik. Mindenhez sokkal több idő kell, mint amennyi kellene. Ha valami elromolhat, akkor el is romlik a lehető legrosszabb pillanatban. – **Murphy törvénye**

Az egyik bíróságon a következő listát állították össze a házassági fogadalom megszegésének leggyakoribb okai alapján.

1. Egymástól függetlenül növekedtünk.
2. A férjem korlátozta intellektuális növekedésemet.
3. A feleségem nem töltötte be szexuális hiányomat, pedig ez nagyon fontos lett volna.
4. Elvesztettem férjem iránti tiszteletemet.
5. A férjem inkább a hobbijaival törődik, mint velem.
6. A férjem búskomor és depressziós állandóan.
7. Mindig csak veszekszünk egymással.
9. Nem vagyok benne biztos, hogy szerettem-e valaha is a férjemet.
10. Túl fiatal voltam ahhoz, hogy tudjam, mit akarok.

– **Házasság**

Luther Márton mondta: „Könyörgöm, hagyjátok ki a nevemet! Ne hívjátok magatokat lutheránusoknak, hanem csak keresztyéneknek!" John Wesley mondta: „Azt kívánom, hogy a metodista nevet soha többé ne említsétek, hadd merüljön örökre feledésbe." Charles Spurgeon mondta: „Azt mondom a baptista névről, hogy tűnjön el örökre, de Krisztus neve tartson mindörökké." Pál apostol írta: „Úgy értem ezt, hogy mindenki így beszél köztetek: 'Én Pálé vagyok, én Apollósé, én Kéfásé, én pedig Krisztusé.' Hát részekre szakítható-e Krisztus? Talán Pál feszíttetett meg értetek, vagy Pál nevére keresztelkedtetek meg?" (1Kor 1:12-13). – **Keresztyénség**

Csak egyetlen elismert vallási vezető (mint Mózes, Buddha, Konfuciusz, Mohamed) állította magáról, hogy Isten. Jézus az egyedüli, aki valaha meggyőzte a világ nagy részét arról, hogy ő Isten. Ez az állítás vagy igaz, vagy hamis. Ha hamis, Jézus vagy tudta, hogy állításai hamisak és hazudott, vagy pedig elmebeteg vagy holdkóros volt. Ha Jézus tudatosan hazudott, akkor a világ legnagyobb képmutatója és a leggonoszabb sarlatánja volt. Ő volt ugyanakkor a legnagyobb ostoba is, mert ki lenne képes meghalni egy hazugságért? Ha Jézus elmebeteg lett volna, miként segítettek volna tanításai olyan sok embert olyan hosszú időn át? Kritikusai és ellenségei csak a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak jelleméről. John Stuart Mill filozófus „kiemelkedő zseni"-nek nevezte, aki „valószínűleg a legnagyobb erkölcsi reformer és mártír volt, aki valaha létezett a földön, mint az emberiség ideális képviselője és vezetője". Nincs más választás. Jézus vagy hazug és holdkóros, vagy ő a te Urad. – **Jézus Krisztus**

Közvetlenül halála előtt a szeretett lelkipásztor, F. B. Meyer ezt írta feleségének: „Kedvesem, éppen most tudtam meg nagy meglepetésemre, hogy csak néhány napig élek. Lehet, hogy mielőtt ezek a sorok eljutnak hozzád, már belépek a Palotába. Reggel találkozunk." Londonban ritkán volt ahhoz hasonló temetési istentisztelet a Christ Church katedrálisban mint F. B. Meyer temetésén. Az orgona megzendült és a hatalmas hallgatóság felállt, fejét meghajtva és várva, hogy a gyászinduló elkezdődjön. De legnagyobb meglepetésükre az orgona a Halleluja-kórus diadalmas hangjait zengte. A kereszt hűséges katonáját kísérték be a Király jelenlétébe.

– **Mennyország**

A Christianity Today másfél évtizeddel ezelőtt közölte, hogy a világ keresztyén népessége 326 millióval növekedett az elmúlt évtizedben. Az összes római katolikus, ortodox és protestáns hívők száma a becslések szerint mintegy 1,8 milliárd, vagyis 33 százaléka a világ 5,3 milliárdos népességének. Ebben a számadatban benne van 963 millió katolikus, 324 millió protestáns, 180 millió ortodox és 54 millió anglikán. – **Keresztyénség**

Egy levél érkezett hozzánk nem régen, és ez volt benne: „Nem értem azt az énekét, hogy 'Csak dicsérjük az Urat!' Miért mondja azt, hogy 'csak'? Ez nekem semmit nem mond – csak dicsérjük az Urat!" Ugyanazon a héten levelet kaptam egy fiatal édesanyától, aki néhány nappal azelőtt temette el kilencéves lányát. Ezt írta: „Leányunk velünk volt azon a hangversenyen, amelyen együtt énekeltük önökkel a 'Csak dicsérjük az Urat!' kezdetű éneket. Nem igazán értettem, hogy miért mondja az ének azt, hogy 'csak', de most már értem. Néha csak dicsérjük az Urat, amikor semmi mást nem tehetünk."

– **Istendicséret**

Az emberek olyan lelkipásztort kívánnak, aki rendelkezik Fosdick szószéki tehetségével, Churchill szónoki erejével, egy mozihős személyes vonzásával, Freud pszichológiai meglátásával, Eisenhower szervező és adminisztrációs képességével, Szókratész bölcsességével és Jób türelmével. Ezenkívül megkövetelik tőle, hogy olajozza a nyikorgó egyházi gépezetet, legyen a vezetőség kifutó fiúja, és békességet meg összhangot teremtsen az átadott életű keresztyén nők rivális csoportjai között.

– **Lelkipásztor**

Egy édesanya megkérdezte hatéves fiától, hogy mit jelent a kedvesség és jóság. A fiú ezt felelte: „Amikor vajas kenyeret kérek tőled, és azt adod nekem, az kedvesség, de ha dzsemet is teszel rá, az már jóság." – **Család**

1269-ben Kublaj kán kérést juttatott el Pekingből Rómába, hogy küldjék el hozzájuk „a keresztyén vallás száz bölcs emberét... És akkor megkeresztelkedem, és amikor megkeresztelkedem, minden nemes és nagy ember is megkeresztelkedik, és alattvalóik is megkeresztelkednek, és több keresztyén lesz itt, mint ott az önök területein." A mongolok akkoriban küszködtek a vallásválasztás problémájával. Megtörténhetett volna, ahogy Kublaj jósolta, hogy a legnagyobb tömeges keresztyén mozgalom bontakozik ki akkor a világon, ami valaha történt. Ázsia története megváltozott volna. De valójában mi történt? X. Gergely pápa azzal válaszolt, hogy elküldött két dominikánus szerzetest. Eljutottak Örményországig, de tovább nem bírták a nehézségeket és hazatértek. Így hát elveszett a nagy misszioi lehetőség az egyháztörténelemben. – **Keresztyénség**

Argentína és Chile háborút viselt egymással sok éven át. Aztán világosság derült rájuk. Megolvasztották az

ágyúkat és a nyert fémből egy hatalmas Krisztus-szobrot állítottak a két országot elválasztó hegytetőre. A szobor talapzatára ezt a feliratot illesztették: „Hamarabb omlanak össze ezek a hegyek, mint hogy Argentína és Chile népe megszegje azt a békét, amit Krisztus, a Megváltó lábánál egymásnak esküdtek." Az Andesek magányos csúcsain Krisztus hatalmas szobra még mindig áll. – **Béke**

Luther szerint a jó lelkipásztor tíz jellemzője a következő. 1. Legyen képes egyszerűen és rendszerezetten oktatni! 2. Legyen jó a feje! 3. Ura legyen a nyelvének! 4. Legyen jó hangja! 5. Legyen emlékezőtehetsége! 6. Tudja, hol kell megállnia! 7. Mindenképpen legyen bizonyos annak értelmében, amit mond! 8. Legyen kész föláldozni testét és lelkét, javait és hírnevét az igazságért! 9. Szorgalmasan tanuljon! 10. Viselje el, ha mások zaklatják és bírálják! – **Lelkipásztor**

Krüszosztomosz, az „aranyszájú", szolgálatának kezdetén nem volt nevezetes eredményességéről. Aztán látomást kapott. Úgy képzelte, hogy a szószéken van, és körülötte állnak a szent angyalok. Azok között és közvetlenül előtte áll az Úr Jézus. Az így összegyülekezett hallgatóság előtt kellett prédikálnia. Ez nagyon mélyen meghatotta lelkét. Másnap fölment a szószékre, és még mindig a jelenet hatása alatt érezte magát. Gondolt a szent angyalokra, mintha köré gyülekeztek volna, az áldott Megváltóra, mintha közvetlenül előtte állt volna és hallgatta volna szavait. Fokozottan egyre buzgóbbá lett, és attól a naptól kezdve csodálatos erő kísérte szolgálatait. Tömegek gyűltek köré, amikor csak prédikált. Jóllehet egyszerűen Jánosnak nevezték, míg élt, de a későbbi korok „aranyszájú"-nak hívták. – **Prédikálás**

Amikor Xerxész perzsa király hatalmas haderejével felvonult, hogy elfoglalja Görögországot, a Hellészpontoszhoz érkezett. Ott, mielőtt átkeltek volna Macedóniába, a tengerszoros kék vizét látva, elrendelte, hogy szemlére sorakozzon fel egész hadserege. Egy trónt emeltek a királynak a hegyoldalon, ahol ráült a márványszékre, és végigtekintett egymillió katonáján az előtte levő síkságon. Büszke mosollyal odafordult udvaroncaihoz és kijelentette, hogy ő a legboldogabb ember a földön. Bizonyára volt oka büszkeségének. De hamarosan a király orcája megváltozott, és akik mellette álltak, látták, amint könnyek gördültek alá az arcán. Egyikük megkérdezte, hogy miért változott az öröme olyan hamar szomorúsággá. Xerxész ezt mondta: „Jaj, arra gondoltam, hogy e hatalmas hadsereg tagjai közül senki sem lesz életben száz esztendő múlva." – **Halál**

Livingstone Afrikában elérkezett a Zambezihez, és át akart kelni rajta. A törzsfőnököt korábban valamelyik áruló kereskedő becsapta, és megesküdött rá, hogy megöli a következő fehér embert, aki átkel a folyón. Livingstone pislákoló gyertyafénynél felnyitotta Bibliáját, és mint mindig, elolvasta az esti igeszakaszt, amiben ez az ígéret állt: „Íme, veletek vagyok minden napon a világ végezetéig" (Mt 28:20). Becsukva a Bibliát, így szólt: „Ez a legbecsületesebb és legszentebb úriember szava; nem menekülök." Nem menekült el, és Isten hatalmasan felhasználta Közép-Afrikában. – **Misszionárius**

A negyedik évszázadban, amikor a római birodalom összeomlás előtt állt, egy Augustinus nevű egyetemi professzor aggódott a nemzeti kilátások és a saját bűnössége miatt. Egy napon az egyik kertben gyermekek csoportja énekelte: „Vedd és olvasd!" Berohanva szobájába, felnyitotta Bibliáját és ezt olvasta: „Öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust" (Róm 13:14). Ezt tette, bűnbocsánatot keresett és megnyerte bűnei bocsánatát. – **Megtérés**

Valamit meg kell vallanom. Olyan lelkipásztor vagyok, aki nem imádkozik. Hogy őszinte legyek előttetek, mindig bűnösnek érezem magam imaéletem hiányossága miatt. Igen, imádkozom. Imádkozom a reggeli összejövetelen, a közösségi alkalmakon és a délelőtti istentiszteleten. Imádkozom reggel és minden étkezés előtt. Imádkozom gyermekeimmel és tanítványaimmal. Alkalmanként imádkozom a feleségemmel. Ó, igen, imádkozom emberekért kríziseik idején és a gyülekezetért, amikor arra szükség van. De a következetes, egyéni imaéletet, amiről olyan könyvek írnak, mint Erő imádság által, nem gyakorlom. Huszonöt év óta küzdöm a rendszeres, következetes imaéletért. Vágyakozom az erőteljes, odaszentelt időért, amit az Úrral tölthetk. Az a kép jut eszembe, hogy Ádám találkozott az Úrral hűvös alkonyat idején, Mózes látta Istent szemtől szemben, Ábrahám úgy beszélt Istennel, mint barát a barátjával, és Luther Márton a nap legjobb három óráját mindig imádságban töltötte. Mély bűntudatot érzek mint lelkipásztor, aki nem tölt elég időt az imádságban. Nem vagyok egyedül. Az országos átlag az evangéliumi prédikátorok között napi 20 perces imádkozás.
– **Imádság**

Két szerzetes élt együtt sok éven át meghitt közösségben. Végül belefáradva az együttes élet monotonságába, az egyikük azt ajánlotta, hogy tegyenek úgy, mint ahogy a világ tesz. Társa megkérdezte: „Hogyan tesz a világ." Ezt válaszolta: „A világ veszekedik." „De hogyan kell veszekedni?" – kérdezte a szerzetes. A támadó így folytatta: „Megmutatom neked. Ott van egy kő, tegyük kettőnk közé!" Így is tettek. Aztán folytatta a vita kezdeményezője: „Mondjuk azt, hogy a kő az enyém." A másik szerzetes felkiáltott: „Ha a kő a tied, tartsd meg magadnak!" Ezzel véget ért a vita. – **Veszekedés**

Egy édesanya kislányát beküldte a szobájába, mert rosszalkodott, majd megkérdezte tőle: „Megmondtad Istennek, hogy rossz voltál, és bocsánatot kértél tőle?" A kislány határozottan ezt válaszolta: „Nem, mert nem gondolom, hogy azt akarnád, hogy a botrányt a családon kívül is megismerjék." – **Család**

Napóleon egyszer megfigyelt egy festőművészt, amint készítette festményét és megkérdezte tőle: „Kinek fest?" A festőművész büszkén kihúzta magát és ezt válaszolta: „A halhatatlanságnak festek, Uram." „Meddig tart el a vászna?" – kérdezte a császár. „Szakszerűen készítették, és eltart legalább ezer évig." Napóleon megrázta a vállát: „Most már látom, hogy egy festőművész mit képzel az örökkévalóságról." – **Örökkévalóság**

A londoni High Parkban egy szónok a vallás ellen beszélt. Kijelentette: „A vallás elleni gyűlöletemet – őszintén szólva – kaptam; nagyapám ateista volt; apám ateista volt, és hála Istennek, én is ateista vagyok." – **Ateizmus**

A római birodalom császára, Julianus, rendeletet hozott arról, hogy a keresztyénséget törvényen kívül helyezzék és törekedett annak elpusztítására. Elhaladt mellette egy öreg keresztyén, akitől Julianus megkérdezte: „Hol van most a ti Krisztusotok?" Az idős ember ezt válaszolta: „Koporsót készít a római császárnak." Végül utolérte a halál Julianust, amikor felkiáltott: „Ó, Galileai, győztél!" – **Krisztus**

F. B. Meyer egyszer beszélt Samuel Martin nagyszerű szolgálatának a titkáról (akinek építették a Westminsteri templomot). A lelkipásztor minden pénteken bezárta magát az épületbe, körbement benne és letérdelt ülőhelyről ülőhelyre, hogy imádkozzék azokért, akik ott ültek. – **Imádság**

Évekkel ezelőtt hallottunk a nagy indiai keresztyénről, Sadhu Sundar Singhről. Egy magasrangú család tagja volt. Indiában keresztyén iskolába járt és apja ezt mondta neki egy napon: „Keresztyénné változol." Hogy bizonyítsa ennek az ellenkezőjét, elégette Bibliáját. De mégis keresztyénné lett. Ezt megmondta apjának és anyjának, akik így szóltak hozzá: „Megszegted kasztod törvényeit. Többé nem élhetsz itt." El is ment. Elmondta, hogy az esős évszakban történt mindez, és zuhogott az eső, amikor távozott otthonról nagyon vékony indiai ruhájában, és egész éjszaka egy fa alatt ült, bőrig ázva, de olyan boldog volt, hogy elfelejtette minden fizikai kényelmetlenségét. Úgy vált ismertté, mint India apostola. Fel és alá járt az országban és az evangéliumot ismertette. Elment Tibetbe, ott letartóztatták, verembe dobták, tüzes vassal megbélyegezték, és a forradásokat egész életében hordozta. Amikor Angliában volt, így szólt: „Visszamegyek, hogy azt tegyem, amit eddig tettem. Nagyon is tudatában vagyok ennek árával." Egy kis idő múlva eltűnt, és attól kezdve nem hallottunk róla. Kétségtelenül mártírhalált halt. – **Mártíromság**

Kierkegaard dán filozófus egy színház példázatát mondta el hallgatóinak. Egy színházban varieté műsort adtak egymás után. Mindegyik program fantasztikusabb volt az előzőnél, és fergetegesen tapsolt a hallgatóság. Hirtelen az igazgató előlépett és mentegetőzött a közbeszólás miatt, de a színház lángot fogott, és az igazgató könyörgött a látogatóknak, hogy rendezetten hagyják el az épület. A hallgatóság azt gondolta, hogy ez a legmulatságosabb fordulat azon az estén és mennydörgésszerű tapsviharban tört ki. Az igazgató ismét könyörögve fordult hozzájuk, hogy az épület lángokban áll, és megint viharosan megtapsolták. Végül többé nem szólhatott, mert a lángok behatoltak az egész épületbe és a szórakozni vágyó hallgatósággal együtt elpusztították azt. Kierkegaard ezt a következtetést vonta le: „Így van a mi korunkkal is. Néha úgy gondolom, hogy tűzhalálban veszünk el, miközben a szórakozó látogatók tömegesen tapsolnak az épületben." – **Kárhozat**

Egy prédikátor meghirdette beszédének témáját: „A tizenegyedik parancsolat." Egyesek úgy gondolták, hogy veszélyes újítás, ha valaki valamilyen utóiratot próbál hozzácsatolni a mindent magában foglaló Tízparancsolathoz. Aztán az igehirdető kezdte olvasni a bibliai szöveget: „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást" (Jn 13:34-35). – **Szeretet**

Egy kisfiú hosszú órákon át dolgozott Nápoly egyik gyárában. Énekes akart lenni mindenáron. Amikor tízéves lett, akkor vette az első éneklekét. Tanára ezt mondta: „Nem tudsz énekelni. Egyáltalán nincs hangod. Úgy recseg az éneked, mint szél az ablakredőnyön." A fiú édes-anyja azonban már előre látta fiának nagyszerű jövőjét. Hitt abban, hogy talentuma van az énekléshez. Nagyon szegények voltak. Körülölelte fiát és így bátorította: „Fiacskám. Minden áldozatot meghozok, hogy kifizessem énekleckéidet." Bizalma és folyamatos bátorítása meghozta gyümölcsét. Az a fiú lett a világ egyik legnagyobb énekese: Enrico Caruso. – **Anyai áldozat**

A Sínai-hegy mellett van a Szt. Katalin kolostor. Ez az épület őrizte meg három szerzetes holttestét, az ő utolsó kívánságuk szerint, ahogy 12 évszázaddal ezelőtt kérték. Az egyikük ajtónálló volt, és azt kérte, hogy hadd legyen örökké ajtónálló. Bebalzsamozott teste azóta is ott ül az ajtó közelében, amelyet őrzött földi életében. A másik két szerzetes fiatal korában megfogadta, hogy életüket az örökös hálaadásnak szentelik, és az egyikük imádkozik, míg a másik alszik és fordítva. Ettől kezdve sohasem látták egymást és nem beszéltek egymással, jóllehet egymás melletti cellákban laktak. Egyedüli érint-kezésük egy lánc segítségével történt, ami átment a falon és oda volt erősítve a csuklójukhoz. Ezzel adtak jelt egymásnak, hogy mikor kezdjék és fejezzék be imáikat. Együtt haltak meg, és ma csontvázaik egymás mellett fekszenek két koporsóban, amelyeket továbbra is lánc kapcsol össze. – **Imádság**

Egyik este egy üzletember hajtott egy idegen városba, és próbált szobát keresni az egyik szállodában. Az ott dolgozó alkalmazott megmondta neki, hogy nincs üres szobájuk. Elkeseredésében hátrafordult, hogy továbbmenjen, amikor egy előkelő úriember felajánlotta neki szállodai szobájában az egyik ágyat. Az utas elfogadta ezt a kedvességet. Mielőtt lefeküdtek volna, a vendégszerető férfi letérdelt és hangosan imádkozott. Könyörgésében név szerint utalt arra az idegenre és kérte az Urat, hogy áldja meg őt. Amikor másnap fölkeltek, elmondta vendégének, hogy szokása szerint minden reggel Bibliát olvas és társalog Istennel a nap kezdetén. Megkérte, hogy csatlakozzék hozzá. A Szentlélek beszélt ennek az üzletembernek a szívével, és mikor vendéglátója tapintatosan megkérdezte tőle, hogy elfogadja-e Krisztust Megváltójának, örömmel meghozta ezt a döntést. Távozáskor kicserélték üzleti névkártyáikat, és az új hívő ámulva olvasta a kapott névkártyán: „William Jennings Bryan, külügyminiszter". – **Imádkozás**